

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 2286-8860

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

➤ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2559
➤ Vol.5 No.2 July – December 2016

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2559

Vol.5 No.1 July – December 2016

ISSN 2286-8860

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ดร.สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง

ศ.ดร.จรินทร์ ธานีรัตน์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาอาวุโส มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

ศาสตราจารย์พิเศษ ระดับ 11

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

ศาสตราจารย์พิเศษ ระดับ 11

รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ

วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ธนวรรธ ศรีธรรมย์

วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.สุพร เข้มเฮง

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.นฤมล ศิริวงษ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ณัฐภา นาคะสันต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน

ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้

และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2559

Vol.5 No.1 July – December 2016

ISSN 2286-8860

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำฉบับ

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.พัฒนา เรือนใจดี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สุปราณีร์ ขวัญบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.นิธิเดชน์ เชิดพุทธ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ชนวรรธ ศรีระมย์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.เกษม ชูรัตน์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.บุปผา ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.อรุณ ไชยนิติย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทความวิจัย ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด ข้อมูล ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทวิจารณ์หนังสือ

- 1 การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต

บทความวิชาการ

- 4 สถาปัตยกรรมองค์กร: เครื่องมือบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ ผศ.สุรเดช บุญลือ

บทความวิจัย

- 10 รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า
วิชชุดา ถาวรกลปชัย
ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล
และ รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต
- 19 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ยโสธร เขต 2 ผศ.ดร.ชนวรรธ ศรีระมย์
- 29 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาณุศักร หงษ์ทอง
รศ.ดร.สุทธีวรรณ ดันติรจนวงศ์
และ รศ.ดร.พัชรีย์ ผลโยธิน
- 40 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เบญจวรรณ เสวีวัลลภ
ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล
และ รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต
- 48 ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะ
ทางปัญญาของนิสิตหลักสูตรการศึกษาด้านจิต สาขาวิชาสุขศึกษา รัชฎมา หลายพัฒน์
และ นิตร์พันธ์ ดุสิตกุล
- 54 แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา
วิทยาลัยนครราชสีมา ดร.เกตุจันทร์ท่า ศรีระมย์
- 65 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
ของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผศ.ดร.เสถียรณภัส ศรีระมย์

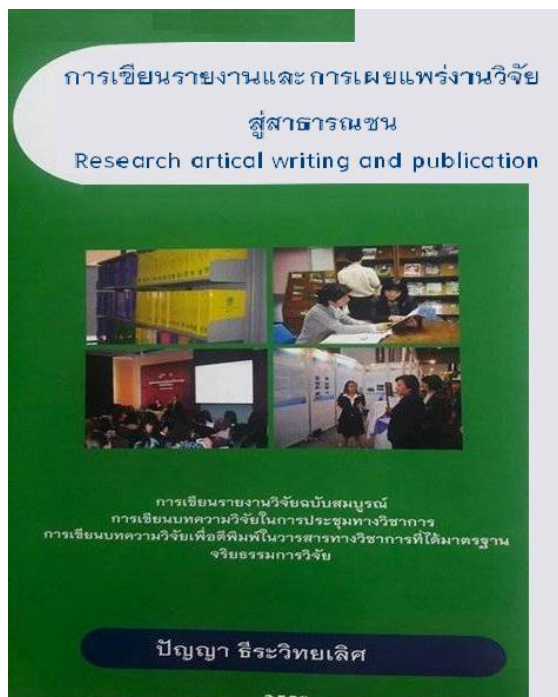
สารบัญ (ต่อ)

78	ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	ดร.ณิชารัตน์ แสงทอง
88	แนวทางการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	ผศ.ญาณวัฒน์ พลอยเทศ และ พิสิทธิ์ พงษ์รัตน์
96	การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
103	การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	ไพวรรณ เกาศรี ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด ผศ.ดร.คมพล สุวรรณภูมิ และ รศ.ชูศรี วงศ์รัตน์ะ
113	การพัฒนาดัชนีชี้วัดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปา และนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดชลบุรี	ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์
120	การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี	รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

บทวิจารณ์หนังสือ

การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน

รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขามันติต*

บทนำ

การทำวิจัยให้ถูกต้องน่าเชื่อถือจะมีคุณค่าแก่การนำไปใช้ประโยชน์อย่างมาก การที่ผู้ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยได้เข้าถึงผลงานวิจัยจะทำให้งานวิจัยนั้นมีคุณค่ามากขึ้น จึงจำเป็นที่ผู้วิจัยควรจะต้องเผยแพร่งานวิจัยอย่างกว้างขวางสู่สาธารณชน การนำไปเสนอในที่ประชุมทางวิชาการได้ โดยการนำเสนอด้วยการบรรยาย (Oral Presentation) การเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) หรือการนำเสนอในวารสารทางวิชาการ (Journal) ที่ได้มาตรฐานจะช่วยให้ผู้ใช้ผลงานได้เข้าถึงผลงานได้มากกว่าการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์เก็บไว้บนชั้นหนังสือหรือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

ผู้วิจารณ์หนังสือในฐานะที่เป็นผู้ตรวจประเมินงานวิจัยของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทและ

ปริญญาเอก และประเมินคุณภาพงานวิจัยของผู้ขอ กำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และเป็นผู้ทำวิจัยหลายเรื่อง ประกอบกับการเป็นกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้อ่านตำรางานวิจัยเป็นจำนวนมาก เห็นว่าหนังสือเรื่อง “การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน” ที่เขียนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งนักวิจัยใหม่และนักวิจัยชำนาญการ ตลอดจนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยในหนังสือเล่มนี้มีสาระสำคัญที่มีคุณค่าดังสรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 เรื่องการเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เนื้อหาในบทที่ 1 ของหนังสือเล่มนี้ได้เสนอรูปแบบแนวทางการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ในรูปแบบสากลนิยม คือ มีจำนวน 5 บท พร้อมมีตัวอย่างการเขียนรายงานในแต่ละหัวข้อในแต่ละบท และมีการสอดแทรกความรู้ หลักการเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ถูกต้อง มีตัวอย่างให้เห็นชัดเจนว่าเขียนอย่างไรไม่เหมาะสมและเขียนอย่างไรจึงจะเหมาะสมดี ทำให้เห็นเป็นรูปธรรม ผู้อ่านที่เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ยังมีประสบการณ์การวิจัยไม่มากนัก จะได้รับประโยชน์อย่างมาก เพราะในบทนี้ได้มีการประมวลและเรียบเรียงความรู้เรื่องการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ไว้อย่างละเอียด

บทที่ 2 การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยในการประชุมทางวิชาการ

เนื้อหาในบทที่ 2 จะมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในหน่วยงานและผู้วิจัยที่ทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งทางมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่กำหนดให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ในการประชุมทางวิชาการด้วย โดยในหนังสือนี้ได้เสนอแนะแนวทางการเขียนบทความเพื่อ

* รองศาสตราจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
อีสเทิร์นเอเซีย

ใช้ในการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการและวิธีการนำเสนองานวิจัยในรูปแบบโปสเตอร์ด้วย ซึ่งเทคนิคต่างๆ ผู้เขียนได้นำประสบการณ์ตรงจากการเป็นนักวิจัย ผู้สอนด้านการวิจัย และเป็นผู้ตรวจประเมินงานวิจัย มาถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ

บทที่ 3 การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัย ในวารสารทางวิชาการ

เนื้อหาในบทที่ 3 นับว่ามีรายละเอียดเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางสำหรับนักวิจัยทั่วไป เพราะการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้อาจไม่สามารถเขียนแบบย่อเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารได้ ในหนังสือเล่มนี้ได้เสนอแนะแนวทางหลักการเขียนบทความวิจัยที่ดี รวมถึงแนะนำการเลือกวารสารที่จะลงตีพิมพ์ด้วย โดยมีการวิเคราะห์วารสารที่ได้มาตรฐานจำนวนหลายเล่ม พร้อมทั้งนำมาสรุปความรู้ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้อ่านมีความสะดวกที่ไม่ต้องไปหาอ่านจากหนังสือหลายๆ เล่ม เพราะในหนังสือเล่มนี้รวบรวมและสังเคราะห์ให้แล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางไว้อย่างชัดเจน

บทที่ 4 จริยธรรมการวิจัย

ในบทที่ 4 เป็นบทที่มีความทันสมัยมาก เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันได้กล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางในเรื่องจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยจำนวนมากทำผิดจริยธรรมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือโดยตั้งใจเพื่อประโยชน์บางประการ ในบทนี้ได้จำแนกให้เห็นถึงลักษณะการทำผิดจริยธรรมการวิจัยในแง่มุมต่างๆ ผลกระทบที่ตามมาต่อนักวิจัยที่ทำผิดจริยธรรม จึงจำเป็นที่ผู้วิจัยทุกท่านควรทราบและตระหนักไว้ว่าจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่เสี่ยงต่อการผิดจริยธรรมการวิจัย

บทสรุปเนื้อหาในหนังสือ

เนื้อหาในหนังสือจำแนกเป็น 4 บท รวม 10 หัวข้อในบทที่ 1 มีเนื้อหา 4 หัวข้อ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ทั้งในส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนอ้างอิง โดยในส่วนเนื้อหาข้างแบ่งออกเป็นหลักการ

เขียนรายงานวิจัยแต่ละบท จำนวน 5 บท สำหรับในบทที่ 2 เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ผู้สนใจทั่วไปในรูปแบบการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ ทั้งในรูปแบบของการบรรยายและรูปแบบการนำเสนอโดยโปสเตอร์ จำแนกเป็น 3 หัวข้อ และ บทที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเสนองานวิจัยในวารสารทางวิชาการ จำแนกออกเป็น 3 หัวข้อ ครอบคลุมทั้งเรื่องความเข้าใจพื้นฐาน การเขียนบทความวิจัย การจัดทำนิพนธ์ต้นฉบับ และการเลือกวารสารสำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ และบทที่ 4 เรื่องจริยธรรมการวิจัย มีหัวข้อที่เกี่ยวกับความไม่สุจริตทางวิชาการ การปลอมแปลงเอกสาร การโจรกรรมทางวรรณกรรม การกระทำอื่นๆ ที่ผิดจริยธรรม ตลอดจนผลกระทบต่อนักวิจัยที่กระทำผิดจริยธรรม

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นในด้านการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประสบการณ์ตรงจากการสอน การวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และการเขียนบทความวิจัย/วิทยานิพนธ์ของผู้เขียนเป็นส่วนใหญ่ มีการวิจารณ์ถึงข้อดี ข้อด้อยต่างๆ แนะนำแนวทางการเขียนที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักสากล มีกรณีตัวอย่างสอดแทรกให้เห็นเป็นรูปธรรมและมีความทันสมัย การเลือกสรรตัวอย่างที่เป็นปัจจุบัน ทำให้หนังสือมีความทันสมัย

บทสรุป

หนังสือ “การเขียนรายงานและการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณชน” เป็นหนังสือที่เป็นเอกสารทางวิชาการที่เหมาะสมสำหรับนักวิจัยและผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา เป็นหนังสือที่มีความแปลกใหม่กว่าหนังสือวิชาการทั่วไป ที่เขียนหรือแปลมาโดยตรง แต่หนังสือเล่มนี้ได้มีต้นฉบับของต่างประเทศเป็นเนื้อเรื่องที่ริเริ่มใหม่ มีการผสมผสานที่หลากหลายเนื้อหากว้างขวางและครอบคลุม ประกอบด้วยหลักการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การเขียนบทความวิจัยเพื่อใช้ในการประชุมทางวิชาการ การนำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ การเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ และจริยธรรมการวิจัย หนังสือเล่ม

นี่จึงเป็นหนังสือทางวิชาการที่มีคุณค่าเล่มหนึ่งที่
นักวิจัยควรสะสมไว้เพื่อประโยชน์ในด้านวิชาการและ
การวิจัย ตลอดจนการเขียนรายงานการวิจัยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ปัญญา ชีระวิทยเลิศ. (2558). การเขียนรายงานและ
การเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์สัมปะชญะ.

สถาปัตยกรรมองค์กร: เครื่องมือบริหารจัดการองค์กรธุรกิจยุคใหม่ Enterprise Architecture: Tools for Modern Business Enterprise Management

ผศ.สุรเดช บุญลือ*

บทคัดย่อ

ปัจจุบันองค์กรธุรกิจต้องมีการปรับตัวเพื่อก้าวเข้าสู่ยุคของสังคมสารสนเทศ ดังนั้นกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในการนำข้อมูลสารสนเทศมาพัฒนาคุณภาพขององค์กร ซึ่งต่างจากองค์กรธุรกิจในสมัยก่อนที่ดำเนินธุรกิจจากความรู้ความสามารถของมนุษย์เป็นหลัก สถาปัตยกรรมองค์กรเป็นเครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยีโทรคมนาคมและสารสนเทศเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการทางธุรกิจขององค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการและบริหารองค์กรเป็นผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จ บทความวิชาการนี้จะนำเสนอนิยาม ความหมาย องค์ประกอบ ความสำคัญ และแนวทางปฏิบัติของสถาปัตยกรรมองค์กรที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจยุคใหม่

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมองค์กร, การจัดการธุรกิจ

ABSTRACT

Nowadays, business organizations have to constantly adapt to take advantage of modern information societies so that the activities of those business processes are necessary and important for a successful organization development. In the past, processes focused mainly on knowledge and capacities of employees. The enterprise architecture is a tool of telecommunications and information technology that driving the business processes of the organization to improve the performance of

organizational management for successful organization.

This article will present the definition of key elements and the practice of enterprise architecture that affect the management of modern enterprises.

Keywords: Enterprise Architecture, Business Management

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการบริหารจัดการองค์กร โดย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาขับเคลื่อนภารกิจ หรือธุรกิจหลักให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น กำลังได้รับการตอบสนองจากองค์กรขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ เนื่องจากเดิมมีการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศที่เน้นเฉพาะบางจุด ไม่เป็นระเบียบ ขาด แบบแผนที่เหมาะสม ซึ่งเกิดขึ้นกับองค์กรที่มีการ ดำเนินงานมาอย่างยาวนาน หรือเพิ่งมีการนำเอา เทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน หรือบริหารจัดการที่ต่างประสบปัญหาในการขยายผล การสนับสนุนและการพัฒนาในด้านดังกล่าว ไปยังส่วน งานหรือกระบวนการอื่นๆ ในองค์กรที่ไม่มีความ ชัดเจนว่าควรดำเนินการอย่างไรจึงจะประสบผลสำเร็จ เพราะบางกรณีไม่สามารถล่วงรู้เลยว่าเดิมทีแล้ว รูปแบบหรือโครงสร้างของกระบวนการนั้นๆ แม้กระทั่ง เนื้อหาของข้อมูล เป็นอย่างไร มีเป้าหมายในการ ดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ใดและต้องนำเอา เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยอย่างไร จึงจะสามารถ ตอบสนองกับงานส่วนดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจต้องอาศัยผู้ปฏิบัติงานเป็นหลักในการพัฒนา และหากมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคลากร อาจต้องเริ่มนับ ใหม่

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องถอดเอาโครงสร้างในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งองค์รอกมาจัดทำเป็นเอกสารในลักษณะที่คล้ายกับพิมพ์เขียว หรือแบบแปลนของอาคาร เพื่อไม่ให้องค์ความรู้ในโครงสร้างดังกล่าวขึ้นอยู่กับบุคลากรอาวุโส หรือเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญท่านใดท่านหนึ่ง และเพื่อสร้างความชัดเจนในองค์กร ถึงกระบวนการหลักที่ดำเนินการ ภารกิจที่ให้บริการ เป้าหมายการกำหนดแผนผังการบริหารจัดการ รูปแบบของเอกสาร ข้อมูล การเชื่อมโยงภารกิจภายใน อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลโครงสร้างในมิติต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้บุคลากรภายในที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์กร หรือแม้กระทั่งผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก สามารถมองเห็นภาพการพัฒนาที่ชัดเจนตรงจุด ตรงประเด็น สามารถประเมินความเหมาะสมและผลกระทบจากการดำเนินการต่อส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวสำหรับองค์กร ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กร เพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

นิยามและองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมองค์กร

สถาปัตยกรรมองค์กรเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนที่จะแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงถึงกรอบแนวทาง (Framework) และขั้นตอนวิธี (Method) รวมทั้งกฎกติกา และกระบวนการมาตรฐานต่างๆ ที่ช่วยในการวิเคราะห์และออกแบบพิมพ์เขียว (Blueprint) รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการจัดทำแผน และพัฒนากระบวนการและองค์ประกอบต่างๆ ขององค์กรเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กร และการแปลงวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรให้ไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นจริง ซึ่งทำให้องค์กรสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

สถาปัตยกรรมองค์กรจะแบ่งออกเป็น 4 มุมมอง ได้แก่ (1) สถาปัตยกรรมธุรกิจ (Business Architecture) ที่จะนำเสนอวิสัยทัศน์-ยุทธศาสตร์ กระบวนการของระบบ สำหรับผู้บริหารระดับนโยบายและผู้ที่ได้รับประโยชน์จากระบบ เจ้าหน้าที่ผู้ที่เข้าใจกฎระเบียบขั้นตอน (2) สถาปัตยกรรมด้านข้อมูลสารสนเทศ

(Data/Information Architecture) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้เข้าใจกฎระเบียบ ขั้นตอน และเอกสารข้อมูลปัจจุบันเพื่อการปรับลดขั้นตอนในอนาคต (3) สถาปัตยกรรมระบบงาน (Applications Architecture) สำหรับผู้ใช้งานระบบ นักออกแบบ และนักพัฒนาซอฟต์แวร์ (4) สถาปัตยกรรมเทคโนโลยี (Technology Architecture) สำหรับผู้ออกแบบ และกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี

การพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กร

การพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรเป็นกระบวนการที่นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) มาสนับสนุนการดำเนินงานทางธุรกิจ (Business) ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร แม้ว่าสถาปัตยกรรมองค์กรจะเน้นในเรื่องความสอดคล้องกันของการดำเนินงานด้านธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตามด้านความมั่นคงปลอดภัยก็ถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ ซึ่งจะช่วยให้ทั้งการดำเนินงานธุรกิจและการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปด้วยความถูกต้องครบถ้วน โปร่งใส และตรวจสอบได้ การพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรจะมีการดำเนินการที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นวงจรการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด สามารถแสดงได้ ดังภาพประกอบ 1 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 วงจรการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กร
(ที่มา: Chief Information Officer Council. 2001)

จากภาพประกอบ 1 กระบวนการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรจะเริ่มต้นจากการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะทำงาน

ทำหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กร การกำหนดแนวทางและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา หลังจากนั้นกระบวนการในการพัฒนาสถาปัตยกรรมจะดำเนินการจัดทำสถาปัตยกรรมปัจจุบันหรือสถาปัตยกรรมพื้นฐาน (Base Line) ที่ประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรมในระดับชั้นต่างๆ อันได้แก่ สถาปัตยกรรมธุรกิจ (Business Architecture) สถาปัตยกรรมข้อมูล (Data Architecture) สถาปัตยกรรมระบบงาน (Application Architecture) สถาปัตยกรรมระบบเทคโนโลยี (Technology Architecture) ที่รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Infrastructure) และความมั่นคงปลอดภัย (Security) ซึ่งการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรจะกำหนดสถาปัตยกรรมเป้าหมาย (Target Architecture) ตามทิศทางการพัฒนาด้านระบบเทคโนโลยีขององค์กร แล้วนำผลการประเมินช่องว่างระหว่างสถาปัตยกรรมพื้นฐานกับสถาปัตยกรรมเป้าหมาย มาจัดทำแผนงานการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้รายละเอียดเชิงสถาปัตยกรรมในการกำกับดูแล และการใช้งานสถาปัตยกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการในการพัฒนาสถาปัตยกรรมจะใช้การจัดเก็บรายละเอียดเชิงสถาปัตยกรรมและมีการจัดเก็บรายละเอียดเชิงสถาปัตยกรรมในถังเก็บ (Repository) เพื่อนำแบบเชิงสถาปัตยกรรมกลับมาใช้ซ้ำ นอกจากนี้การพัฒนาระบบสถาปัตยกรรมองค์กรต้องมีการกำกับดูแล (EA Governance) ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการพัฒนาสถาปัตยกรรมมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงรายละเอียดของแบบสถาปัตยกรรมที่จัดเก็บให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กรอบการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กร

แนวทางการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรในแต่ละธุรกิจที่มีในปัจจุบัน มักจะใช้ตามกรอบการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรต่อไปนี้ ได้แก่ Zachman Framework (ZF), The Open Group Architecture Framework (TOGAF) และ Federal Enterprise Architecture (FEA) ซึ่งแต่ละกรอบการพัฒนามีใจความสำคัญ ดังนี้

Zachman Framework

ปี ค.ศ. 1987 John Zachman ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยชิ้นสำคัญในวารสาร IBM Systems เรื่อง "กรอบแนวคิดของสถาปัตยกรรมระบบสารสนเทศ" หรือ เรียกอีกชื่อว่า "The Zachman" บทความดังกล่าวเป็นมาตรฐานที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับการพัฒนาสถาปัตยกรรมขององค์กร

Zachman Framework เป็นกรอบการพัฒนาที่พิจารณาอยู่ 2 องค์ประกอบ (แสดงดังภาพประกอบ 2) โดยองค์ประกอบแรก คือ 5W1H (ตามแนวนอนของรูป) เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการสื่อสารโดยการสอบถามด้วย 6 คำถามต่อไปนี้ ได้แก่ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) คำถามเหล่านี้จะช่วยรวบรวมและวิเคราะห์เรื่องราว หรือสิ่งต่างๆ และการหาความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลของสิ่งเหล่านั้น

องค์ประกอบที่สอง คือ มุมมองผู้รับฟัง (ตามแนวตั้งของรูป) เป็นองค์ประกอบที่กล่าวถึงมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมองค์กรในมุมมองต่างๆ ประกอบไปด้วย 6 มุมมอง ดังต่อไปนี้ มุมมองผู้บริหาร (Executive) มุมมองผู้จัดการธุรกิจ (Business Management) มุมมองสถาปนิก (Architect) มุมมองวิศวกร (Engineer) มุมมองช่างเทคนิค (Technician) และมุมมองระดับองค์กร (Enterprise) มุมมองเหล่านี้จะมองสิ่งที่ได้มาจาก 5W1H จากนามธรรมสู่รูปธรรมมากขึ้น ตามลำดับ

ENTERPRISE ARCHITECTURE - A FRAMEWORK™

	DATA	FUNCTION	HOW	NETWORK	THINGS	PEOPLE	PLACES	TIME	MOTIVATION	SCOPE
SCOPE (CONTEXTUAL)										
Planner	Data = Things/Concepts e.g. Business Model	Function = Processes of the Business e.g. Business Process Model	How = Ways of Doing Business e.g. Business Process Model	Network = Relationships between Business Elements e.g. Business Process Model	Things = Physical Objects e.g. Business Process Model	People = Human Resources e.g. Business Process Model	Places = Locations e.g. Business Process Model	Time = Temporal Relationships e.g. Business Process Model	Motivation = Reasons for Existence e.g. Business Process Model	Scope = Boundaries e.g. Business Process Model
Owner										
Designer										
Builder										
Sub-Component										
FUNCTIONAL ENTITIES										

© 1986 - 2005 John A. Zachman, Zachman International
See www.ZachmanInternational.com for 2005 Zachman Framework Standards

ภาพประกอบ 2 Zachman Frameworks
(ที่มา: Zachman. 1987)

The Open Group Architecture Framework (TOGAF)

TOGAF ให้แนวทางในการจัดทำและการนำเอาสถาปัตยกรรมองค์กรไปใช้งาน TOGAF แบ่งสถาปัตยกรรมองค์กรออกเป็น 4 องค์ประกอบ นั่นคือ

1) สถาปัตยกรรมด้านธุรกิจ (Business Architecture) กล่าวถึงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์องค์กร กระบวนการธุรกิจ รวมไปถึงการกำกับดูแลกิจการ

2) สถาปัตยกรรมด้านข้อมูล (Data Architecture) อธิบายถึงโครงสร้างของข้อมูลทั้งในระดับ Logical และระดับ Physical และเครื่องมือ/กระบวนการในการบริหารจัดการข้อมูล

3) สถาปัตยกรรมด้านแอปพลิเคชัน (Application Architecture) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแอปพลิเคชันกับกระบวนการธุรกิจ และความเชื่อมโยงกันระหว่างแอปพลิเคชันกับแอปพลิเคชัน

4) สถาปัตยกรรมด้านเทคโนโลยี (Technology Architecture) อธิบายถึงการนำเอาซอฟต์แวร์ และฮาร์ดแวร์ มาสนับสนุนการบริหารจัดการกับข้อมูล แอปพลิเคชัน และธุรกิจ ในส่วนนี้จะกล่าวรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เครือข่าย (Network) กระบวนการ (Process) และมาตรฐาน (Standard) รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัย

TOGAF Framework มีจุดเด่นที่สำคัญ ได้แก่ การให้แนวทางและรายละเอียดของการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กร (Enterprise Architecture Development) ดังแสดงตามภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 TOGAF Development Model
(ที่มา: Whitehouse. 2013)

Federal Enterprise Architecture (FEA)

FEA เป็นกรอบในการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร โดย CIO Council ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอกรอบการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขบวนการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่หน่วยงานภาครัฐทั่วทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยประกอบด้วย การกำหนดสถาปัตยกรรมและการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของเทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดสถาปัตยกรรมเป้าหมาย การกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้ FEA ยังแสดงถึงโครงสร้างเพื่อการบริหารจัดการสถาปัตยกรรมองค์กรอย่างเป็นระบบกรอบของ FEA (ภาพประกอบ 3) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย เพื่อการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร 8 ด้าน และแบ่งเป็น 4 ระดับชั้น โดยสถาปัตยกรรมองค์กรทั้ง 8 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยขับเคลื่อนต่อสถาปัตยกรรมองค์กร (Architecture Drivers) หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อสถาปัตยกรรมองค์กร เช่น ปัจจัยภายนอกด้านกฎหมาย ด้านเป้าหมายทางธุรกิจ

2) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction) หมายถึง รายละเอียดในเชิงกลยุทธ์ เพื่อรองรับวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กรและเป้าหมายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์องค์กร

3) สถานภาพปัจจุบันของสถาปัตยกรรมองค์กร (Current Architecture) หมายถึง สถานภาพปัจจุบันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น ด้านระบบงาน ด้านโปรแกรมประยุกต์ ด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงถึงสถาปัตยกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขององค์กรในปัจจุบัน

4) สถาปัตยกรรมเป้าหมาย (Target Architecture) หมายถึง สถาปัตยกรรมเป้าหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่รองรับตามวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์

5) กระบวนการในการปรับย้ายสถาปัตยกรรมองค์กร (Transitional Processes) หมายถึง ขบวนการที่จำเป็นหรือโครงการเพื่อการปรับย้ายไปสู่สถาปัตยกรรมเป้าหมาย

6) ส่วนประกอบหรือหน่วยงานย่อยของสถาปัตยกรรมองค์กร (Architectural Segments) หมายถึง สถาปัตยกรรมของหน่วยงานย่อยภายใต้องค์กรที่มีความจำเป็นในงานเฉพาะอย่าง

7) รูปแบบของสถาปัตยกรรม (Architectural Models) หมายถึง เอกสารที่ใช้สำหรับการบริหารจัดการและการดำเนินการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร

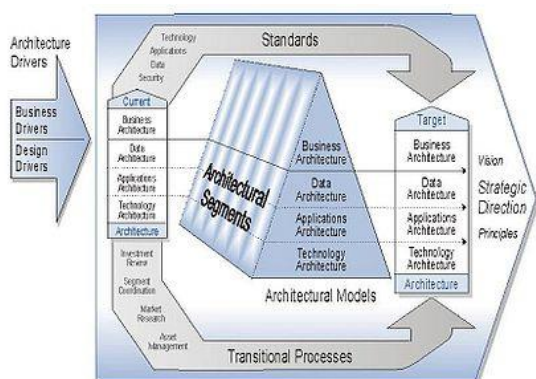
8) มาตรฐาน (Standards) หมายถึง มาตรฐานที่ใช้อ้างอิง เช่น เอกสาร แนวทางและกรณีตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการเชื่อมต่อของสถาปัตยกรรมองค์กร

ส่วนการแบ่งเป็น 4 ระดับชั้นตามมุมมอง ได้แก่

- 1) สถาปัตยกรรมด้านธุรกิจ (Business Architecture)
- 2) สถาปัตยกรรมด้านข้อมูล (Data Architecture)
- 3) สถาปัตยกรรมด้านแอปพลิเคชัน (Application

Architecture)

4) สถาปัตยกรรมด้านเทคโนโลยี (Technology Architecture)

ภาพประกอบ 4 FEA Frameworks

(ที่มา: Chief Information Officer Council. 2001)

การนำสถาปัตยกรรมองค์กรไปประยุกต์ใช้งาน

องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรของแต่ละองค์กร โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐของรัฐบาลไทย มีมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐที่มีมูลค่าเกินกว่า 100 ล้านบาท ขึ้นไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 โดยมีใจความสำคัญว่า “เพื่อให้การขอ

อนุมัติในการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของส่วนราชการ องค์การมหาชนที่ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินและมีวงเงินงบประมาณในการจัดหาตั้งแต่ 100 ล้านบาท ขึ้นไป เป็นไปในทางเดียวกัน มีความถูกต้อง ลดความซ้ำซ้อน และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการที่กำหนดขึ้น และเพื่อควบคุมให้การจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ภาครัฐ เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ภาครัฐกำหนด มีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน สอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จัดทำขึ้น สามารถยกระดับกระบวนการจัดทำไปจนถึงขออนุมัติโครงการให้มีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้รวมทั้งสอดคล้องกับแผนนโยบายระดับประเทศ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานขอให้หน่วยงานต่าง ๆ ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แนวทาง ดังต่อไปนี้

1. ให้ส่วนราชการ เสนอโครงการและสถาปัตยกรรมการจัดการองค์กร (Enterprise Architecture: EA) ของระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐโดยการจัดทำข้อเสนอโครงการดังกล่าวตามแบบฟอร์มข้อเสนอโครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐที่มีมูลค่าตั้งแต่ 100 ล้านบาท ขึ้นไป ต่อคณะกรรมการบริหารและจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงาน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ งาน/แผนงาน/โครงการ...” (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557)

ดังนั้น องค์กรภาครัฐหลายองค์กร ได้มีการริเริ่มจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร เช่น กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงระยะที่ 1 ขึ้น (กระทรวงยุติธรรม. 2557) หรือกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำโครงการสถาปัตยกรรมองค์กรอิเล็กทรอนิกส์ (กรมการพัฒนาชุมชน. 2558) หรือแม้กระทั่งสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ก็ได้มีการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานฯ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. 2558) ส่วนภาคเอกชน เช่น บริษัท พีทีที ไฉซีที โซลูชั่น จำกัด ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นต้น ก็มีการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาทฤษฎีและรายงานการจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

พบว่า กรอบแนวทางการพัฒนาในระดับสากลที่นำเสนอทั้ง 3 กรอบนั้น ไม่สามารถนำกรอบใดกรอบหนึ่งมาปรับประยุกต์ใช้ได้เพียงกรอบเดียว ด้วยว่าแต่ละกรอบการพัฒนามีข้อได้เปรียบและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป ได้แก่ Zachman Framework สามารถให้รายละเอียดเชิงสถาปัตยกรรมได้หลากหลายมุมมอง แต่มีข้อจำกัดที่ไม่ได้กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรที่เป็นขั้นตอนรวมทั้งการกำกับดูแล ส่วน TOGAF จะเด่นที่มีกระบวนการในการพัฒนาสถาปัตยกรรมองค์กรที่เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน แต่ขาดการให้รายละเอียดในแต่ละระดับของสถาปัตยกรรมหรือแม้กระทั่ง FEA ที่ใช้ในหน่วยงานภาครัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เน้นแสดงรายละเอียดของแต่ละระดับ แต่ไม่ได้แสดงวิธีการในการพัฒนาสถาปัตยกรรมในแต่ละด้านอย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งบริบทของแต่ละองค์กรก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจะพบว่า มีการนำกรอบการพัฒนาทั้ง 3 กรอบมาปรับผสมรวมกันใช้พัฒนาเป็นสถาปัตยกรรมองค์กรที่ปรับเข้ากับบริบทขององค์กรของตน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

บทสรุป

สถาปัตยกรรมองค์กรเป็นเครื่องมือบริหารจัดการองค์กรธุรกิจยุคใหม่ที่จะช่วยให้ได้เปรียบทางการแข่งขัน หรือเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่เป็นพิมพ์เขียวที่มีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนได้อย่างมีคุณภาพ อันจะทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมด ช่วยลดการทำงานที่ผิดพลาดที่มักเกิดจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ตลอดจนนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นกับการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และใช้ในการตัดสินใจเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). **สถาปัตยกรรมองค์กรอิเล็กทรอนิกส์ กรมการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมฯ กระทรวงมหาดไทย.
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2560). **หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการ**

จัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐ ที่มีมูลค่าเกินกว่า 100 ล้านบาท ขึ้นไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2559 ที่ http://www.mict.go.th/assets/portals/1/files/comprice/com100m_171257.pdf

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2557). **รายงานสถาปัตยกรรมองค์กรสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ระยะที่ 1**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2558). **สถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน).

Chief Information Officer Council. (2001). **A Practical Guide to Federal Enterprise Architecture**. Retrieved May 20, 2016, from <http://www.gao.gov/special.pubs/eaguide.pdf>

Whitehouse. (2013). **Federal Enterprise Architecture Framework V2**. Retrieved May 20, 2016, from https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/assets/egov_docs/fea_v2.pdf

Zachman, J.A. (1987). A Framework for Information Systems Architecture. **IBM Systems Journal**, Volume 26, Number 3, 1987.

รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า

A Competency Model of Basic School Administrators in the Next Decade

วิชชุดา ถาวรกลัปชัย¹ ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล² และ รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน 2) สร้างองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า และ 3) ประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า โดยศึกษาสภาพการณ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา 9 คน และสร้างองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ประเมินคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้าโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน การวิจัยนี้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป อีกทั้งยังมีคุณธรรมจริยธรรม เน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์

2. ผลการสร้างองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ที่จะ

เป็นรูปแบบ ประกอบด้วย สมรรถนะ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย 24 สมรรถนะย่อย 2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย 23 สมรรถนะย่อย 3) ด้านเจตคติ ประกอบด้วย 28 สมรรถนะย่อย 4) ด้านบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 29 สมรรถนะย่อย 5) ด้านแรงจูงใจ ประกอบด้วย 16 สมรรถนะย่อย และ 6) ด้านบทบาททางสังคม ประกอบด้วย 16 สมรรถนะย่อย โดยสมรรถนะแต่ละด้านได้กำหนดองค์ประกอบไว้อย่างสอดคล้องกัน

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นไปในทศวรรษหน้า มีสมรรถนะ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skill) 3) ด้านเจตคติ (Attitude) 4) ด้านบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (Traits) 5) ด้านแรงจูงใจ (Motives) และ 6) ด้านบทบาททางสังคม (Social Role)

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้ามีคุณภาพในด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเหมาะสม (Propriety) ที่สามารถนำไปใช้เพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้บริหารต่อไปได้

คำสำคัญ: รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา
ทศวรรษหน้า

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the status of the basic school administrators' competency, 2) build capacity component of the basic school administrators' competency in the next decade, and 3) assess feasibility of the basic school administrators' competency model in the next decade. The basic status data were collected by

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

using questionnaire and interview nine expertise and experienced school administrators. Delphi technique was employed for the model developing by asking seventeen experts, the collected data were evaluated by seven experts to find out feasibility of the basic school administrators' competency model in the next decade. The statistics used to analyze the data were frequency, percentages, median, and ranges between the quartiles.

The research results found that

1. The school administrators' competency was importance and essential to the management of the school as well. The experts of basic education at the present, most administrators had sufficient competency in four areas: academic, personnel, general administration, and budgeting, including ethic and morality.

2. There were 6 main components of the basic school administrators' competency in the next decade, including: 1) Knowledge with 24 sub-components; 2) Skills with 23 sub-components; 3) Attitude with 28 sub-components; 4) Traits with 29 sub-components; 5) Motive with 16 sub-components; and 6) Social-role with 16 sub-components.

3. The six components of the basic school administrators' competency model in the next decade comprises: 1) Knowledge, 2) Skill, 3) Attitude, 4) Traits, 5) Motive, and 6) Social-role.

4. The assessment of the basic school administrators' competency model in the next decade in the aspects of utility, feasibility, and propriety are accepted.

Keywords: the model of school administrators' competency, the next decade

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างกันในบริบทโลกาภิวัตน์ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยง ความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Education to Sustainable Development) จึงมีความจำเป็นในการแก้ปัญหาและเป็นเป้าหมายของหลายประชาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่กล่าวว่า ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2553-2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สายหยุด จำปาทอง (2558: 5) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากปัจจัยด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก มนุษย์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้เหมาะสมและทันเวลา จะสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งความรู้ สติปัญญา เจตคติ ทักษะ และสมรรถนะให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณค่า สามารถตอบสนองรองรับการเปลี่ยนแปลงกระแสโลก สามารถเผชิญสิ่งที่ท้าทาย สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อให้ก่อประโยชน์ต่อตนเอง องค์กร และสังคม โดยมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม และนำความผาสุกมาสู่สังคมได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและยั่งยืน

พัติน แดงจวง (2554: 114) กล่าวว่า วิสัยทัศน์การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ แต่ต้องร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ การจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงสมรรถนะ (Seamless competency-based curriculum)

ซึ่งมีเป้าหมายพัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ (Whole-Person Development) ซึ่งสอดคล้องกับ โบยาทซิส (Boyatzis, 1982: 229) ที่กล่าวว่าสมรรถนะประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ 1) แรงจูงใจ (Motives), 2) ลักษณะเฉพาะ (Traits), 3) ภาพลักษณ์ (Self-Image), 4) บทบาททางสังคม (Social Role), 5) ทักษะ (Skill) และสอดคล้องกับที่ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 3-4) กล่าวว่า สมรรถนะสากลสู่ความเป็นพลเมืองโลก (Global Competencies to Global Citizenship) ของคนรุ่นใหม่ สรุปได้ 6 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะที่ 1 โลกทัศน์สากล (Global Mindset) เพื่อสามารถเรียนรู้ พัฒนา และติดต่อสื่อสารในฐานะพลเมืองโลกได้ สมรรถนะที่ 2 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) คือ มีความสามารถทางภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษ สมรรถนะที่ 3 ความรู้ด้านวัฒนธรรม (Cultural Knowledge) ทำให้บุคคลเข้าใจ และเห็นคุณค่าความแตกต่าง ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับและสันติภาพระหว่างบุคคล สมรรถนะที่ 4 การเรียนรู้อย่างก้าวหน้า (Proactive Learning) เป็นสมรรถนะที่สำคัญมีความจำเป็นทำให้บุคคลเรียนรู้สิ่งต่างๆ ทั้งศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งความแตกต่างและความเหมือนในโลกอย่างไม่มีที่สิ้นสุดผ่านเครื่องมือทางเทคโนโลยี ประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สมรรถนะที่ 5 ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) เป็นสมรรถนะที่จะทำให้บุคคลมีความอดทนในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ รวมถึงสามารถปรับตนเองเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ สมรรถนะที่ 6 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ทำให้บุคคลเคารพและปฏิบัติตามสิทธิที่มีโดยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจให้ดีขึ้น

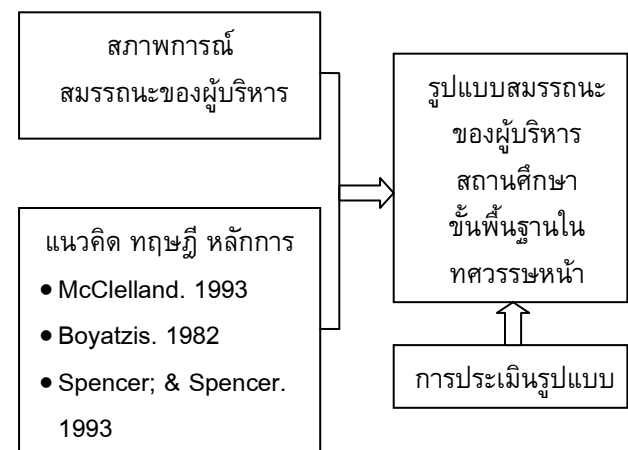
จากสภาพการณ์ดังกล่าวมา ผู้นำหรือผู้บริหารในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนในการนำพาผู้ร่วมงานไปในทิศทางที่กำหนด อีกทั้งจะต้องมีโลกทัศน์และมีสมรรถนะของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า การวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า และสมรรถนะที่ได้จากการศึกษานี้จะช่วยเพิ่มสมรรถนะและศักยภาพให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาบรรลุ

เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และเป็นการเตรียมพร้อมให้กับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า
3. เพื่อประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และ/หรือ มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 9 ท่าน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่วมกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า

การดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านสมรรถนะ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า โดยการนำร่างองค์ประกอบรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้าจากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งในขั้นตอนนี้ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัย โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้เชี่ยวชาญ รวมจำนวน 17 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งจะมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 รอบ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

การดำเนินการตามกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดังนี้

รอบที่ 1 วิเคราะห์ประเด็นสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า เป็นคำถามแบบปลายเปิด

รอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

รอบที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ ด้วยการคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) และ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แล้วพิจารณาข้อความที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ในการพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมใช้ข้อความที่มีระดับค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

เกณฑ์ในการพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมใช้ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งเป็นกลุ่มให้สัมภาษณ์การศึกษาสภาพการณ์ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า โดยประเมินด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเหมาะสม (Propriety)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความเหมาะสมที่มีค่าดัชนีความเหมาะสม (IOC: Item Objective Congruence) 0.5 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการณ์และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้ สภาพการณ์โดยการสัมภาษณ์จากผู้ปฏิบัติงานจริงพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่จะมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน 4

ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป อีกทั้งยังมีคุณธรรมจริยธรรมและเน้นการทำงานแบบมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์

สรุปผลองค์ประกอบรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 24 สมรรถนะย่อย คือ 1) มีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน 2) มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิถีชีวิตและสังคมโลกทั้งปัจจุบันและอนาคต 3) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) 4) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารภาษาในอาเซียน 5) มีความรู้ในการวิจัย โดยเฉพาะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสถานศึกษา 6) มีความรู้ในศาสตร์กระบวนการบริหารการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 7) มีความรู้ทั้งทางกว้างและลึก แสวงหาความรู้ พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง 8) มีความรู้ด้านกฎหมาย การเมือง การปกครอง รัฐธรรมนูญ ระบอบประชาธิปไตย กฎหมายการศึกษา ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการศึกษา 9) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นกับองค์กร 10) สามารถคิดวางแผนเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์มองภาพองค์รวม 11) มีความรู้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 12) มีความรู้ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศ การวัดและประเมินผลการศึกษา 13) มีความรู้ด้านหลักสูตรการศึกษาของไทยและหลักสูตรนานาชาติ 14) มีความรู้ในการสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกองค์กร 15) มีความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน 16) มีความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ 17) มีความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา 18) มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการโครงการ 19) มีความรู้ในนโยบายเชิงสาธารณะ 20) มีความรอบรู้ในประเด็นต่างๆ ในสถานการณ์ของโลก 21) มีความรู้ในบริบทและแนวโน้มการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับกระแสทศวรรษหน้า 22) มีความรู้ความเข้าใจในด้าน

วัฒนธรรมที่แตกต่าง 23) มีความรู้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และ 24) มีความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง

2) สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) ประกอบด้วย 23 สมรรถนะย่อย คือ 1) มีทักษะเกี่ยวกับ IT และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา 2) มีทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ 3) มีทักษะด้านสุข จี ฬ มาใช้ในการสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน 4) มีทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ 5) มีทักษะในการสื่อสารภาษาอาเซียน สามารถรับและส่งสารรู้เรื่อง มีความไวและทันต่อเหตุการณ์ 6) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 7) มีทักษะการบริหารและพัฒนาบุคลากรในองค์กร 8) มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา 9) มีเทคนิควิธีการสอนงานผู้ใต้บังคับบัญชา 10) มีทักษะในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวหน้า และทันสมัย 11) มีทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 12) มีทักษะในการสร้างทีม สามารถสร้างแรงจูงใจ เสริมสร้างบรรยากาศ ขจัดความขัดแย้ง เจรจาต่อรอง 13) มีทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 14) มีทักษะในการตัดสินใจที่ดี 15) มีทักษะในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ 16) มีทักษะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ โดยรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของชุมชน (สังคม) 17) มีทักษะในการนิเทศผู้ใต้บังคับบัญชา 18) มีทักษะในการประสานงานบุคลากรภายใน หน่วยงาน อื่นๆ และชุมชนที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา 19) มีทักษะในการวางแผนและบริหารเชิงกลยุทธ์ 20) มีทักษะในการใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 21) มีทักษะในการแก้ไขความขัดแย้ง 22) มีทักษะในการเป็นผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ และ 23) มีทักษะในการแยกแยะวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล

3) สมรรถนะด้านเจตคติ (Attitude) ประกอบด้วย 28 สมรรถนะย่อย คือ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ยืนหยัดในความถูกต้อง 2) มีเจตคติเชิงบวกต่อเพื่อนร่วมงาน หน่วยงาน องค์กร และงานในหน้าที่ 3) มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เห็นความเท่าเทียมกัน 4) มีความจงรักภักดี รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา

และพระมหากษัตริย์ 5) มีความรับผิดชอบในงาน 6) มีความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ 7) มีเจตคติหลักในการครองตน ครองคน และครองงาน 8) มีความสุขกับการให้บริการเพื่อนร่วมงานและนักเรียน 9) มุ่งมั่นยึดประโยชน์ของส่วนร่วม มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการทำงาน 10) มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ 11) มองไกล คิดไกล มีเจตคติในทางบวก มองปัญหามีไว้เพื่อแก้ไข ไม่ใช่อุปสรรค 12) มีความประพฤติที่ดีและเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกๆ ด้าน 13) ขยัน ประหยัด มีระเบียบวินัย 14) มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างทางความคิด 15) มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา 16) รู้จักพัฒนาตนเองตลอดเวลาและไม่ลดละ 17) เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจสู่ความสำเร็จ 18) ยอมรับในศักยภาพของบุคคลที่แตกต่างกัน 19) มีความเมตตา เสียสละ 20) มีการยอมรับในวัฒนธรรมท้องถิ่น 21) มีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ 22) ยึดถือในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 23) ใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ 24) มีความพยายามอดทน เอาชนะอุปสรรคทั้งปวงอย่างไม่ย่อท้อ 25) มีความมั่นใจในตัวเองสูง มุ่งมั่นในการทำงานสู่ความสำเร็จ 26) มีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย 27) เปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และ 28) บริหารงานด้วยข้อเท็จจริง

4) สมรรถนะด้านบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (Trait) ประกอบด้วย 29 สมรรถนะย่อย คือ 1) เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคนและเป็นนักประสานงานเข้ากับทุกฝ่ายได้ 2) เป็นผู้รับฟังที่ดี แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด พร้อมรับฟังทีมงาน ความรู้สึกต่างๆ ของครูและผู้ใต้บังคับบัญชา 3) เป็นผู้ที่มีเหตุผล ควบคุมอารมณ์ได้ 4) เป็นผู้มีความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ 5) เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว บริสุทธิ์ โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม 6) เป็นผู้พร้อมช่วยแก้ไขปัญหของร่วมงาน 7) เป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง กล้าหาญ กล้าแสดงออกในเชิงจริยธรรม 8) เป็นผู้มีความคล่องแคล่ว ว่องไวต่อสถานการณ์ต่างๆ 9) เป็นผู้มีความรู้ การศึกษาดี มีความเป็นสากลทางความคิด 10) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี น่าเกรงขาม กริยาจาไพเราะ สุภาพ อ่อนน้อม 11) เป็นผู้ที่มีความขยัน อดทน มี

ความรับผิดชอบสูง 12) เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่น ตั้งตัว กระตือรือร้นสู่ความสำเร็จ 13) เป็นผู้ที่สามารถทำงานเป็นทีมได้ 14) เป็นผู้มองคนในแง่ดี 15) เป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขสิ่งเสพติด 16) เป็นผู้ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว 17) เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน 18) ช่างสังเกต เฉลียวฉลาด และมีไหวพริบทางปัญญา 19) รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและวางตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ 20) เป็นผู้มีความกตัญญู 21) เป็นผู้ที่มีภูมิธรรม 22) เป็นผู้ที่มีภูมิฐาน 23) เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ 24) เป็นผู้มีความประนีประนอม 25) เป็นผู้มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ 26) เป็นผู้มีความเสียสละและทุ่มเทในการทำงาน เพื่อส่วนรวม 27) เป็นผู้มีการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น 28) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีโลกทัศน์ที่เปิดกว้าง และ 29) เป็นผู้ที่รับรูข่าวสาร สามารถติดต่อสื่อสารได้ดี

5) สมรรถนะด้านแรงจูงใจ (Motive) ประกอบด้วย 16 สมรรถนะย่อย คือ 1) สร้างเสริมแรงจูงใจให้เกิดขึ้นต่อตนเอง บุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน พร้อมกระตุ้นผู้ปกครองให้ตระหนักเรื่องการศึกษา ความรับผิดชอบ ต่อเด็ก และการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา 2) มีความปรารถนาให้เด็กเป็นเยาวชนที่ดี กล้าคิด กล้าแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ จริ่งใจต่อเป้าหมาย 3) มีการยอมรับและการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง ชุมชน เครือข่าย 4) มีความพอใจ ภูมิใจ ตั้งใจ และเต็มใจในงานที่รับผิดชอบ 5) มีความกระตือรือร้น ตั้งตัวในความใฝ่ฝัน คิดคาดหวังไวสูง 6) มีหลักปรัชญา ความรัก ความเชื่อ ความศรัทธาในวิชาชีพ จรรยาบรรณผู้บริหาร 7) มีการให้รางวัล เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง โบนัสหรือเกียรติยศ การยอมรับการยกย่องทางสังคม 8) มีความต้องการที่จะมีสมรรถนะทางการบริหารครบทุกด้าน 9) มีความชื่นชอบการพัฒนา ริเริ่มงานใหม่ๆ อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย เพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศแม้ไม่มีรางวัลใดๆ 10) มีแรงบันดาลใจในการทำงาน 11) สร้างคุณค่าให้กับบุคลากรทั้งทางตรงและทางอ้อม 12) มีการทำให้หน่วยงานมีผลสัมฤทธิ์ทางบวก มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดผลทางคุณภาพส่วนตน ส่วนงาน ส่วนครูและนักเรียน 13) มีการได้รับการชื่นชม 14) จัดสวัสดิการและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน 15) มีการสร้างพลัง มีแรง มุ่งมั่นเพื่อ

เป็นแรงขับเคลื่อนให้งานประสบความสำเร็จ และ 16) มีการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบ

6) สมรรถนะด้านบทบาททางสังคม (Social Role) ประกอบด้วย 16 สมรรถนะย่อย คือ 1) มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยสร้างสังคมให้ไปในทิศทางสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ดำเนินการให้สถานศึกษาเป็นองค์กรการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสร้างประโยชน์ต่อชุมชน สังคม 3) มีบทบาทการเป็นสมาชิกหรือกรรมการที่ดีของวัด ชุมชน สังคม สมาคม องค์กร สถานศึกษาอื่นๆ 4) มีบทบาทในการสร้างความเชื่อมโยงแบบพันธมิตร 5) มีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม 6) เป็นผู้นำสังคม ชุมชน ช่วยเหลือและนำความก้าวหน้ามาสู่ชุมชนและสังคม 7) การประสานความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนเพื่อการพัฒนาจัดการศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 8) มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 9) มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กิจกรรมต่างๆ ขององค์กรบรรลุเป้าหมาย 10) เป็นวิทยากรให้ความรู้และเผยแพร่เรื่องราวที่ดีๆ 11) เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ในท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นๆ 12) ให้ข้อเสนอแนะองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 13) ส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น 14) ส่งเสริมสนับสนุน การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 15) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 16) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

สรุปผลในด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเหมาะสม (Propriety) พบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้ามีคุณภาพ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ต่อไป

อภิปรายผล

ในการศึกษารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาสภาพการณ์และสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้ สภาพการณ์โดยการสัมภาษณ์จากผู้ปฏิบัติงานจริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่จะมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป อีกทั้งยังมีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและเน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลlick และ เออร์วิก (Gulick; & Urwick. 1947) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำและรับผิดชอบอยู่ 7 ประการ ซึ่งเรียกสั้นๆ ว่า POSDCoRB ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การบริหารบุคคล (Staffing) 4) การอำนวยความสะดวก (Directing) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การเสนอรายงาน (Reporting) 7) การบริหารงบประมาณ (Budgeting) และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่ได้ประมวลคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดและบริหารการศึกษาตามแนวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้ มีความรู้ทางวิชาการ มีความรู้วิชาเฉพาะ มีความรู้วิชาชีพ มีความรู้เรื่องการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย รู้กฎเกณฑ์และวินัยของสังคม มีปฏิภาณไหวพริบดีและทันต่อเหตุการณ์

ส่วนประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันที่ควรพัฒนาให้มีในทศวรรษหน้า คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างชำนาญ มีความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่ มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและอนาคต เพื่อที่จะนำมาพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติต่อไปซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ที่กล่าวถึง แนวโน้มใหม่ของการศึกษาศตวรรษที่ 21 ว่าเพื่อให้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้คนในสังคมต้องมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking skills) มีทักษะด้าน

เทคโนโลยี สื่อและสารสนเทศ (Information, media, and technology skills) ในการจัดการศึกษาจะต้องนำเอา ICT มาใช้ ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่สำคัญ ผู้ที่มีทักษะนี้สามารถจะมีชีวิตอยู่ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแตกต่างจากผู้ที่ไม่มีทักษะนี้ ประกอบด้วย 4 ทักษะ (the 4 C's) คือ 1) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) 2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) 3) ทักษะการสื่อสาร (Communication) และ 4) ความร่วมมือ (Collaboration)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องกำหนดเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นไปในทศวรรษหน้า โดยมีสมรรถนะรวม 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skill) 3) ด้านเจตคติ (Attitude) 4) ด้านบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (Traits) 5) ด้านแรงจูงใจ (Motives) และ 6) ด้านบทบาททางสังคม (Social Role) โดยกำหนดสมรรถนะในแต่ละด้านไว้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 คน โดยมีการยืนยันความคิดเห็น และดัชนีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จึงได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เพราะสมรรถนะช่วยในการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ โบยาทซิส (Boyatzis, 1982) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่มาจากตัวบุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมการทำงาน ด้วยพื้นฐานความรู้ ทักษะ บทบาทและลักษณะส่วนบุคคล รวมถึงแรงจูงใจที่ผลักดันให้การปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุ และสอดคล้องกับ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1993) ที่กล่าวว่า สมรรถนะ (competency) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ส่วน กล่าวคือ 1) ทักษะ (Skills) 2) ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล (Knowledge) 3) เจตคติ ค่านิยมและมโนทัศน์ของตน (Self-concept) 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Trait) 5) แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) และเพื่อเป็นการรองรับการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และเพื่อเตรียมพร้อมเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับ พีระพงษ์ สิทธิอมร (2557) ที่กล่าวว่า

กระบวนการพัฒนาการศึกษาโดยพัฒนาคนในทุกด้าน โดยเฉพาะให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีงามในการสร้างสรรค์สังคมและจรรโลงวัฒนธรรม ศีลธรรมและค่านิยมที่ดีต่อสังคมสามารถดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จจะต้องมีสมรรถนะทั้ง 6 ด้าน ที่กำหนดไว้ จึงจะช่วยให้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของประเทศไทยต่อไป

จากการประเมินคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า 1) ในด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้ามีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านความเหมาะสม (Propriety) พบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ที่ได้จากการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า มีคุณภาพ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบสมรรถนะที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แนวคิดจากการวิจัยครั้งนี้ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในสาขาวิชาชีพอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับลิชชิ่ง.
- พีระพงษ์ สิทธิอมร. (2557, มกราคม-มิถุนายน). “การประชุมสภาครูอาเซียน ครั้งที่ 29 มิติการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของประชาคมอาเซียน”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. ปีที่ 3 ฉบับ 1: 1.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีนานาทัศนะการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สายหยุด จำปาทอง. (2557, เมษายน-มิถุนายน). เมื่อโลกเปลี่ยนสังคมต้องปรับ. วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศ. ปีที่ 17 ฉบับที่ 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Boyatzis, R. (1982). **The Competency Manager: A Model for Effective Performance**. New York: John Wiley & Son.
- Gulick, Luther; & Urwick, Lyndon. (1947). **Paper on the Science of Administration**. New York: Columbia University Press.
- McClelland, D. (1993). Testing for Competence rather than Intelligence. **American Psychologist**. 28: 1-14.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	วิษชุดา ถาวรกลปชัย
สถานที่อยู่	148 หมู่ 4 ตำบลบ้านระกาศ
อำเภอบางบ่อ
จังหวัดสมุทรปราการ
10560
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	ครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2555	การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2559	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
กรุงเทพมหานคร

**การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่าย
ศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
Academic Administration with Quality Circle in School Network
for Educational Quality Development Region 6 under Yasothon Office
of Primary Educational Service Area 2**

ผศ.ดร.ธนวรรธ ศรีธรรมย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย พบว่า

การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านงานนิเทศ

ภายใน ด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้านงานจัดการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล และด้านงานวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การใช้วงจรคุณภาพ, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียน

Abstract

This survey research set its purpose to study an opinion toward academic administration with quality circle in School Network for Educational Quality Development Region 6 under Yasothon Office of Primary Educational Service Area 2. Quantitative data were derived from the sample of 116 teachers and educational personnel in School Network for Educational Quality Development Region 6 under Yasothon Office of Primary Educational Service Area 2. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire with Cronbach's Alpha coefficient reliability of 0.75. The statistics used for data analysis were percentage, mean (μ), and Standard Deviation (σ).

The findings were found that

Overall aspects of an opinion toward Academic Administration with Quality Circle in School Network for Educational Quality Development Region 6 under Yasothon Office of

* อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา

Primary Education Service Area 2 were at high level and when classified by each aspects all were at the high descending mean score as follows; aspect of curriculum and curriculum administration, aspect of internal supervision, aspect of educational quality assurance, aspect of teaching and learning management, aspect of measurement and evaluation, and aspect of classroom research respectively.

Keywords: Academic Administration, Quality Circle, School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมในการบริหารงานเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จเรื่องหนึ่งที่มีการนำเสนอมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเป็นอย่างดีก็คือ กระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) เนื่องจากวงจรคุณภาพเป็นทั้งปรัชญา นวัตกรรมและเป็นต้นธารภูมิปัญญา หรือเป็นศาสตร์ใหญ่ของวงจรการบริหารในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะเครื่องมือการบริหารที่มีนัยร้อย พัน หรือหมื่นรูปแบบ นั้นล้วนแต่มีแก่นร่วมที่สำคัญบนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือ วงจรคุณภาพ (PDCA) (ถวัลย์ มาตรฐาน. 2546: 16) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 47 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 23) และระบบการประกันคุณภาพจัดเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่ผู้บริหารสถานศึกษาทราบกันดีอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องใหม่หรือแปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 12) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนา

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 13 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546: 55) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารงานอย่างมีระบบและขั้นตอนตามแนวคิดของเดมมิง (Deming in Lillrank; & Kano. 1989: 21-22) ที่กล่าวว่า การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย การวางแผน (plan) การดำเนินการตามแผน (do) การตรวจสอบ (check) และการปรับปรุงแก้ไข (act) โดยมีการวางแผน นำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ มีการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่ทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ

จากรายงานผลการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า สถานศึกษามีศักยภาพในด้านกระบวนการวิชาการจัดเป็นลำดับสุดท้ายของงานทั้ง 4 งาน (ธีระ รุญเจริญ. 2545: 120-122) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยเชื่อว่าหากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้วงจรคุณภาพซึ่งเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างมีระบบและขั้นตอน อันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในการบริหารงานวิชาการแล้ว ย่อมจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและพัฒนาเยาวชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามความคาดหวังของสังคม และเพื่อให้ทราบระดับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีการศึกษาการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2 จำนวน 116 คน ณ วันที่ 10 มกราคม 2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2. 2558)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2 ประกอบด้วย เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) งานวิจัยในชั้นเรียน 3) งานจัดการเรียนการสอน 4) งานนิเทศภายใน 5) งานวัดผลและประเมินผล 6) งานประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2

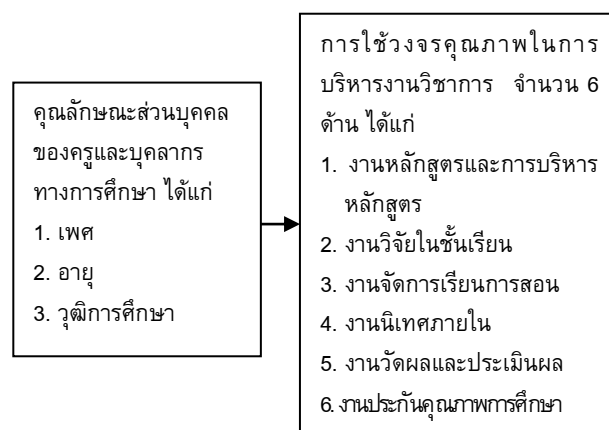
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานวิชาการ ซึ่งจะเป็นหลักประกันได้ว่าผู้เรียนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลการศึกษาตามข้อ 1 มากำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามประเด็นสำคัญ โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน

3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75

3.3 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม เป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation

4. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ต่อไป
ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลแบ่งเป็น 3 ข้อ ลักษณะให้เลือกตอบเป็นแบบปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	จำนวน 12 ข้อ
2. ด้านงานวิจัยในชั้นเรียน	จำนวน 11 ข้อ
3. ด้านงานจัดการเรียนการสอน	จำนวน 11 ข้อ
4. ด้านงานนิเทศภายใน	จำนวน 11 ข้อ
5. ด้านงานวัดผลและประเมินผล	จำนวน 11 ข้อ
6. ด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา	จำนวน 11 ข้อ
รวม	จำนวน 67 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนของข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Best. 1981) ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น =

$$\frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = .80$$

5

จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนนโดยกำหนดความหมายดังนี้

ค่าคะแนน 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าคะแนน 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

ค่าคะแนน 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ค่าคะแนน 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

ค่าคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินเก็บข้อมูลประชากร จำนวน 116 คน และได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือ ขอความอนุเคราะห์จาก บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากร

2. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

3. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ที่เป็นประชากร

4. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ประชากรด้วยตนเอง เพื่อให้คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม และขอรับกลับภายหลังการตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยนำค่าสถิติที่ได้มาอธิบายแล้วเสนอในรูปตารางจากการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบ

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำคำถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 โดยนำข้อคำตอบ ตอนที่ 2 มาหาสถิติค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของ เบสท์ (Best. 1981: 185-190) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. การหาค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยจะแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (μ) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายถึง การใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายถึง การใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายถึง การใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง การใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง การใช้องจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 312) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายกับเรื่องที่วิจัย

$\sum R$ แทน ผลรวมระหว่างคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรต้น (คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม) ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ใช้สถิติค่าร้อยละ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 312) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม (การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการ) ทั้ง 6 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ($\mu = 3.95$) ด้านงานนิเทศภายใน ($\mu = 3.92$) ด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.85$) ด้านงานจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.83$) ด้านงานวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.77$) และด้านงานวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.72$)

เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายการจัดทำหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ($\mu = 4.05$) ดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตามการจัดทำหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ($\mu = 4.02$) จัดอบรม ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมาย ($\mu = 4.01$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดทำหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ($\mu = 3.86$)

1.2 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านงานวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดอบรม ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.79$) จัดให้มีการจัดทำแผนตามเป้าหมาย โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.78$) จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.75$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความรู้ความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของครูสอน กรรมการสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง มอบหมายผู้รับผิดชอบ เพื่อให้ดำเนินการตามแผนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.69$)

1.3 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านงานจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดให้มีการ

ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.88$) จัดให้มีการทำรายงานการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.87$) มอบหมายผู้รับผิดชอบ เพื่อให้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.86$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดอบรม ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.79$)

1.4 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ดำรงงานนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในตามแผนที่กำหนด ($\mu = 4.05$) จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายใน ($\mu = 4.04$) จัดให้มีการทำรายงานการนิเทศภายใน ($\mu = 4.02$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นำผลการประเมินไปวางแผนการนิเทศภายในในระยะต่อไป ($\mu = 3.92$)

1.5 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ดำรงงานวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.86$) จัดให้มีการทำรายงานการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.85$) จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.83$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดอบรม ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลของการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.66$)

1.6 การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ดำรงงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.91$) นำผลการประเมินไปวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป ($\mu = 3.90$) จัดอบรม ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.89$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สนับสนุนงบประมาณทรัพยากร และบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.79$)

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 พบประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านงานนิเทศภายใน ด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้านงานจัดการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล และด้านงานวิจัยในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารและเป็นกระบวนการอำนวยความสะดวกในเรื่องทรัพยากรต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการจัดการศึกษา อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ด้วยการดำเนินการให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้กระบวนการบริหารอยู่ตลอดเวลา มีการจัดลำดับขั้นตอนของกระบวนการบริหารให้สัมพันธ์ ผู้บริหาร และคณะครูส่วนใหญ่จะทราบและเข้าใจในกระบวนการบริหารโดยการใช้วงจรคุณภาพเป็นอย่างดี ซึ่งช่วยให้การบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ต้องการ จึงมีส่วนให้การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังกล่าว

สอดคล้องกับโทซาวะ (Tozava. 2544: 117-112) ที่กล่าวว่า วงจรคุณภาพ คือ กระบวนการทำงานที่เปรียบกับวงล้อที่เต็มไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข เมื่อวงล้อหมุนไป 1 รอบ จะทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหากการดำเนินงานนั้นเกิดการสะดุด แสดงว่ามีบางขั้นตอนหายไป เช่น ส่วนของการวางแผนหายไป เรียกว่าประเภทไม่มีแผนการ ถ้าในส่วนของการตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขหายไป จะเรียกว่าพวกทำแล้วทิ้ง สอดคล้องกับภาวิณี ชินคำ (2547: 47) การดำเนินกิจกรรมวงจรคุณภาพ PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อยๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan: P) คือ การกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีการ และขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย 2) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) คือ การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ และจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นต่อไป 3) การตรวจสอบ (Check: C) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญเนื่องจากการดำเนินงานใดๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรค

ต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตามการตรวจสอบและการประเมินผลปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานต่อไป 4) การปรับปรุงงาน (Action: A) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้วการปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้าหรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ในรอบใหม่ที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรสุยะลังกา (2545: 37-38) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลในทุกกิจกรรม

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำนง สมควร (2545: 55-57) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติงานเกือบทุกงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พินิจ ภาคภูมิ (2545: 91-92) ที่ศึกษาพบว่า ระดับการใช้วงจรคุณภาพในมาตรฐานด้านกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีการใช้ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมสุข วงศ์สกุล (2545: 80-81) ที่ศึกษาพบว่า สภาพการบริหารคุณภาพงานวิชาการด้วยวัฏจักรเดมมิงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บำรุง มีสุข (2546: 83-85) ที่ศึกษาความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพการดำเนินงาน

วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติจริง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรจัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดทำหลักสูตรและการใช้หลักสูตร

2. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบ เพื่อให้ดำเนินการตามแผนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรจัดอบรมประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

4. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรนำผลการประเมินไปวางแผนการนิเทศภายในในระยะต่อไป

5. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรจัดอบรมประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมายการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลของการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.66$)

6. ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยปัญหาการจัดทำหลักสูตรและการใช้หลักสูตร

2. ควรวิจัยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

3. ควรวิจัยพฤติกรรมการบริหารงานตามวงจรเดมมิงด้านงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู

4. ควรวิจัยการใช่วงจรคุณภาพในการบริหารงานด้านงานนิเทศภายใน

5. ควรวิจัยการใช่วงจรคุณภาพในการบริหารงานด้านงานวัดผลและประเมินผล

6. ควรวิจัยการใช่วงจรคุณภาพในการบริหารงานด้านงานจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จำนง สมควร. (2545). การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). PDCA นวัตกรรมเขียนแผน การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนหนังสือสำหรับครูและผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- โทฮาวะ บุนจิ. (2544). คิดใหม่ ทำใหม่ ด้วยไคเซ็น. แปลจาก Zoku Kousureba Shigotono KAIZEN Gadekiru, KAIZEN suishin shido manual. โดย ชไมพร สุธรรมวงศ์, สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). กรุงเทพฯ: ส.เอเซียเพรส.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- บำรุง มีสุข. (2546). การศึกษาความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

- สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี. ฟินิจ ภาคภูมิ. (2545). การใช้วงจรคุณภาพในมาตรฐานด้านกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ภาวิณี ชินคำ. (2547). รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชร สุษะลังกา. (2545). การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมสุข วงศ์สกุล. (2545). การบริหารคุณภาพงานวิชาการด้วยวัฏจักรเดิมิ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2. (2558). ข้อมูลสารสนเทศ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2558, จาก <http://www.yst2.obec.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- Best, John W. (1981). **Research in Education**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Lillrank, Paul and Kano, Noriaki. (1989). **Continuous improvement: Quality Control Circles In Japanese industry**. The University of Michigan: AEIOU.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Management of Private Kindergartens In Bangkok Metropolis

ภาณุศักร หงษ์ทอง¹ รศ.ดร.สุทธีวรรณ ตันติจรนาวงศ์² และ รศ.ดร.พัชรี ผลโยธิน²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 316 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน และแบบสอบถามความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน มีค่าความเชื่อมั่น .96 และ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านครู ด้านสภาพแวดล้อม ด้านผู้บริหาร และด้านผู้ปกครองและชุมชน 2) ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหาร และด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ปัจจัยทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านครู และด้านสภาพแวดล้อม ดังสมการพยากรณ์ต่อไปนี้

$$\hat{Z}_y = 0.359Z_{x1} + 0.248Z_{x3} + 0.217Z_{x2} + 0.180Z_{x4}$$

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study factors concerning successful management of private kindergartens in Bangkok; 2) to study the successful management of private kindergartens in Bangkok; 3) to study factors related to successful management of private kindergartens in Bangkok; and 4) to study factors affecting successful management of private kindergartens in Bangkok. The samples consisted 316 school directors and teachers of private kindergartens in Bangkok, obtained by stratified random sampling. The instrument used for collecting data were rating scale questionnaire on factors concerning successful management of private kindergartens in Bangkok and the successful management of private kindergartens

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

in Bangkok, with a reliability of .96 and .93. Statistics employed for data analysis were percentage, mean, Standard Deviation, Pearson's Correlation Coefficient, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings indicated that 1) the overall and by-aspect factors concerning successful management of private kindergartens in Bangkok were rated at a high level, as follows: the teacher factors, the environment factors, the administrator factors and the parent and community factors; 2) the overall and by-aspect successful management of private kindergartens in Bangkok were rated at a high level, as follows: the development quality of learners, the administration and the development quality of personnel; 3) every factor correlated positively and significantly at .001 level with successful management of private kindergartens in Bangkok; and 4) factors affecting successful management of private kindergartens in Bangkok were rank as follows: the administrator factors, the parent and community factors, the teacher factors, and the environment factors; the predicting equation could be constructed as shown below.

$$\hat{Z}_y = 0.359Z_{x1} + 0.248Z_{x3} + 0.217Z_{x2} + 0.180Z_{x4}$$

Keywords: Factors, Successful management, Private kindergarten

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือการศึกษานูบาล เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์และมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ซึ่งนักการศึกษาและนักจิตวิทยา มีความคิดเห็นตรงกันว่า การพัฒนาเด็กในวัยนี้ เป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการพัฒนาทางสมองของบุคคล และการศึกษาในช่วงวัยนี้เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กได้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ โดยให้การอบรมเลี้ยงดู

ควบคู่กับการให้การศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ทั้งนี้นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2005: 7-9) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้ (1) การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็กและให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน (2) แนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยด้านพัฒนาการเด็ก ได้แสดงว่าปัจจัยแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง (3) องค์ความรู้และแนวคิดสมัยใหม่เรื่องการพัฒนาสมอง ในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการใช้ศาสตร์ต่างๆ ไปวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมองเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอน ความรู้ใหม่ พบว่า โอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและการพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตทางปริมาณทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90-95% สมองไม่ได้หยุดเติบโตเมื่ออายุ 6 ปี แต่สมองเติบโตจนถึงอายุ 20-25 ปี การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของสมอง เช่น การทำงานของสมอง ซีกซ้ายและขวาไม่แยกส่วนกัน แต่จะทำงานในลักษณะรวมกัน ทั้งสมองซีกซ้ายและขวา จากองค์ความรู้นี้ไปสู่การออกแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ ให้เข้ากับพัฒนาการของสมอง (4) ในเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะตามช่วงวัย การพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในวัย 3-5 ปี ควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ความถูกต้อง พ่อแม่ต้องสอนเรื่องการยอมรับผิด ไม่หยิ่งของผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น เด็กต้องรู้จักการถูกลงโทษโดยผลของการกระทำผิด การควบคุมอารมณ์ เด็กวัยนี้อยากได้อะไรก็ต้องเอาให้ได้

ตั้งใจ ถ้าไม่ได้ก็จะแสดงออกอย่างรุนแรง พ่อแม่ต้องใจแข็ง ไม่ยอมให้ตามที่ลูกแสดงอาการเรียกร้อง สอนให้เด็กเรียนรู้ในการควบคุมตนเอง ควบคุมความโกรธ ควบคุมความอยาก รู้จักรอคอย พ่อแม่บางคนรู้สึกผิดที่ไม่มีเวลาให้ลูก จึงชดเชยด้วยการซื้อของเล่นให้ เมื่อลูกขออะไรก็ให้โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ทำให้เด็กมีปัญหาในการควบคุมความอยาก (5) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การวิจัยได้แสดงว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตวัยเยาว์ เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้น เพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม

สำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนเฉพาะระดับปฐมวัยหรืออนุบาล อายุตั้งแต่ 2-5 ปี หรือ 3-5 ปี ประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ มากมายในการบริหารงาน เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จหรือสามารถดำรงอยู่ได้ เพราะในปัจจุบันโรงเรียนรัฐบาลเปิดโอกาสทางการศึกษามากขึ้นและมีงบประมาณสนับสนุนจำนวนมาก ทั้งการพัฒนาอาคารสถานที่ให้สวยงาม มีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ทันสมัยและเพียงพอ มีการอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการศึกษา เครื่องแบบนักเรียน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จึงดึงดูดใจให้ผู้ปกครองนำนักเรียนเข้าเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะรัฐบาลเป็นผู้รับภาระให้ครูที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนรัฐบาล เป็นครูที่จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

1. ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้บริหาร คุณลักษณะของผู้บริหาร และมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา (2) ปัจจัยด้านครู ประกอบด้วย คุณสมบัติของครู สมรรถภาพของครู และมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพครู (3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และ (4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม.

2. ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารโรงเรียน (2) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ (3) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูจากโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 202 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 202 คน ครู จำนวน 1,566 คน รวม 1,768 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 316 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan) และทำการสุ่มแบบแบ่ง

ชั้นและเทียบสัดส่วน ได้ ผู้อำนวยการ จำนวน 36 คน และครู จำนวน 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด (Closed-end Question) เป็นแบบเลือกคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (Checklist) เพื่อสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านสภาพแวดล้อม โดยนำแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ไปทดสอบความตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method) ของครอนบาค (Cronbach.1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อวัดระดับความสำเร็จในการบริหารของโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำแบบสอบถามตอนที่ 3 นี้ไปทดสอบความตรง จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำมาทดสอบความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 316 ฉบับและรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.09

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ร้อยละ (percentage) ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จและความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation)
4. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

1.1 ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครปัจจัยด้านครู ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ครูปลูกฝังให้เด็ก มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนปฐมนิเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนมีอาคาร

สถานที่แข็งแรงและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนจัดพื้นที่สำหรับให้ชุมชนและผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านผู้บริหาร ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้บริหารมีการจัดงบประมาณให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนส่งเสริมให้เด็กสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหาร และด้านการพัฒนาบุคลากร

2.1 ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความสุขทางจิตใจ ไร่ใจ แจ่มใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหาร ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนมีแผนพัฒนาการศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนมีงบประมาณส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ อย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาบุคลากร ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ครูเป็นแบบอย่างที่ดี แก่เด็กและสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และครูได้รับเงินทุนสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านครู และด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถสร้างสมการการพยากรณ์ได้ในรูปสมการคะแนนดิบ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.578 + 0.290X_1 + 0.219X_2 + 0.190X_3 + 0.156X_4$$

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.359Z_{x1} + 0.248Z_{x3} + 0.217Z_{x2} + 0.180Z_{x4}$$

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าบุคลากรอื่น ทำหน้าที่ในการดูแลและจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน ประกอบกับครูที่สอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนส่วนใหญ่ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัย สามารถทำให้เด็กรัก

เด็กมีความสุขที่ได้มาโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ ความสามารถในการสอน พัฒนาเด็กผ่านการเล่น การทำกิจกรรมที่เหมาะสม มีการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมทุกด้านให้แก่เด็ก อีกทั้งยังปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีทักษะชีวิตและครูยังมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วีรยุทธ ชาติกาญจน์ (2556: 52-56) ที่กล่าวถึงคุณภาพของครูว่าครูต้องมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพและการควบคุมคุณภาพของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธนา อันเกียรติพงษ์ (2552) ที่ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านครูและบุคลากรอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 26-27) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของครูปฐมวัย ดังนี้ (1) เป็นผู้มีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคติดต่อร้ายแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักกาลเทศะ ปรับตัวได้ในสภาวะต่างๆ รับผิดชอบ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (2) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ด้านจิตใจ รักเด็ก มีความเมตตากรุณา มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความอดทนอดกลั้น ชอบพูดคุยกับเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีระเบียบวินัย คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (3) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่จัดบริการดูแลเด็ก (4) มีการพัฒนาตนเอง สนใจใฝ่หาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนน่าอยู่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ มีจำนวนเพียงพอและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การมีอาคารสถานที่แข็งแรงปลอดภัย ในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์การเรียนรู้เหมาะสม

กับวัยเด็ก มีสื่ออุปกรณ์การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเพียงพอ มีสนามเด็กเล่นที่มีเครื่องเล่นสนามเพียงพอปลอดภัย มีห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ เพียงพอกับจำนวนเด็กมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การที่โรงเรียนจัดให้มีพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งระหว่างเด็กด้วยกันเอง เด็กกับครูหรือแม่กระทั่ง มีพื้นที่ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพร ไชยดา (2552) ศึกษาเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกสูงสุดต่อความสำเร็จของการบริหารมากที่สุด คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม

3. ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการบริหารโรงเรียนในทุกด้านทั้งด้านงานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป สามารถบริหารงานตามกระบวนการบริหารได้อย่างมีคุณภาพ โดยการสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เช่น ร่วมวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีการควบคุม นิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และมีทักษะในการจูงใจให้ครูร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 26) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้ (1) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (2) มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยและมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (3) เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือและประสานกับทุกฝ่ายเพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินกิจการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) เป็นผู้สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพตลอดไป โดยให้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและเด็กร่วมมือกันพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปณต เทพภิบาล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำ มีวิสัยทัศน์การบริหาร มีการจัดบรรยากาศการบริหารโรงเรียนและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทุกด้านในระดับมาก

4. ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการที่ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการบริหารและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นลูกหลานของตนเอง ย่อมทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ทำให้เกิดความพึงพอใจและยินดีให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในทุกๆ ด้าน โดยสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน เช่น การทำแผนพัฒนาโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียน รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ต่อพัฒนาการเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ได้แก่ การสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การตรวจสุขภาพร่างกายและฟันเด็กเป็นประจำ ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อันจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีเหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพร ไชยดา (2552) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลโดยอ้อมต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียน โดยส่งอิทธิพลผ่านปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร

5. ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยความร่วมมือของผู้บริหารครูและผู้ปกครอง จนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษากำหนดเหมาะสมในแต่ละวัย เช่น นักเรียนมีสุขภาพกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส มีสุขนิสัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตย มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความใฝ่รู้ นอกจากนี้ ยังมีความพร้อมในการศึกษาต่อระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 9) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย อายุต่ำกว่า 3 ปี และอายุ 3-5 ปี ดังนี้ มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) การบริหารสถานศึกษา (2) การบริหารและการสนับสนุน (3) การพัฒนาบุคลากร (4) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน

6. ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการบริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานของโรงเรียนมีแผนพัฒนาการศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีการควบคุมกำกับ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ผลงานมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ มีการนำผลการประเมินปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น นอกจากนี้ การบริหารงานในแต่ละด้านของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เช่น การบริหารด้านบุคลากร ได้แก่ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการคัดเลือกครูที่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีความรู้ในการจัดการศึกษา

ปฐมวैयाเป็นครูผู้สอน มีการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีการมุ่งใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ การบริหารงานงบประมาณได้แก่ โรงเรียนมีการจัดงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการ การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีการทำการประกันคุณภาพภายในและภายนอก การบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียน และสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ จำลอง นักพ่อน (2556: 41) ที่กล่าวว่าการบริหารองค์กรเป็นกระบวนการในการนำรูปแบบและโครงสร้างขององค์กรที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติ โดยมีกระบวนการในการบริหารจัดการให้การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จของงานในองค์กรและสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพพร พุทธา (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการบริหารสถานศึกษามี 5 ด้าน คือ (1) ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหาร (2) ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร (3) ด้านผู้นำทางวิชาการ (4) ด้านภาวะผู้นำ (5) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

7. ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับครูและปฏิบัติต่อครูอย่างยุติธรรม เท่าเทียมกัน ให้การยอมรับและยกย่องในการปฏิบัติงานของครู มีการจัดสวัสดิการที่เพียงพอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเอง ในหน้าที่การงานและวิชาชีพครู ส่งผลให้ครูมีขวัญกำลังใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สามารถทำงานเป็นทีมได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและสังคม ครูพึงพอใจในการได้ทำงานกับโรงเรียนที่ตนปฏิบัติงานอยู่ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว

ของ ทสึนี่ วงศ์เย็น (2555: 27-44) กล่าวถึง การพัฒนาครูว่า การพัฒนาครูต้องเริ่มตั้งแต่ครูเริ่มเข้าสู่สถานศึกษา โดยการให้ความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงานของสถานศึกษา มีการฝึกอบรมสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ เช่น การชมเชย การยกย่องให้เกียรติ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำงาน เป็นต้น มีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีขวัญกำลังใจดี ทำให้เกิดความความกระตือรือร้นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม ส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพครูอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติต่อครูทุกคนด้วยความยุติธรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การบริหารสถานศึกษา 2) การบริหารและการสนับสนุน 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน

8. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทุกด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อาจเป็นเพราะว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน ให้ความสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหาร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนเช่นกัน ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุมพร สันตจิต (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวैयाในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ตัวแปรทั้ง

ด้านพฤติกรรมผู้นำผู้บริหาร ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหาร คุณภาพการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและวัฒนธรรมโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เรียงตามลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบที่สำคัญของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน และสภาพแวดล้อม ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการและการดำเนินงานของโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีการตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกด้านสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะพร เมืองใจ, วันเพ็ญ รัตนพันธ์ และไอลลดา เรืองสมบุญ (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยระดับครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปณต เทพภิบาล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ได้แก่ ปัจจัยผู้บริหาร ปัจจัยครู ปัจจัยผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธนา อันเกียรติพงษ์ (2552) ที่วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

บริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านครูและบุคลากรอื่นๆ ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ ไชยตา (2552) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จของการบริหาร คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ดังนั้น จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ทุกด้านที่ศึกษา ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้ปกครองและชุมชน มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด โรงเรียน ควรดำเนินการดังนี้

1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนมากขึ้น ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน สร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ที่นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของตนเองจะได้รับ อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน เช่น การจัดกิจกรรม Open House ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและ

ส่งเสริมพัฒนาการให้บุตรหลานได้ถูกต้องสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษา

1.2 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบถึงผลเสียจากการที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนาบุตรหลานของตนเองว่าอาจส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการไม่เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัยหรือไม่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

1.3 โรงเรียนควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กขณะอยู่ที่บ้าน

1.4 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่เด็ก

2. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีระดับความคิดเห็นต่ำกว่าปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียน ควรดำเนินการดังนี้

2.1 โรงเรียนควรให้ผู้บริหารร่วมวางแผนกับครู ผู้ปกครองและชุมชนในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนในอนาคต

2.2 โรงเรียนควรจัดงบประมาณสนับสนุนส่งเสริมในการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

2.3 โรงเรียนควรมีการจัดงบประมาณให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างเพียงพอ

2.4 โรงเรียนมีการควบคุมการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.5 โรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเพียงพอ

2.6 โรงเรียนควรกำหนดมาตรฐานการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน

3. ผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

3.1 โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2 โรงเรียนควรจัดสวัสดิการที่เหมาะสมเพียงพอ

3.3 โรงเรียนควรสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานในรูปแบบต่างๆ เช่น การยกย่องชมเชย การให้ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ทั้งด้านตำแหน่งหน้าที่หรือค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

3.4 โรงเรียนควรปฏิบัติต่อครูอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและทำงานอย่างสร้างสรรค์ปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพด้วยความเต็มใจและมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2550). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559**. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2551). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สกสศ.
- จำลอง นักฟอน. (2556). "องค์การและการบริหารองค์การทางการศึกษา" ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา หน่วยที่ 2**. หน้า 41-48. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทสสิน วงศ์ยีน. (2555). "การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา" ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา หน่วยที่ 10**. หน้า 27-44. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพพร พุทธา. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ปณต เทพภิบาล. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปิยะพร เมืองใจ วันเพ็ญ รัตนพันธ์ และไอลดา เรื่องสมบุรณ์. (2549). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิมพร ไชยดา. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วีระยุทธ ชาทะกาญจน์. (2556). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธนา อันเกียรติพงษ์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุมาพร สันตจิตร. (2552). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครศรีธรรมราช: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายภาณุศักร หงษ์ทอง
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลหงษ์ทอง เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการและผู้จัดการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2558	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

**รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ**
**An Academic Administration Model for the Basic Schools
under the Jurisdiction of the Office of Samutprakarn
Primary Educational Service Area Office**

เบญจวรรณ เสวีวัลลภ¹ ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล² และ รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ 2) ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 210 คน และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้บริหารโรงเรียนพระราชทาน 2 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสมุทรปราการ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสมุทรปราการ โดยการสำรวจจากผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 210 คน ด้วยการใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ดังนี้ 1) งานด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 4

องค์ประกอบย่อย 2) งานด้านพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) งานด้านการวัดผลประเมินผล มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) งานด้านพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) งานด้านวิจัยเพื่อการศึกษา มี 3 องค์ประกอบย่อย 6) งานด้านประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบย่อย 7) งานด้านการนิเทศการศึกษา มี 3 องค์ประกอบย่อย

จากการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ที่พัฒนาขึ้นพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นด้วยกับทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบ การตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) แล้วจึงนำไปประเมินกับกลุ่มตัวอย่างถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop an academic administration model for basic schools under the jurisdiction of the Samutprakarn Primary Educational Service Area Office, and 2) assess the academic administration model for basic schools under the jurisdiction of Samutprakarn

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Primary Educational Service Area Office. There were three stages of the research: Stage 1 - Study the current situation of an academic administration of basic education schools under the Samutprakan Primary Educational Service Area Office. The research instrument was a questionnaire distributed to 210 administrators and chief of academic affairs and semi-structured interview with 2 majesty school administrators. Step 2 - Creating an academic administration model for basic schools under the jurisdiction of Samutprakan Primary Educational Service Area Office by depth interviewing 9 qualified experts. Step 3 - Evaluation the academic administration model for basic schools under the jurisdiction of Samutprakan Primary Educational Service Area Office. The tool used to collect data was a questionnaire with 210 administrators and chief of academic affairs. The data were analyzed by percentage, average, and Standard Deviation.

The research results reveals that the academic administration model for basic education schools composes of 7 main components: 1) Curriculum development with 4 sub-components, 2) Learning process development with 4 sub-components, 3) Measurement and evaluation with 5 sub-components, 4) Media, learning resources, innovation and educational technologies with 4 sub-components, 5) Research for education with 3 sub-components, 6) Internal quality assurance with 4 sub-components, and 7) Educational supervision with 3 sub-components.

From the experts' evaluation found that the academic administration model is suitable for the basic schools under the jurisdiction of the Office of Samutprakan Primary Educational Service Area at the highest level ($\bar{X} = 4.82$), thus leading to the feasibility of the model applied at a high level ($\bar{X} = 4.05$) for all components.

Keywords: academic administration model, basic education.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเดิมของสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรประกอบอาชีพในทางเกษตรเป็นหลักในการเลี้ยงชีพ เลี้ยงตัวเองด้วยทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีการจัดการรักษาและแบ่งปันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ป่า แหล่งน้ำ และที่ดิน มีการพึ่งพากันในขั้นตอนต่างๆ ของการทำงานเกษตรทำให้เกิดระเบียบในการดำเนินชีวิตของชุมชนในลักษณะของการเป็นเครือญาติ เป็นสายใยเกิดความเอื้ออาทรระหว่างชาวบ้านด้วยกัน สถาบันสังคมในแต่ละท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสร้างและพิทักษ์รักษาคุณภาพชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านในภูมิภาคเหล่านั้น วิถีชีวิตของคนไทยให้ความสำคัญแก่พี่น้อง พรรคพวกผู้ใหญ่ เพราะการดำเนินชีวิตต้องพึ่งพาคนเหล่านี้ สังคมไทยในลักษณะที่กล่าวมานี้ดำเนินมาโดยต่อเนื่อง จนปัจจุบันได้เกิดสังคมใหม่เข้ามามีบทบาทครอบคลุมวิถีชีวิตเดิมทั้งหมด นั่นคือ เกิดโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เกิดการใช้เทคโนโลยีมากมายในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างมีเครือข่ายสัมพันธ์กัน เหมือนกลไกกับเครื่องจักร สร้างให้เป็นระบบสังคมขนาดใหญ่ที่มีพลังอำนาจ นั่นคือ สังคมอุตสาหกรรม (industrial society) ซึ่งสังคมในลักษณะนี้ได้เกิดขึ้นในยุโรปเมื่อสองร้อยปีมาแล้ว ซึ่งชาวยุโรปเป็นชนกลุ่มแรกที่รู้จักนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ให้เป็นเทคโนโลยีในลักษณะต่างๆ กันและถูกถ่ายทอดมาเป็นลำดับ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังกล่าวได้มีการใช้พลังงานโลกในรูปแบบต่างๆ มากมาย จนกระทั่งเกิดวิกฤติพลังงานขึ้น และมีแนวโน้มที่จะหมดลง สังคมในระยะนี้จึงอยู่ในระยะก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามมา (ภาณุรัตน์ รัตยภาส และบุญรอด บุญศรี. 2537: 29) และเมื่อสังคมอุตสาหกรรมมาบังเกิดในสังคมไทยความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยจึงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งไทยคงต้องพยายามก้าวให้ทันกับความ

เปลี่ยนแปลงนี้ เพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นทางออกทางเดียวในการเดินตามกระแสความเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสถานการณ์

จากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วนี้ ย่อมทำให้สภาพของสังคมไทยจากเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ค่อยๆ กลั้บกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยอย่างมากมาย ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมนี้ สิ่งที่จะแก้ปัญหาได้ดีที่สุดก็คือการศึกษา การให้การศึกษากับคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงให้ทัน อีกทั้งคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ความถูกต้อง และคำนึงถึงประโยชน์หรือคุณค่าที่พึงจะได้รับ ซึ่งจะใช้ในการกำหนดแนวทางในการให้การศึกษา เพราะการให้การศึกษาต่อสังคมจะสามารถพัฒนาคนในสังคมให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างสงบสุขแม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไป

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาของการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมอย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม เพราะเดิมจังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่การเกษตรเกือบทั้งหมด ประชากรมีอาชีพในการทำนา ทำสวน ส่วนหนึ่งอาศัยอยู่แถบริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณปากอ่าวไทย ซึ่งประกอบอาชีพการประมง ชีวิตความเป็นอยู่จะเป็นสังคมครอบครัว ชุมชนเป็นคนดั้งเดิมอยู่กับที่ ไม่มีการย้ายถิ่นที่อยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง พอมีพอกิน รายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่สูงนัก แต่ปัจจุบันพบว่าพื้นที่ทางการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงเป็นโรงงานอุตสาหกรรมเกือบเต็มพื้นที่ มีการเพิ่มของโรงงานอุตสาหกรรม และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้มีทั้งโรงงานขนาดเล็ก ขนาดกลาง และโรงงานขนาดใหญ่ จึงทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม และเกิดผลกระทบมากมายต่อสังคมของจังหวัดสมุทรปราการ ประชาชนจากที่อื่นย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่ของจังหวัดสมุทรปราการเพื่อเข้ามารับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ทั่วไป จึงเกิดการย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมาก สังคมของ

จังหวัดสมุทรปราการจึงเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมเกือบทั้งหมดกลายเป็นสังคมของการดิ้นรน ต่อสู้ และผจญภัยเพื่อความอยู่รอด การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการจึงกระทำการพัฒนาอยู่ท่ามกลางความแออัดของประชากรและเต็มไปด้วยควันพิษโดยทั่วไป

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ทุกอย่างที่เข้ามามีบทบาทที่ก่อให้เกิดปัญหาหลากหลายประการ ที่สำคัญที่สุด คือคุณภาพชีวิตของประชากรลดลง สภาพการดำรงชีวิตเปลี่ยนไปจากอดีต แนวโน้มของปัญหาที่เกิดขึ้นที่ต้องหาทางแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น และกระแสด้านการพัฒนาที่เข้ามาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทำให้คาดหวังว่าสังคมในอนาคตจะมีลักษณะเป็นสังคมเมืองที่ชัดเจนขึ้น พื้นที่ทั้งหมดโดยรอบกรุงเทพฯ ทะเลตะวันออก ทั้งหมดจะกลายเป็นศูนย์กลางของประเทศในการติดต่อสื่อสารธุรกิจการค้า โรงงานอุตสาหกรรมกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศจะตั้งกระจายอยู่บริเวณนี้ และจังหวัดสมุทรปราการ จะเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมโดยประชากรอพยพเข้ามาอาศัยอยู่จนกลายเป็นสังคมเมืองขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนของการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น การให้การศึกษาที่เพียงพอจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีในการดำรงชีวิตในสังคมและช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาจะต้องช่วยกันในการให้ความรู้แก่ประชากรในปัจจุบันและเยาวชนที่จะเติบโตไปในวันข้างหน้า ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลง

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นไปตามเจตนารมณ์มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และหมวด 5 มาตรา 39 กล่าวว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

จากเหตุผลดังกล่าว การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต้นว่าเป็นการศึกษาระดับที่สำคัญยิ่งของประเทศ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีฐานะเป็นผู้นำเอานโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยความสำเร็จน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมทางการบริหารที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการ ตามทฤษฎีการบริหาร การบริหารงานก็จะประสบความสำเร็จ

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมของสมุทรปราการดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังคมอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์ทั่วไป เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 144 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 288 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้ 105 โรงเรียน แต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งสิ้น 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

ส่วนที่ 2 การศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการของสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารงานวิชาการที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จได้เป็นโรงเรียนพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2555-2557 จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบางนางเพ็ง โรงเรียนวัดบางกระสอบ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่วมกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินกรร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั่วไปในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ และตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากนั้น ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร

และครูหัวหน้าวิชาการมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร และสรุปประเด็นการจัดจากเอกสารตามตารางการตรวจสอบประเด็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นข้อมูลตรวจสอบรายการและปลายเปิด ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 144 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 288 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้ 105 โรงเรียน แต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งสิ้น 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming) มาจัดลงในกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 4

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แนวทางการจัดทำหลักสูตร 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) หลักสูตรท้องถิ่น องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) การปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การวัดผลประเมินผล มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การกำหนดระเบียบวัดผลและประเมินผล 2) ภารกิจการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเครื่องมือวัดและผลประเมินผล 4) การเทียบโอนผลการเรียน 5) การออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ศึกษาวิเคราะห์ในการใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 2) จัดระบบสื่อ แหล่งการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) การเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี องค์ประกอบที่ 5 การวิจัยเพื่อการศึกษา มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) กำหนดนโยบายและแนวทางวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ 2) ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 3) สร้างเครือข่ายในการวิจัยเพื่อการศึกษา องค์ประกอบที่ 6 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนด 2) การจัดโครงสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 7 การนิเทศการศึกษา มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา 2) ดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย 3) ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบงานด้านวิจัยเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.90$) ส่วนองค์ประกอบ

ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์ประกอบด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.69$)

2. การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นด้วยกับทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบ ผลการตรวจสอบความเหมาะสม พบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)

อภิปรายผล

ในการศึกษาคครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) องค์ประกอบด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านการวัดผลประเมินผล 4) องค์ประกอบการพัฒนาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 5) องค์ประกอบด้านการวิจัยเพื่อการศึกษา 6) องค์ประกอบด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 7) องค์ประกอบด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล (Hoy; & Miskel. 2001: 301) ที่กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้ 1) มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Orientation) 2) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Educational Leadership) 3) มีความสอดคล้องและกลมเกลียว (Consensus and Cohesion) 4) หลักสูตรมีคุณภาพและให้โอกาสในการเรียนรู้ (Curriculum Quality/Opportunity to Learn) 5) บรรยากาศของโรงเรียน (School Climate) 6) บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parental involvement) 8) ศักยภาพในการประเมิน (Evaluative Potential) 9) การใช้เวลาในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Learning Time) 10) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Structured instruction) 11) มีการเรียนรู้แบบอิสระ (Independent Learning) 12) มีการ

จัดการเรียนการสอน (Adaptive instruction) 13) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง (Feedback and Reinforcement)

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าทุกองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ได้ครอบคลุมภาระงานของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับสมิธ (Smith, 1969: 170) ที่ให้ความเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญกับงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550: 3) ที่กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ความสำคัญของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน การบริหารด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ (2556: 3) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของไทย ตั้งแต่รากฐานตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม้ว่าจะมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแล้วก็ตาม ซึ่งเป็นรูปธรรม แต่ในการดำเนินการนั้นจะต้องมีปัจจัยหรือเครื่องมือที่สนับสนุนให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้บุคลากรที่ดำเนินการแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พระพงษ์ สิทธิอมร. (2556, กรกฎาคม-ธันวาคม). การปฏิรูประบบการศึกษาของไทย ภาพสะท้อนในมิติคุณภาพการศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 2(2): 3.
- ภาณุรัตน์ รัตยาภาส และบุญรอด บุญศรีสมฤทธิ์. (2537, เมษายน) "การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)" **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**. 46(3): 28-30.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). **การจัดและการบริหารวิชาการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Hoy, Wayne K.; & Miskel, Cecil G. (2001). **Educational Administration: Theory and Practice**. Boston: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

Smith, Edward W. (1969). **The Education's Encyclopedia**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล เบญจวรรณ เสวีวัลลภ
สถานที่อยู่ 3/1 ม. 3 ตำบลหอมศีล
อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
24130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544 ครุศาสตรบัณฑิต
สาขาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2553 การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2559 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
กรุงเทพมหานคร

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางปัญญา ของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสุขศึกษา

The Effects of Research - Based Learning to Enhancing Cognitive Skill for Health Education Undergraduate Students.

ธัญมา หลายพัฒน์¹ และ ฉัตรพันธ์ ดุสิตกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
สำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
สุขศึกษา 2) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ
วิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะทางปัญญาของนิสิต
หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสุขศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเปรียบเทียบ
คะแนนทักษะทางปัญญาก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานและศึกษาความ
คิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย
เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ใน
หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสุขศึกษา คณะ
พลศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ที่
ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสุขภาพชุมชน จำนวน 78 คน
ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา
16 สัปดาห์ โดยการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ก่อนและหลัง
เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการ
จัดการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน แบบวัดทักษะทาง
ปัญญา แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ
ผู้เรียน

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย
เป็นฐานมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในรายวิชา
สุขภาพชุมชน นิสิตจำนวน 12 กลุ่ม สร้างงานวิจัยโดยใช้
วิธีการเชิงคุณภาพ จำนวน 12 เล่ม และแลกเปลี่ยน
เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ
สุขภาพของชุมชน ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทาง
ปัญญาหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็น พบว่า มีความพึง
พอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
รองลงมา ได้แก่ ด้านนำความรู้ไปใช้ ส่วนด้านที่น้อย
ที่สุด ได้แก่ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนที่
นิสิตลงเก็บข้อมูลอยู่ไกลเกินไป เป็นอุปสรรคต่อการ
เก็บข้อมูลเชิงลึก เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลน้อยเกินไป
และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากเกินไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน,
ทักษะทางปัญญา, นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The objectives of this quasi-experimental research were to 1) develop technique of research-based learning in the subject "Community Health", and 2) study the effects of research-based learning on cognitive skills and satisfaction on the learning management. The experimental group consisted 78 students from Health Education Department, Physical Education Faculty that registered on Community Health subject in the second semester of 2015 academic year at Srinakharinwirot University. The experimental group selected by purposive sampling. This research was conducted within 16 weeks. The data were collected two times: pre-test and posttest with an achievement test. The instruments were research-based lesson plans, cognitive skill questionnaire, and satisfaction questionnaire. The results indicated that the

¹ อาจารย์ประจำ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ประจำ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

outcome of research-based learning is suitable for Community Health subject; 12 qualitative study reports created by 12 groups and learning how to learn and sharing process in Community Health subject. The statistical treatment indicated that there were significant different of means of pre-post treatments at .05 level. The Health Education undergraduate students are satisfied with the teaching and learning of Community Health subject at the highest level.

The dimension of activity of teaching and learning who students satisfied the most, then the application of knowledge, but unsatisfied with the long distance from the University. The students were wasted time and cost, and hard to collect the depth data.

Keyword: Research-Based Learning, Cognitive Skill, Health Education undergraduate students, Srinakharinwirot University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคน แต่ปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านคุณสมบัติของบัณฑิตที่ไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน ดังที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ว่าระดับอุดมศึกษาคุณภาพของบัณฑิตอยู่ในระดับดี แต่ภาพรวมยังไม่เป็นที่พึงพอใจ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความสามารถและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต (กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) หน้า 8, 6) ทำให้เกิดภาวะการว่างงาน และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เนื่องจากไม่สามารถนำบุคลากรที่มีอยู่ไปใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญยิ่งและมีภารกิจหลักในการสร้างความรู้ สร้างคน และสร้างสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2555:

3) โดยเฉพาะการสร้างความรู้ เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาสำหรับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญ จะต้องมีความรู้ที่ลึกซึ้ง เข้มข้น เพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน ปัญหาหนึ่งที่พบในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ การสอนมีคุณภาพต่ำ เพราะสอนไปเรื่อย ๆ ขาดการตั้งคำถามว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคืออะไร ขาดการวิจัยที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และการสอนที่เน้นเนื้อหาของวิชาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้บัณฑิตคิดไม่เป็น สร้างความรู้ไม่เป็น อยู่ร่วมกันไม่เป็น (ประเวศ วะสี. 2544: 17) ดังนั้น การปลูกฝังให้ผู้เรียนในระดับปริญญาตรีคิดเป็นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะนิสิตครูสาขาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสุขภาพของคนในสังคมซึ่งจำเป็นต้องมีทักษะทางปัญญา ได้แก่ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นระบบ รู้จักสืบค้น ดีความ และประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสม สามารถศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาสาธารณสุขและความต้องการทางสุขภาพ รวมทั้งประยุกต์ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ (คณะพลศึกษา, มคอ.3 รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม. 2556) โดยทักษะทางปัญญาเป็น 1 ใน 5 ด้านของมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills)

ทักษะทางปัญญา(Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552:

6) และกำหนดไว้แตกต่างกันตามระดับของคุณวุฒิ เริ่มต้นที่ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี) และสิ้นสุดที่ระดับที่ 6 ปริญญาเอก ทักษะทางปัญญาในระดับปริญญาตรี กำหนดให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม (คณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 10) จากลักษณะของทักษะทางปัญญาที่กล่าวมา สอดคล้องกับลักษณะของการคิดระดับสูง เป็นการคิดที่มีความซับซ้อนสูงใช้ทักษะการคิดที่หลากหลาย จะต้องใช้ความรู้ความสามารถและต้องใช้ทักษะการฝึกฝน มีทักษะพื้นฐานในการคิดหลายๆ ทักษะมาประกอบกันเป็นกระบวนการคิด มีการคิดอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ และเป็นกระบวนการ ทักษะการคิดระดับสูง ได้แก่ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การวางแผน การสรุปความ การวิเคราะห์ การจัดระบบความคิด การพยากรณ์ การตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐาน การพิสูจน์ความจริง การนิยาม การแก้ไขปรับปรุง การคาดคะเน และการประยุกต์ความรู้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 15)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายเพื่อใช้ตอบวัตถุประสงค์และระดับผู้เรียนที่แตกต่างกัน และไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุดแต่ผู้สอนได้ออกแบบเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย การก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา และควรใช้การวิจัยบูรณาการกับการเรียนการสอนทุกรายวิชาในระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะทางปัญญาของนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางปัญญาก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนรายวิชาสุขภาพชุมชน จำนวน 78 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ (1) ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญาสำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา (2) ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางปัญญา ระดับที่ 3 ขึ้นไป จาก 6 ระดับ ได้แก่ ระดับของความรู้ ความจำ ระดับความเข้าใจ ระดับการนำไปใช้หรือการประยุกต์ ระดับการวิเคราะห์ ระดับการสังเคราะห์ และระดับการประเมินค่า

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 9 เดือน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ทดสอบทักษะทางปัญญาก่อนเรียน ระยะที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระยะที่ 3 ทดสอบผลทักษะทางปัญญาหลังเรียน และประเมินความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาสุขภาพชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษา แบบวัดทักษะทางปัญญา และแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน ลักษณะของแบบประเมินความสอดคล้องเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

3. แบบประเมินทักษะทางปัญญา

4. แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีจากเอกสารงานวิจัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางปัญญา

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสำหรับนิสิตครูศึกษาศาสตร์ปริญญาตรี แล้วทำการตรวจสอบคุณภาพแผนที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา 1 ท่าน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) 0.80

3. จัดทำแบบวัดทักษะทางปัญญาและแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐานแล้วทำการตรวจสอบคุณภาพแผนที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา มีค่าความสอดคล้อง (IOC) 0.60

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้จริง

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 2 ครั้ง โดยใช้แบบทดสอบทักษะทางปัญญาก่อนและหลังเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้น

สำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษา หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเปรียบเทียบค่าที (one sample t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ส่วนความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนในลักษณะเขียนบรรยาย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาสุขภาพชุมชน จำนวน 78 คน เป็นเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 เพศหญิง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 นิสิตทั้งหมดกำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558

2. หลังจากทีมนิสิตครูศึกษาระดับปริญญาตรีได้ผ่านวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานแล้วสามารถผลิตงานวิจัยเป็นงานกลุ่มโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ จำนวน 12 เล่ม อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33 อยู่ในระดับดี จำนวน 3 เล่ม อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 25 และระดับพอใช้ จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 16.67

3. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะทางปัญญาของนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพศึกษา โดยการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางปัญญาก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า ก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา ได้แก่ ด้านนำความรู้ไปใช้ ค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.57 ปัญหาพบว่าชุมชนที่นิสิตลงเก็บข้อมูลอยู่ไกลเกินไปเป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูลเชิงลึก เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลน้อยเกินไป และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากเกินไป

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกจากจะใช้พัฒนาทักษะทางปัญญาแล้ว ยังใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของนิสิต ได้แก่ การเข้าชั้นเรียน ความกระตือรือร้นในการเรียน ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในรายวิชา พัฒนาทักษะการตัดสินใจ การวางแผนการทำงานอย่างระบบ และการได้ลงมือทำวิจัยทำให้เข้าใจระเบียบวิธีวิจัยได้ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2555: 41) งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยทดลองใช้ในรายวิชาสุขภาพชุมชน พบว่า ใช้กระตุ้นความรับผิดชอบต่องานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายได้ดี ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสร้างสร้งงานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 12 เล่ม ซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่านิสิตสามารถลงมือทำวิจัยได้ เป็นผลจากทักษะทางปัญญาของนิสิต ซึ่งเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่ใช้พัฒนาผู้เรียน 6 ด้าน

2. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะทางปัญญาของนิสิตหลักสูตรการศึกษาด้านจิตตาสาขาศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กระทำในรายวิชาอื่นๆ ที่ใช้วิธีการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ของสิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์ (2555: 61) นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถใช้ในการสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้านของผู้เรียน ใน 4 ด้าน คือ ความรู้พื้นฐานการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย คุณลักษณะของนักวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2555: 42-43) และพฤติกรรมในการเรียนการทำงาน และการร่วมงานกับผู้อื่นดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์ (2555: 59)

3. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่

ด้านนำความรู้ไปใช้ ส่วนด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ สันับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนที่นิสิตลงเก็บข้อมูลอยู่ใกล้เคียงไปเป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูลเชิงลึก เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลน้อยเกินไป และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากเกินไป สอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตในรายวิชา BUS304 ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. 2555: 39-40) ได้แก่ การลงมือทำงานวิจัยทำให้เข้าใจวิธีการทำวิจัยและขั้นตอนการทำวิจัยได้ดีกว่าการบรรยายห้องเรียน โดยเฉพาะขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มีประสบการณ์ตรงในการขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากงานวิจัยเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ในชั้นเรียน ทำให้ได้ความรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังได้เห็นถึงความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มระหว่างที่ร่วมกันทำวิจัยส่วนที่แตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะของรายวิชาได้แก่ ได้รู้คำตอบทางธุรกิจที่ต้องการทราบและนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ เช่น การวิจัยเชิงสำรวจจะทราบความต้องการของคนส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานไปใช้ในปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชา (มคอ3) และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

2. การนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ ควรประยุกต์ให้เข้ากับธรรมชาติของรายวิชา เนื่องจากแต่ละรายวิชามีวัตถุประสงค์ เนื้อหา ที่แตกต่างกัน

3. จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา ขัมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). การพัฒนาการคิด.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ตั้ง.
ประเวศ วะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและ
การปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2555). หลักและเทคนิคการสอน
ระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. (2555). รายงานวิจัยเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง การศึกษาการ
จัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชา
BUS304 ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (Business
Research) The Study of Research Based Learning
Management Model in Business Research
(BUS304) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเติม. (2547).
การสอนแบบ Research Based Learning ใน
ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (บรรณาธิการ). การเรียนการ
สอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด่านสวัสดิ์. (2555). ผล
การใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้การ
วิจัยเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง 1
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ ปีที่ 8, 2: 49-64.
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552).
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555).
สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.
2555. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การ
ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-
2561). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
อ่ำรุ่ง จันทวานิช. (2549). การเรียนการสอนโดยผู้เรียน
ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการ

เรียนรู้. สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุ-
สภาลาดพร้าว.

Benjamin S Bloom. (1967). **Taxonomy of Educational Objectives: the Classification of Educational Goals.** New York: Longmans, Green.

Anja Paweiiack, Sabine Brendel. (2013, Octubre-Diciembre). **Research-based Teaching and Learning (RBTL) – Paradigm for Enhancing Teaching and Learning at Research Universities.** Revista de Docencia Universitaria. Vol.11(3): 159-172.

Stacy, Brydges; et al. (2013). Building a Faculty Learning Community at a Research University. **Currents in Teaching and Learning.** Vol.5 Nos.1&2, Fall 2012 - Spring 2013.

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

Motivation Factors of Master's Degree Students to Pursue a Study at Nakhonratchasima College

ดร.เกตุจันทร์หา ศรีธรรมย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมาและเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา ปีการศึกษา 2555 และ 2556 จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสถาบัน

2. นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และหลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการศึกษาต่อ, นักศึกษาระดับปริญญาโท, วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this survey research were to study motivation factors of Master's degree students to pursue a study at Nakhonratchasima College and compare motivation factors of Master's degree students to pursue a study at Nakhonratchasima College, classified by personal characteristics. The samples comprised 155 Master's degree students of school years 2012 and 2013. The data were computational analyzed through mean, Standard Deviation, and t-test.

Findings revealed that

1. The opinion of students to pursue a study at Nakhonratchasima College in overall and each aspect: social and economic, personal reasons, occupational reasons, and institutional prospects were at a high level, respectively.

2. Gender, age, status, occupation, income and program of study had no influence on their motivation to pursue their study at Nakhonratchasima College.

Keywords: Motivation Factors, Master's Degree Students, Nakhonratchasima College.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

* อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงเวลาที่ผ่านมา เช่น การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกการรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับ จีน ญี่ปุ่น และอินเดีย การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยโดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สังคมของความเป็นวัตถุนิยม สังคมที่เน้นคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพบัณฑิต ปัญหาวิกฤติด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมาก ดังนั้น อุดมศึกษาไทยในช่วงปี 2555-2559 ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติ และชี้้นำการพัฒนาที่ยั่งยืนของชาติและท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิดักาลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสามารถทำงานเพื่อดำรงชีพของตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีการจัดการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ความรู้

เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืนของประเทศไทย ทั้งนี้ โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุก ซึ่งมีกลยุทธ์ต่างๆ และพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2554: ก)

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ การศึกษาจึงหมายถึง การเจริญงอกงาม

เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือสติปัญญา อารมณ์และสังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มรายได้ต่อบุคคลให้สูงขึ้น (นรินทร์ สังข์รักษา. 2552: บทนำ)

การศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม เป็นการจัดการศึกษามีมุ่งมั่นพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณค่าทางวิชาการและวิชาชีพจึงเป็นภารกิจหลักที่ทุกมหาวิทยาลัยพึงตระหนักและให้ความสำคัญอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเสมอมา นอกจากนั้นยังจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อมุ่งผลิตบุคคลที่มีวิชาชีพระดับสูงและเพื่อการวิจัย เป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนฝึกฝนให้รู้จักวิเคราะห์และนำเอาผลงานวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบต่างๆ และการถ่ายทอดวัฒนธรรม ปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นิสิตนักศึกษาเพื่อจะได้ถ่ายทอดต่อไปยังประชาชนและสังคม (นิธิมา สังคหะ. 2547: 2)

การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากบุคคลที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะสามารถนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาตนเองและความเป็นผู้นำในสังคมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็นผู้นำในด้านความรู้โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ซึ่งการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะให้การศึกษานในเชิงของการค้นคว้าวิจัยและการแสวงหาความรู้อย่างลึกซึ้งเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นการแสวงหาความจริงทางวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นนักวิชาการและมีวิชาชีพขั้นสูงที่จะเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสม ปัจจุบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้รับ

ความสนใจจากบุคคลทั่วไปอย่างมากไม่ว่าจะเป็น นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือ พนักงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต่างก็ตระหนักว่าการมีโอกาสได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นย่อมจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นเกียรติประวัติต่อตนเองและองค์กรหรือหน่วยงาน อีกทั้งตัวองค์กรต่างๆ ก็ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น (อโนทัย พึ่งทองหล่อ. 2543: 1) นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องการความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำเอาความรู้ที่ได้รับไปพัฒนางานให้มีความก้าวหน้า ต้องการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิตราชการ บางคนอาจมีความมุ่งมั่นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ และยังมีเหตุผลอื่นๆ อีกมากที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของแต่ละคน ล้วนแต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพราะนักศึกษาจำนวนมากลาศึกษาต่อในภาคปกติหรือศึกษาในภาคพิเศษในวันเสาร์-อาทิตย์หรือตอนเย็น บางคนเป็นข้าราชการระดับสูง แต่ทุกคนที่มาศึกษาต่อต้องมาใช้ชีวิตเป็นนักศึกษาเท่าเทียมกัน ต้องมีความตั้งใจขยันหมั่นเพียร และอดทน ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้มุ่งหวังไว้ (ทองหล่อ นาคหอม. 2535: 1)

การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาแต่ละคนอาจมีเหตุผล แรงจูงใจ หรือความต้องการแตกต่างกันออกไป ดังนั้น การเข้าศึกษาในระดับนี้จึงต้องเกิดจากแรงจูงใจซึ่งผู้เรียนที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่จะนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนการทำงานของตนเอง แรงจูงใจ (Motivation) ของนักศึกษาที่ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้นมีเหตุผลแตกต่างกันไป (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2549: 12) เนื่องจากมนุษย์มีแรงจูงใจ 2 อย่าง คือ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นภาวะที่บุคคลต้องการที่จะกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอก เช่น ต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ความชำนาญหรือมีความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

เป็นสิ่งที่กระตุ้นภายนอก เช่น สิ่งของ เกียรติยศ ปริญญาบัตร ความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์มีความต้องการที่จะต้องแสวงหาในสิ่งเหล่านั้น ส่วนความต้องการ (Needs) มนุษย์มีความต้องการมากมายหลายอย่างจนไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งทั้งความต้องการที่เกิดจากความคิดคำนึง ความต้องการด้านจิตใจ หรือความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นความต้องการที่ขาดมิได้ (อารีย์ พันธมณี. 2546: 181)

วิทยาลัยนครราชสีมา เป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่ออกไปด้วยคุณธรรม อันได้แก่ จรรยาบรรณในวิชาชีพ มีวินัยในการทำงาน ตลอดจนมีความรับผิดชอบหน้าที่และสังคม และเป็นผู้ที่มีคุณภาพในสาขาวิชาชีพสามารถบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังส่งเสริมสนับสนุนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึงส่งเสริมให้สถาบันเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้การค้นคว้า วิจัย ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริการสังคม วิทยาลัยนครราชสีมา จัดการศึกษาให้เกิดความเป็นเลิศและความเป็นสากล เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพและสามารถเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแข่งขันระหว่างประชาคม นอกจากนั้น ยังเน้นการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจของนักศึกษา โดยมุ่งให้นักศึกษายึดถือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับการศึกษา เพื่อหล่อหลอมและเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพทั้งภายในและภายนอก และเป็นตัวอย่าง รวมทั้งเป็นผู้ที่ตีดีในการชี้นำสังคมไทยให้ไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ ในที่สุด โดยทางมหาวิทยาลัยได้นำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุกรูปแบบมาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สาขาวิชาที่เปิดสอนและระบบการบริหารจัดการของวิทยาลัยนครราชสีมา มีความเป็นสากล ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยรวมต่อนักศึกษาและบัณฑิตในการที่จะไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้ง

ในแต่ละประเทศรวมถึงสามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ดังปรัชญาของมหาวิทยาลัย ที่ว่า “วิชาการเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม ก้าวนำเทคโนโลยี” (วิทยาลัยนครราชสีมา. 2556: ออนไลน์) ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นลักษณะและแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับมหาวิทยาลัยในการวางแผนจัดการเรียนการสอนระดับมหาบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งคำตอบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะพิจารณาถึงเหตุผลที่ทำให้นักศึกษาเข้าศึกษาต่อ และสามารถใช้อยู่ในการปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา

1. ประชากร คือ นักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555-2556 จำนวน 263 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา ปีการศึกษา 2555-2556 ผู้วิจัยจึงเลือกกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่

1. เพศ

2. อายุ

3. สถานภาพ

4. อาชีพ

5. รายได้

6. หลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อ

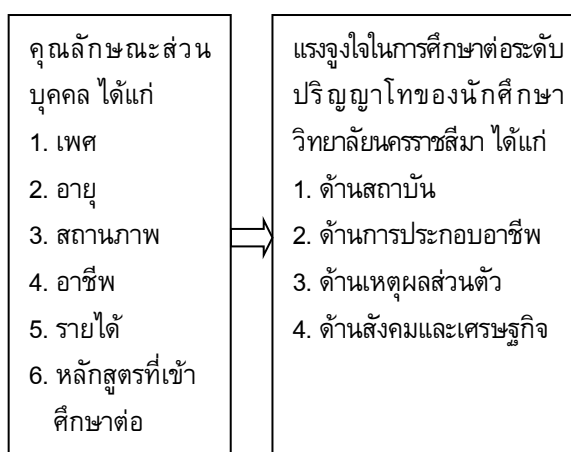
ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ได้แก่

1. ด้านสถาบัน
2. ด้านการประกอบอาชีพ
3. ด้านเหตุผลส่วนตัว
4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวารสารที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรของเรื่องที่ทำวิจัย
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิด

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) สำหรับสร้างแบบสอบถามให้มีความครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งเป็น 6 ข้อ ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. อาชีพ
5. รายได้
6. หลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ให้เลือกตอบเป็นแบบปลายปิด ประกอบด้วย

1. ด้านสถาบัน
2. ด้านการประกอบอาชีพ
3. ด้านเหตุผลส่วนตัว
4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความในแต่ละข้ออยู่ในระดับใด คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 โดยเรียงลำดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Best. 1981) ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น =

$$\frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด}-\text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = .80$$

5

จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนนโดยกำหนดความหมาย ดังนี้

ค่าคะแนน 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าคะแนน 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

ค่าคะแนน 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ค่าคะแนน 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

ค่าคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป นำมาปรับปรุงแก้ไขสำนวน ภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้อง (Internal Consistency) ถูกต้อง และสมบูรณ์ตรงตามเรื่องที่จะวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนา แก้ไขสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา ปีการศึกษา 2554 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .902

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน และได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ส่งหนังสือ ถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ทราบ และขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 8 สัปดาห์

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยนำค่าสถิติที่ได้มาอธิบายในรูปตาราง โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ของนักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบชุดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) จากนั้นจึงปรับค่าให้อยู่ในระดับช่วง (Interval Scales) ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาพิจารณาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ

3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูล มีลำดับดังนี้ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรต้น (คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม) ใช้สถิติค่าร้อยละ

3. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4. หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

6. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ หลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านเหตุผลส่วนตัว ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.90$) และด้านสถาบัน ($\bar{X} = 3.85$) ดังรายละเอียดแต่ละด้านต่อไปนี้

- 1.1 แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ด้านสถาบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ คนส่วนใหญ่รู้จักชื่อเสียงของสถาบันแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.18$) สถาบันมีสภาพแวดล้อมที่ดี ($\bar{X} = 4.14$) สถาบันแห่งนี้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีความเป็นเลิศในด้านวิชาการและสอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.52$)

- 1.2 แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ด้านการประกอบอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อ

พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน ($\bar{x} = 4.19$) ต้องการเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพที่มั่นคง ($\bar{x} = 4.18$) ต้องการคุณวุฒิทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.17$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ($\bar{x} = 3.00$)

1.3 แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ด้านเหตุผลส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม ($\bar{x} = 4.20$) เพิ่มความมั่นใจในการทำงาน และดำรงอยู่ในสังคม ($\bar{x} = 4.19$) ต้องการสร้างความรู้มาให้แก่ตนเอง และครอบครัว ($\bar{x} = 4.17$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{x} = 3.76$)

1.4 แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในด้านค่าบำรุงการศึกษาไม่สูงเกินไป ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อศึกษาต่อจะมีโอกาสเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อศึกษาต่อจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อศึกษาต่อจะมีโอกาสเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ($\bar{x} = 4.05$)

2. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

4. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีสถานภาพต่างกัน มี

แรงจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

6. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีรายได้ต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

7. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรที่ต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา พบประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสถาบัน

จากผลการวิจัยอาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา มีความพยายามจะพัฒนาตัวเอง เพราะปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแข่งขันค่อนข้างสูง การได้พัฒนาตัวเองจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถทำให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ จะทำให้ชีวิตเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ จึงมีส่วนให้บุคคลมีการตัดสินใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทมากยิ่งขึ้น และแต่ละคนอาจมีเหตุผล มีแรงจูงใจแตกต่างกันไป เช่น ต้องการ

ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปพัฒนา
งานในหน้าที่ให้เจริญก้าวหน้า ต้องการเพิ่มวุฒิทาง
การศึกษา เพื่อนำไปประกอบการแสวงหา
ความก้าวหน้า และความมั่นคงในชีวิต บางคนอาจมี
ความมุ่งมั่นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และความ
มีชื่อเสียงเกียรติยศ และนักศึกษาระดับปริญญาโท
วิทยาลัยนครราชสีมา อาจเห็นว่าการศึกษาต่อระดับ
ปริญญาโทมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการทำงาน จึง
มีส่วนให้แรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาระดับ
ปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
สแตนเลย์ (Steinley. 1996: 478) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจ
ในการศึกษาเพิ่มเติมของนักศึกษาในอัลเบอร์ตาเหนือ
(Northern Alberta) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ที่ต้องการ
ศึกษาต่อมีแรงจูงใจเพื่อเพิ่มพูนวุฒิของตนสำหรับ
ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและต้องการปรับ
สถานภาพทางสังคม นอกจากนี้มีแรงจูงใจด้านความ
ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ ทางสังคมปรับปรุง
การศึกษา ด้านชุมชน และความเห็นส่วนบุคคลมีส่วน
ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
อัสมา บุญชัยยะ (2551: 4-5) ที่ศึกษาแรงจูงใจใน
การศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ
นันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่ง
ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการพัฒนา
ตนเอง ด้านการทำตามความต้องการของบุคคลที่
เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสถาบัน ด้าน
สังคม ด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก และ
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพิกา หล่อหลอม
(2546: 73) ศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลของนิสิตในการ
ตัดสินใจศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ด้านการประกอบอาชีพเป็น
เหตุผลในการตัดสินใจศึกษา อยู่ในระดับมาก

อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พจน
สะเพียรชัย (2526: 8) ที่กล่าวถึง แรงจูงใจในการศึกษา
ระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษานับวันจะ

มีแนวโน้มสูงขึ้น ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจาก
ความต้องการของผู้เรียน ส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมใน
ปริญญา และอีกส่วนหนึ่งมาจากการมีและไม่มีการทำ
ซึ่งจากการพิจารณาการศึกษาที่ผ่านๆ มาปรากฏชัด
อย่างหนึ่ง คือ การศึกษาได้รับการยอมรับให้เป็น
ปัจจัยพื้นฐานอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ชีวิตเป็นชีวิตที่
สมบูรณ์เช่นเดียวกับปัจจัยด้านอาหาร ยารักษาโรค
เครื่องนุ่งห่ม เมื่อทุกคนเห็นคุณค่าและความสำคัญของ
การศึกษาเช่นนี้ทุกคนจึงต้องการไฝหา และสอดคล้อง
กับแนวคิดของ ริงสธรรค์ แสงสุข และคณะ (2544: 16)
ที่กล่าวว่าเหตุจูงใจให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้า
มาเรียนนั้นเหตุจูงใจด้านการประกอบอาชีพเป็นเหตุผล
ที่สำคัญที่สุดเพราะจะมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการ
ทำงานทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาที่เข้ามาเรียนในระดับ
ปริญญาโทเป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานแล้ว ฉะนั้น การศึกษา
ต่อระดับปริญญาโทจึงมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการ
ทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
สถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติของประเทศอังกฤษ
หรือ NIAE (National Institute for Adult Education.
1970) ที่พบเหตุผลที่ผู้ใหญ่เข้าเรียน มีดังนี้ 1) เหตุผล
จูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุผลที่
สำคัญและชัดเจนที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้น
หรือคนหนุ่มสาวมาเข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนา
ตัวเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้เพื่อจะได้หางาน
ง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อน
ตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น 2) เพื่อ
พัฒนาตนเอง (Self-Development) เหตุผลข้อนี้มี
ความชัดเจนน้อยกว่าข้อแรก เช่น ต้องการเพิ่มพูน
ความรู้ ขยายโลกทรรศน์หรือสนใจวิชาการแขนงหนึ่ง
แขนงใดโดยเฉพาะ เรียนเพื่อยกระดับความรู้ของตน
3) เพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงตนเองและครอบครัวให้ดี
ขึ้น (Captive Wives) เป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งใน
สังคมในเมืองโดยเฉพาะแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานนอก
บ้านที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้ตัวเองและเพื่อ
ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวมักใช้เวลาว่าง
ในช่วงเวลากลางวันเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น
เรียนทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า เรียนภาษาศิลปะแขนง
ต่างๆ เป็นต้น 4) เหตุจูงใจทางสังคม (Social Motives)
นับว่าเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งโดยต้องการเข้าร่วม

กิจกรรมเนื่องจากการตามให้ทันคนอื่น ไม่อยากล่าหลัง ขจัดความเหงา บางรายบอกว่าเข้าเรียนเพราะหวังว่าจะพบชายในฝันหรือหญิงในฝัน บางคนเข้าเรียนตามพรรคพวกเพราะเพื่อนชวนหรือเพราะมีเวลาว่างในช่วงนั้นพอดี และ 5) เหตุผลอื่นเช่นสนใจกิจกรรมนั้นโดยเฉพาะ บางคนเห็นว่าเพราะมีโปรแกรมที่เปิดสอนอยู่ใกล้ๆ บ้าน นอกจากนี้ก็เข้าเรียนเพราะความจำเป็นขึ้นมาในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต เช่น ในช่วงผู้ใหญ่วัยต้นต้องการรู้เรื่องการตกแต่งบ้าน การเลี้ยงลูก พัฒนาอาชีพในวัยกลางคน ต้องการใช้เวลาว่าง ต้องการเข้าใจเรื่องของวัยรุ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลในวัยสูงอายุ มักจะเกี่ยวกับการปรับตัวเมื่อปลดเกษียณ เพื่อรักษาสุขภาพ ต้องการใช้เวลาว่างค้นหาสัจธรรมของชีวิต เป็นต้น

ผลวิจัยครั้งนี้ในภาพรวมชี้ให้เห็นว่า การศึกษาต่อระดับปริญญาโทเป็นการศึกษาของผู้ใหญ่ มีผลมาจากแรงจูงใจภายนอกบางชนิด เช่น งานที่ดีกว่า การได้รับความดีความชอบในตำแหน่งที่สูงขึ้น เงินเดือนสูงขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตามแรงจูงใจที่มีผลให้ผู้ใหญ่ต้องสนองได้ดีกว่าแรงจูงใจภายนอกก็คือแรงจูงใจภายใน เช่น ความปรารถนาที่จะเพิ่มคุณค่าในตนเอง การได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความพึงพอใจในอาชีพการงานที่สูงขึ้น จะเห็นได้จากงานวิจัยของ มอร์สตันและสมาร์ท (Morstain; & Smart. 1974: 83-98) ที่ศึกษาสาเหตุการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 626 คน ผู้เรียนแต่ละคนเรียนสำเร็จหลักสูตร และให้เรียงลำดับเหตุการณ์เข้าร่วมประชุมกิจกรรมทางการศึกษาที่เป็นไปได้ 48 ข้อ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าเกินกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่ได้คิดจุดประสงค์ 9% ตอบว่าเพื่อให้รู้จักสร้างหรือปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อีก 9% มาเรียนเพื่อจะหนีกิจวัตรประจำวัน อีก 6% หนีความน่าเบื่อจากชีวิตประจำวัน จากงานวิจัยของ คาร์เตอร์ (Carter. 1993: 774-A) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทมเพิล (Temple University) เมืองเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) พบว่า มีแรงจูงใจ 6 ประการ ในการเข้าศึกษาต่อ คือ 1) ความตั้งใจส่วนตัว 2) ความ

ต้องการได้รับการยอมรับ 3) ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน 4) ความสะดวกสบาย 5) ด้านสถานะทางการศึกษา และ 6) การคิดหวังด้านอาชีพ และจากงานวิจัยของ เพ็ททิท (Pettit. 1994: 1486) ที่ศึกษาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อเพิ่มเติมของทหารในกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ที่ Fort McClellan รัฐ Alabama ในช่วงนอกเวลาราชการ ผลของการศึกษา พบว่า ผู้ที่ศึกษาต่อส่วนมากเป็นทหารระดับชั้นผู้น้อย ซึ่งแสดงว่าหน่วยงานสนับสนุนให้ทหารชั้นผู้น้อยได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ที่รับราชการทหารมา ตั้งแต่ 7-30 ปี มีแรงจูงใจที่จะศึกษาต่อเพื่อเพิ่มความรู้และนำไปใช้ได้ หลังจากเกษียณอายุ ส่วนผู้รับราชการทหารมา ระหว่าง 7-15 ปี มีแรงจูงใจเพื่อนำความรู้ไปปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น นอกจากนี้ มีทหารบางส่วนเห็นว่าการศึกษาเพิ่มเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ต้องปฏิบัติเท่านั้น ในขณะที่ทหารส่วนน้อยมีแรงจูงใจเพราะกลัวความไม่มั่นคงในหน้าที่การงาน

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และหลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อ ต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนครราชสีมา ทั้งหมด หรือส่วนใหญ่ น่าจะมีแรงจูงใจไปในทิศทางเดียวกันไม่แตกต่างกัน กล่าวคือนักศึกษาระดับปริญญาโท เห็นว่าการเข้ามาศึกษาต่อ เพราะต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และต้องการมีประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ต้องการมีความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนมีความรู้ให้มากยิ่งขึ้น เพราะเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องพัฒนาตัวเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นผู้ล้าหลัง นอกจากนี้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ยังเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการทำงานในอนาคตต่อไป จากที่กล่าวมามีส่วนให้แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา

ระดับปริญญาโท ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และหลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็น อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และหลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อใดๆ ก็ตาม ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในการศึกษาต่อเนื่องจากสังคมในปัจจุบันให้การยอมรับกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ทองอยู่ (2542: 5) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการ สาย ข และ สาย ค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการสาย ข และ สาย ค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องระหว่างข้าราชการสาย ข และสาย ค พบว่า ข้าราชการทั้ง 2 สาย มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการสาย ข ตามตัวแปร เพศ อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่ง (ซี) พบว่าไม่แตกต่างกัน ข้าราชการสาย ค ที่มีอายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยงานและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน ข้าราชการสาย ค ที่มีเพศ และระดับตำแหน่ง แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรแสวงหาความเป็นเลิศในด้านวิชาการ ในการพัฒนาด้านวิชาการ ควรพัฒนาแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย รวมทั้งคณาจารย์จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ และเทคนิคการสอนที่ดีมีห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ เครื่องมืออุปกรณ์ การเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมทั้งควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนหลักสูตรการเรียนจะต้องมีความหลากหลาย ได้รับมาตรฐาน และหลักสูตรตรงกับความต้องการของตลาดงาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานเกิดประโยชน์ได้จริง

2. รูปแบบการจัดการศึกษาควรเน้นให้นักศึกษาปริญญาโท สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. ควรสร้างแรงจูงใจและนำเสนอโอกาสของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จะเป็นผู้ที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

4. การเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท จะมีโอกาสเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง กล่าวคือ ควรส่งเสริมพัฒนาให้นักศึกษาระดับปริญญาโท ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ทุกสายอาชีพเพิ่มทักษะในการทำงานได้หลากหลายมากขึ้นการเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ศึกษานั้นๆ ให้มากขึ้นโดยได้มีอาชีพการงานที่ดีขึ้นและเหมาะสมกับศักยภาพของตนเองส่งผลให้ได้มีการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเพิ่มเงินเดือนหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนสายงานในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท

3. ควรมีวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับความคาดหวังของนักศึกษาที่จะได้รับก่อนเข้าศึกษาและหลังสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

4. ควรรวบรวมปัญหา อุปสรรค และความต้องการของคณาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท

เอกสารอ้างอิง

- นรินทร์ สังข์รักษา. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิธินา สังคหะ. (2547). แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-

- มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปาริชาติ ทองอยู่. (2542). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อเพื่อของข้าราชการ สาย ข และสาย ค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2525, ธันวาคม-2526, มกราคม). การศึกษากับการพัฒนาเยาวชน. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**. 17(2): 7-16.
- รังสรรค์ แสงสุข และคณะ. (2544). **รายงานการวิจัยเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจิตร ศรีอำน. (2549). **การศึกษาทางไกล=Distance education**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช.
- วิทยาลัยนครราชสีมา. (2556). **ประวัติวิทยาลัยนครราชสีมา**. (2556). สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.northbkk.ac.th/about.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- โอหน้อย ฟุ้งทองหล่อ. (2543). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพิกา หล่อหลอม. (2546). **เหตุผลของนิสิตในการตัดสินใจศึกษาหลักสูตรธุรกิจมหาบัณฑิตภาคบริหารธุรกิจคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัสมา บุญชัยยะ. (2551). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาวิชาการจัดการนันทนาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์มณี. (2544). **จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัทตันอ้อจำกัด.
- _____. (2546). **จิตวิทยาสังสรรค์การเรียนรู้การสอน**. กรุงเทพฯ: ไบโหม ศรีเอทีพี กรุ๊ป.
- Best, John W. (1981). **Research in Education**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- Carter, M. Virginia. (1993, September). "A study of Motivations for Adults to Pursue a MBA Degree at Temple University" **Dissertation Abstracts International**. 54(3): 774-A.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.
- Morstein, R. Barry; & Smart, John C. (1974). "Reasons of Participation in Adult Education Courses: A Multivariate Analysis of Group Differences," **Adult Education Journal**. 24(2): 83-98.
- Nation Institute for Adult Education. (1970). **Adequacy of Provision**. **Adult Education**. 42(6).
- Pettit, Donald Joe. (1994, December). "What Influences Qualified Service Members' Pursuit of Undergraduate Education: Examination of Motivational Factors and Obstacles," **Masters Abstracts International**. 55(6): 1486.
- Steinley, M. Shirley. (1996, April). "Motivational Orientations of Native Adults in Northern Alberta" **Masters Abstracts International**. 34(2): 478.

ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
ของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
An Opinion of Members in Operation of
Corporate Community Promotion of Saimai District, Bangkok

ผศ.ดร.เสถียรณภัส ศรีธรรมย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.940 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านเงินทุน ด้านแรงงาน ด้านการผลิต ด้านการแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน และด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก และสถานภาพในกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สมาชิกวิสาหกิจชุมชน, การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purpose of this research was to study an opinion of members in operation of corporate community promotion of Saimai District, Bangkok, classified by personal factors. The samples were 119 members of corporate community of Saimai District, Bangkok, by simple random sampling. Questionnaire was used as a research tool under .940 confident. Statistics used for data analysis comprise percentage, mean, standard deviation, and t-test (Independent sample)

Findings revealed that

1. The opinion of members of corporate community in Saimai District, Bangkok was at a "low" level in every aspect, as follows: member participation, finance, labors, production, packaging, marketing, management and quality development, respectively.

2. Gender, age, educational level, period of membership, and status had no influence on their opinion.

Keyword: Members of Corporate Community, Operation of Corporate Community Promotion

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ที่ได้ก่อตัวขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ นับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาได้กลายเป็นแนวทางการพัฒนากระแสหลักที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาของประเทศต่างๆ

* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาซึ่งยังมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่ตามหลังประเทศกลุ่มที่พัฒนาแล้วอยู่มาก เป้าหมายการพัฒนาของหลายประเทศในช่วงกว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาจึงเป็นการมุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจเสรีนิยมเป็นสำคัญโดยเชื่อว่าตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ดีจะเป็นตัวขับเคลื่อนการสะสมทุนของประเทศอันนำมาซึ่งรายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้นและเกิดความรุ่งเรืองของประเทศตามมาได้ ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่มุ่งพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวผ่านยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาที่เน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการส่งออก ซึ่งหากพิจารณาผลจากการพัฒนาในแง่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอดระยะเวลากว่า 20 ปี สังคมไทยถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการพัฒนาเศรษฐกิจ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554: 66-67)

แนวทางการพัฒนาประเทศตามกระแสหลักหรือการพัฒนาตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้แผ่ขยายสู่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่มุ่งไปสู่ความทันสมัยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ซึ่งมีเป้าหมายไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมโดยได้ตั้งเอาระบบการผลิตแบบพึ่งตนเอง และความพอดีในชุมชนให้หลุดออกจากฐานเดิมมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะการพัฒนาสมัยใหม่ที่เน้นความเจริญทางวัตถุ การบริโภคนิยม กระแสทุนนิยมข้ามชาติ รวมทั้งวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาโดยขาดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในสังคมไทย จึงเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การใช้ทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมากมายจนขาดความสมดุลระหว่างชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อยู่กับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติถึงแม้ชุมชนจะพยายามพึ่งตนเองแต่ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (ลำแพน จอมเมือง: 2546: 2) อย่างไรก็ตามก็มีการพัฒนาที่ผ่านมามากกว่า 20 ปี ก็ได้สะท้อนผลกระทบที่ไม่สมดุลในมิติหลายๆ ด้าน เช่นเดียวกัน อาทิเช่น 1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า แม้การเติบโตจะเพิ่มสูงขึ้นแต่ประเทศไทยกลับมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจลดลง โครงสร้างและ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยยังต้องพึ่งพิงอุปสงค์จากต่างประเทศทำให้สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจจะหว่วประเทศลดลงเป็นร้อยละ 67.5 ในปี พ.ศ. 2553 จากร้อยละ 74.8 ในปี พ.ศ. 2552 รวมทั้งปัญหานี้สาธารณะที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อาจเป็นตัวบั่นทอนเสถียรภาพของเศรษฐกิจในอนาคต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554: 54) 2) ด้านสิ่งแวดล้อม ผลจากการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมได้นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสถิติจากกรมป่าไม้ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยสูญเสียพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม การขาดแคลนน้ำ การลดลงอย่างรวดเร็วของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงของประเทศไทย ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งตลอดจนปัญหาขยะและของเสีย อันตรายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านสังคม แม้ว่าประชาชนจะได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นและมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพได้อย่างทั่วถึง ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ความยากจนและค่าครองชีพที่สูงขึ้นได้ทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา อาทิเช่น ปัญหาชุมชนแออัด การเพิ่มขึ้นของการเกิดอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด รวมไปถึงปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจและศีลธรรมของคนในสังคมก็ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สังคมมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาเพิ่มมากขึ้นชี้ให้เห็นความไม่สมดุลและไม่ยั่งยืนจากการพัฒนา กระแสหลักนี้ได้ปรากฏในหลายประเทศทั่วโลกทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาซึ่งทั่วโลกต่างได้ให้ความตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ร่วมกันมากขึ้นและพยายามจะหาแนวทางเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการพัฒนาร่วมกันในระดับโลก (โสภารัตน์ จารุสมบัติ และนนท์ นุชหมอน. 2556: 53-54)

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนนำทุนทางสังคมที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจในชุมชนที่เป็นการพึ่งพาตนเองได้ แต่เมื่อกล่าวถึงการประกอบการขนาดเล็กที่มีอยู่กระจุกกระจายทั่วไปในชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันเพื่อ

ประกอบอาชีพในรูปแบบต่างๆ ภายในชุมชนที่ไม่ใช่รูปแบบของธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรจากการประกอบการโดยตรงหรือรูปแบบของสหกรณ์ประเภทต่างๆ แต่เป็นการดำเนินกิจการในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่ชุมชนร่วมกันดำเนินการโดยใช้วัตถุดิบ ทุนปัจจัยการผลิต และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ การพัฒนาประเทศจึงควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ได้เน้นนำกระแสพระราชดำริสปรัชาญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศโดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชนโดยการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554: 23-25)

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการรวมทั้งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้านในชุมชนหรือครอบครัว ทำให้ขาดประสบการณ์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มยังมีอยู่โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มจึงไม่สามารถอยู่รอดได้ บ้างก็ประสบปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม เช่น ปัญหาเงินทุน การระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่มและจากการกักขัง ก่อให้เกิด ปัญหาด้านหนี้สิน การผลิตสินค้าที่ขาดความรู้ ทางการจัดการการตลาดจึงเกิดปัญหาให้สินค้าที่ผลิตไม่สามารถจำหน่ายได้ ขาดความต่อเนื่องในการผลิตสินค้า ไม่เป็นที่รู้จัก และเมื่อไม่มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์จึงไม่ได้รับความสนใจ ปัญหา

แรงงานในการผลิตทำให้การจัดการด้านบัญชี ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถรับรายได้รายจ่ายที่แท้จริง ทำให้ผลการดำเนินงานประสบภาวะขาดทุน บางกลุ่มต้องเลิกกิจการไปศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนถือว่ามีความสำคัญในการบริหารกิจการ เพราะจะเป็นมือที่ทำให้กิจการอยู่รอดอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารงานที่มีกระบวนการจัดองค์กรและใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่ดี มีการติดต่อประสานงานทำกิจกรรมร่วมกันโดยอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรสูงสุด ก็จะเป็นการสร้างศักยภาพการบริหารจัดการให้กับองค์กร และเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงธุรกิจให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป (พรทิพย์ ไชยสมศรี. 2550: 2)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังคงเชื่อมแน่นกับความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนหากแต่การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นยังคงประสบปัญหาด้านเงินทุนในการดำเนินงาน และการขาดความรู้ที่จะนำไปพัฒนากลุ่มซึ่งบางครั้งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งซึ่งถ้าหากหน่วยงานภาครัฐมีการให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องจะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานราชการในการพัฒนาอาชีพของประชาชนและใช้เป็นข้อมูลประกอบในการบริหารจัดการในการทำแผนพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน และสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ 119 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และสถานภาพภพกลุ่ม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน 4) ด้านการแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ 5) ด้านแรงงาน 6) ด้านเงินทุน 7) ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน และ 8) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

สมาชิกวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันทั้งที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการโดยที่สมาชิกในกลุ่มมีการร่วมกันผลิต บริหารจัดการ และรับผลประโยชน์ ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านแอนเนกซ์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเทพทิพย์ วิสาหกิจชุมชนเกษตรไร้สารพิษเขตสายไหม วิสาหกิจชุมชนจันทร์กะพ้อ ก.ม. 26

วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรคลองถนนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านพัฒนาอาชีพรวมใจสามัคคีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสารพัดถัก และวิสาหกิจชุมชนสายไหม

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หมายถึง บทบาทหน้าที่ และแนวทางในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาวิสาหกิจชุมชนในด้านการผลิต การตลาด การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การแปรรูป การออกแบบและการบรรจุหีบห่อ การบริหารจัดการ ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิก

การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร หมายถึง แนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน 4) ด้านการแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ 5) ด้านแรงงาน 6) ด้านเงินทุน 7) ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน และ 8) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

การผลิต หมายถึง การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะด้านกระบวนการผลิตที่เป็นระบบเพิ่มขึ้น การใช้วัตถุดิบที่ได้ในท้องถิ่น การสนับสนุนวิธีการผลิตที่ใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำสุด และมีการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดี เป็นต้น

การตลาด หมายถึง การวิเคราะห์การตลาดแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การจัดหาช่องทางการขายหรือช่องทางการตลาด การสนับสนุนผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดใหม่ๆ การทำการตลาดภายใต้ชื่อของกลุ่ม การทำฐานข้อมูลทางด้านการตลาดโดยใช้ข้อมูลทางการตลาดให้เป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้รู้จักวิธีการเพิ่มมูลค่า วิธีการดูแลรักษาคุณภาพ มีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ

การแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ หมายถึง การสนับสนุนให้มีการออกแบบ การบรรจุหีบห่อ ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิควิธีการที่ทำให้ตลาดหรือผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ตรงกับความต้องการของตลาด และมีความสวยงาม คงทน สะอาดต่อการขนส่ง และจัดจำหน่าย

แรงงาน หมายถึง การใช้แรงงานให้ชุมชนท้องถิ่น ให้มีความรู้ในการผลิตที่มีคุณภาพ รวมถึงการรณรงค์ให้แรงงานคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น หันมาสนใจวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาอาชีพครอบครัวชุมชนของตน

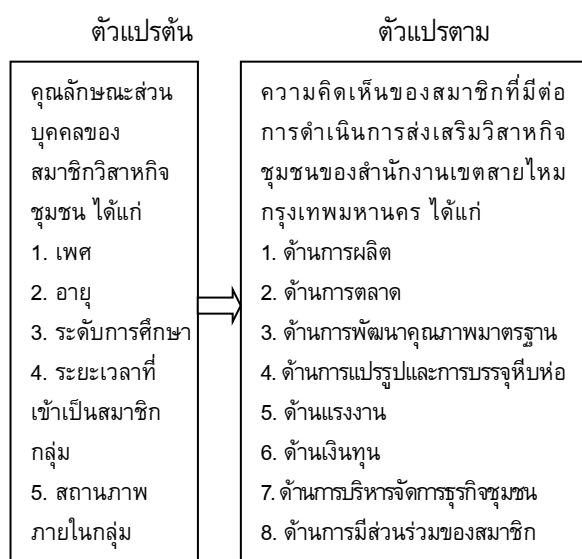
เงินทุน หมายถึง การส่งเสริมให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนในวิสาหกิจชุมชนตนเอง การรู้จักวิธีการพึ่งตนเองด้านเงินทุน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรู้จักเสียสละมีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ส่งเสริมการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นข้อมูลในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน
2. เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาอาชีพของประชาชนและใช้เป็นข้อมูลประกอบในการบริหารจัดการในการทำแผนพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และสถานภาพภายในกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้คือสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน ประกอบด้วย สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 8 กลุ่ม
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดย

ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเป็นคำถามปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ทำการสร้างแบบสอบถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970: 172) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ใช้ในส่วนของคำถามตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .970

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามจนถูกต้องสมบูรณ์แล้วจัดพิมพ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทำการติดต่อกับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละชุมชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อทำการนัดหมายกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจของความมุ่งหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามวันเวลาดังหมายไว้ล่วงหน้าดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2555

3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามจากนั้นเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระ

4. เมื่อสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตอบแบบสอบถามแล้วเสร็จได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 119 ฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับแล้วผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และสถานภาพภายในกลุ่มโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน กำหนดให้มากที่สุด

4 คะแนน กำหนดให้มาก

3 คะแนน กำหนดให้ปานกลาง

2 คะแนน กำหนดให้น้อย

1 คะแนน กำหนดให้น้อยที่สุด

ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้นของ เบสท์ (Best. 1981) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลมีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลมีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)} \end{aligned}$$

จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนน ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการจัดหมวดหมู่โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ที่คำนวณตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐานได้แก่ร้อยละ (Percentage)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 สถิติเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลผล ผู้วิจัยจึงใช้สัญลักษณ์ต่อไปนี้แทนความหมายต่างๆ ในตาราง ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก
t-values	แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที่ t-test
*	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.08 หญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 89.91 อายุไม่เกิน 40 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.44 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 42.55 อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 42.01 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.66 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 51.26 มัธยมศึกษาตอนปลาย ขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.08 ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม 1 – 2 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 3 – 4 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.81 5 – 6 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49 มากกว่า 6 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.56 สถานภาพภายในกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 79.83 เป็นกรรมการกลุ่ม จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 21.17

2. ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยทั้ง 8 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

($\bar{X} = 2.51$) ด้านเงินทุน ($\bar{X} = 2.47$) ด้านแรงงาน ($\bar{X} = 2.44$) ด้านการผลิต ($\bar{X} = 2.36$) ด้านการแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ ($\bar{X} = 2.28$) ด้านการตลาด ($\bar{X} = 2.27$) ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน ($\bar{X} = 2.24$) และด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ($\bar{X} = 2.22$) ดังรายละเอียดแต่ละด้านต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการผลิตโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี ($\bar{X} = 2.55$) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะด้านกระบวนการผลิตที่เป็นระบบเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 2.54$) มีการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดี ($\bar{X} = 2.50$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีจัดให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้การผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 2.09$)

2.2 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ หน่วยงานมีส่วนในพัฒนาสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนให้มีความสามารถในการวิเคราะห์การตลาดแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.44$) การทำฐานข้อมูลทางด้านการตลาดโดยใช้ข้อมูลทางการตลาดให้เป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 2.33$) หน่วยงานเข้าไปให้มีความรู้เรื่องการจัดหาช่องทางการขายหรือช่องทางการตลาด ($\bar{X} = 2.32$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนให้มีการทำการตลาดภายใต้ชื่อของวิสาหกิจชุมชนเช่นภายใต้ชื่อของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ฯลฯ ($\bar{X} = 2.15$)

2.3 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับ

คะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สนับสนุนให้รู้จักวิธีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.56$) เพิ่มการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับรสนิยมความต้องการของผู้บริโภค ($\bar{X} = 2.41$) การฝึกอบรมให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้มีความปลอดภัยมีคุณค่าทางโภชนาการ ($\bar{X} = 2.09$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาคุณภาพผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้สะอาดถูกหลักอนามัยตามลักษณะของวิสาหกิจชุมชนแต่ละประเภท ($\bar{X} = 2.00$)

2.4 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดประกวดมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ห่อที่จะใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 2.59$) สนับสนุนให้มีการออกแบบบรรจุหีบห่อผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิควิธีการที่ทำให้ตลาดหรือผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ($\bar{X} = 2.23$) ส่งเสริมการออกแบบและบรรจุหีบห่อที่รักษาคุณภาพมีความสวยงามคงทนสะดวกต่อการขนส่งและจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 2.18$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิควิธีการที่ตรงกับความต้องการของตลาด ($\bar{X} = 2.15$)

2.5 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านแรงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจูงใจให้แรงงานรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นขององค์การวิสาหกิจชุมชนของตนเอง ($\bar{X} = 2.50$) การรณรงค์ให้แรงงานคืนสู่ชุมชนท้องถิ่นหันมาสนใจวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาอาชีพครอบครัวชุมชนของตน ($\bar{X} = 2.48$) การจัดฝึกอบรมให้มีการใช้แรงงานให้ชุมชนท้องถิ่นให้มีทักษะในการผลิตที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 2.44$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ

การจัดฝึกอบรมให้มีการใช้แรงงานให้ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ในการผลิตที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 2.36$)

2.6 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านเงินทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนในวิสาหกิจชุมชนตนเอง ($\bar{X} = 2.55$) หน่วยงานได้เข้าไปมีส่วนในการแก้ปัญหาด้านการระดมเงินทุนการสะสมทุนแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเงินทุน ($\bar{X} = 2.51$) สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนดำเนินกิจกรรมการผลิตการตลาดรู้จักวิธีการพึ่งตนเองด้านเงินทุน ($\bar{X} = 2.43$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนมีความร่วมทุนในการระดมทุนในรูปของการถือหุ้นร่วมลงทุนในวิสาหกิจของตนเอง ($\bar{X} = 2.39$)

2.7 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ความรู้ประสบการณ์การบริหารจัดการการเงินที่รัดกุมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 2.47$) ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการจัดทัศนศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 2.44$) ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนได้มีการเรียนรู้ระบบการควบคุมตรวจสอบรายได้-รายจ่ายที่ถูกต้องอย่างมีมาตรฐาน ($\bar{X} = 2.04$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการฝึกอบรมให้ความรู้ทักษะด้านการบัญชีการจัดทำระบบบัญชีกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 2.03$)

2.8 ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มี

การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มในการร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.58$) กระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรู้จักเสียสละมีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 2.56$) มีการปลูกฝังจิตสำนึกรวมทั้งพันธะความผูกพันของผู้นำและสมาชิกในการดำเนินธุรกิจชุมชนร่วมกัน ($\bar{X} = 2.46$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้มีจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 2.45$)

3. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

6. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

7. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพภายในกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือ สมาชิกยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความเห็น

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือ ควรหาแหล่งเงินทุนให้วิสาหกิจชุมชนเพียงพอต่อความต้องการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยทั้ง 8 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านเงินทุน ด้านแรงงาน ด้านการผลิต ด้านการแปรรูปและการบรรจุหีบห่อ ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน และด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานตามลำดับ

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดการจัดการที่ดี บุคลากรขาดศักยภาพ ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการ มุ่งเน้นเพียงแต่การเพิ่มรายได้ซึ่งอาจก่อให้เกิดหนี้สินเป็นปัญหาที่จะตามมา และอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ไม่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลหลักภายในและภายนอกเพื่อประกอบการวางแผนด้านการจัดองค์กรมีไม่เข้าใจ โครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มผู้นำไม่สามารถสั่งการการทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ขาดการศึกษาข้อมูลด้านการให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มดังที่ สมิต สัจฉนุกร (2541: 111-114) กล่าวว่า การเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันของการเรียนรู้องค์กรและการทำงานเป็นทีมในการประกอบธุรกิจ หากองค์กรไหนต้องการอยู่รอดในสังคมโลกยุคนี้ย่อมไม่ปฏิเสธกระแสการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ องค์กรที่สามารถพัฒนาบุคลากรของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและรวดเร็วกว่าย่อมได้เปรียบคู่แข่ง ย่อมมีความพร้อมที่จะใช้ความรู้และความสามารถของบุคลากรทุกระดับร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้การบริหารทรัพยากรมนุษย์หากบุคลากรขององค์กรมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการ

ทำงานที่ดีและผู้บริหารจัดคนได้เหมาะสมกับงาน มีการสร้างทีมงานที่เหมาะสม ผลงานที่ได้ก็จะมีคุณภาพส่งผลให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์สร้างการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและพยากรณ์ทางการเกษตร โดยแม่โจ้โพลล์ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่จำนวน 265 กลุ่ม ระหว่างวันที่ 15 กันยายน-5 ตุลาคม 2555 ต่อความคิดเห็นเรื่อง “วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน” สรุปผลดังนี้ จากการสอบถามถึงความสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 52.8 เห็นว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญในระดับมากต่อการพัฒนาชุมชนเนื่องจากเป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชนและครอบครัว ร้อยละ 40.8 เห็นว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง เนื่องจากสินค้าที่ผลิตได้ในชุมชนยังไม่ค่อยมีมาตรฐานและขาดความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ และร้อยละ 6.4 บอกว่ามีความสำคัญในระดับน้อย เมื่อสอบถามถึงจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านใดที่จะช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนให้สามารถไปถึงเศรษฐกิจระดับประเทศนั้น พบว่าจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ 1) เป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน ร้อยละ 59.6 2) เป็นแหล่งผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ร้อยละ 18.5 3) เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ร้อยละ 18.1 4) เป็นแหล่งพัฒนาฝีมือแรงงาน ร้อยละ 3.8 และเมื่อสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการขาดแหล่งเงินทุน ร้อยละ 41.5 รองลงมา คือ ต้นทุนการผลิตสูง ร้อยละ 25.3 ด้านการขาดความรู้ความสามารถการออกแบบผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 13.2 ด้านการขาดความสามารถในการผลิตให้ได้ตามปริมาณความต้องการ ร้อยละ 12.8 และด้านคุณภาพของสินค้า ร้อยละ 7.2 และเมื่อสอบถามถึงความช่วยเหลือของภาครัฐต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 84.9 เห็นว่ายังไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เพียงพอจากภาครัฐ มีเพียง ร้อยละ 13.2 ที่เห็นว่าการช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงพอแล้ว สุดท้ายเมื่อสอบถามถึงความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น พบว่า ร้อยละ 44.0

ต้องการให้มีการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดโดยการจัดอบรมความรู้เพิ่มเติมให้แก่วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 35.0 ต้องการให้สนับสนุนด้านเงินทุนในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 11.0 ต้องการให้สนับสนุนด้านวัตถุดิบในการผลิตสินค้า และร้อยละ 10.0 ต้องการให้ภาครัฐมีนโยบายการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช ป้องภัย (2547: 15-16) ที่ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมไทยประเภทมัดหมี่พบว่า มีหลายปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจไม่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ 1) ปัญหาการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการ 2) ปัญหาเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน 3) ปัญหาขาดแคลนแรงงาน 4) ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจ 5) เงินทุนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตติกา แสนโกชน (2546: 14-15) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการดำเนินการธุรกิจชุมชน พบว่า สภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องเงินทุนการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายไม่ครบ แยกประเภทรายรับ-รายจ่ายไม่ได้ ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ไม่ได้จัดทำรายงานทางการเงิน ไม่ทราบกำไรขาดทุนที่แท้จริง การผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อสินค้า ไม่มีการสำรวจการตลาด ไม่มีการวางแผนการตลาด การผลิตสินค้ายังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนยังต้องการความช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่มจากภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ

2. จากผลการเปรียบเทียบสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และสถานภาพภายในกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร อาจจะยังขาดประสบการณ์ ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่ม จึงมีส่วนให้ความคิดเห็นของสมาชิกไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ พรทิพย์ ไชยสมศรี

(2550: 2) ที่ได้กล่าวถึง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการ รวมทั้งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้านในชุมชน หรือครอบครัว ทำให้ขาดประสบการณ์ ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มยังมีอยู่โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มจึงไม่สามารถอยู่รอดได้ บ้างก็ประสบปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม เช่น ปัญหาเงินทุน การระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่มและจากการก้ำกัยก่อให้เกิดปัญหาด้านหนี้สิน การผลิตสินค้าที่ขาดความรู้ทางการจัดการการตลาดจึงเกิดปัญหาให้สินค้าที่ผลิตไม่สามารถจำหน่ายได้ ขาดความต่อเนื่องในการผลิตสินค้า ไม่เป็นที่รู้จัก และเมื่อไม่มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์จึงไม่ได้รับความสนใจ ปัญหาแรงงานในการผลิตทำให้การจัดการด้านบัญชี ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถรับรู้รายได้รายจ่ายที่แท้จริง ทำให้ผลการดำเนินงานประสบภาวะขาดทุน บางกลุ่มต้องเลิกกิจการไป ศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนถือว่ามีความสำคัญในการบริหารกิจการ เพราะจะเป็นมือที่ทำให้กิจการอยู่รอดอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารงานที่มีกระบวนการจัดการองค์กรและใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่ดี มีการติดต่อประสานงานทำกิจกรรมร่วมกันโดยอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรสูงสุด ก็จะเป็นการสร้างศักยภาพการบริหารจัดการให้กับองค์กร และเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงธุรกิจให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร คือ ขาดงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ขาดการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี เช่น ไม่มีคณะกรรมการขาดการวางแผนการดำเนินงานในทุกๆ เรื่องที่ทำไปไม่รู้เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่แท้จริง เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละสำนักงานเกษตรเขตมีไม่เพียงพอ ดูแลไม่ทั่วถึง และขาดความคล่องตัวในการประสานงานกับสำนักงานเขต ทำให้การทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นไปตามระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์ (2548: 12-13) ที่ศึกษาการ

ดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสุวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เขตที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ การขาดเงินทุนในการประกอบการทั้งเงินทุนหมุนเวียนเงินทุนในการสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนและเงินทุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตที่ทันสมัยและได้มาตรฐานที่จะขอเครื่องหมายรับรองคุณภาพ อย. จากกระทรวงสาธารณสุข วัตถุดิบในท้องถิ่นมีไม่สม่ำเสมอตลอดปีและมีราคาแพง ตลาดยังอยู่ในวงแคบเฉพาะภายในท้องถิ่นหรือภายในจังหวัดเท่านั้น สมาชิกไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกลุ่ม และขาดความรู้ในด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะต้องการให้หน่วยงานราชการสนับสนุนงบประมาณทั้งเงินทุนหมุนเวียน วัสดุอุปกรณ์ และโรงเรือนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ให้รัฐจัดอบรมหรือดูงานเกี่ยวกับการพัฒนา กลุ่ม การพัฒนาด้านการผลิต การตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การบริหารจัดการ รวมทั้งการให้เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้สนับสนุนการขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้นและการสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการดำเนินงานกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกมีงานทำและมีรายได้สอดคล้องกับ กฎกติกา แส่นโภชน์ (2546) ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนพบว่า สภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องเงินทุนการบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายไม่ครบ ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ไม่ได้จัดทำรายงานการเงิน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้การผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน
2. ควรสนับสนุนให้มีการทำการตลาดภายใต้ชื่อของวิสาหกิจชุมชน เช่น ภายใต้ชื่อของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ฯลฯ
3. ควรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาคุณภาพผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้สะอาดถูกหลักอนามัยตามลักษณะของวิสาหกิจชุมชนแต่ละประเภท
4. ควรส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิควิธีการที่ตรงกับความต้องการของตลาด

5. ควรจัดฝึกอบรมให้มีการใช้แรงงานให้ชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ในการผลิตที่มีคุณภาพ

6. ควรส่งเสริมให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนมีความร่วมกันในการระดมทุนในรูปของการถือหุ้นร่วมลงทุนในวิสาหกิจของตนเอง

7. ควรฝึกอบรมให้ความรู้ทักษะด้านการบัญชีการจัดทำระบบบัญชีกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยไปศึกษาดูงานจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเป็นต้น

8. ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและจากความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. ขาดงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จึงควรจัดหางบประมาณและหรือจัดตั้งกองทุนสนับสนุนส่งเสริมแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะ จึงจะต้องกระตุ้นให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดมทุนจากสมาชิกเพื่อให้แผนของกลุ่มสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยพึ่งพาตนเองเป็นหลัก เมื่อกลุ่มมีความเข้มแข็งและต้องการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นจึงขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนต่อไป

2. วิสาหกิจชุมชนขาดการบริหารการจัดการกลุ่มที่ดี เช่น ไม่มีคณะกรรมการ ขาดการวางแผนการดำเนินงานในทุกๆ เรื่อง ที่ทำไปไม่รู้เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนเอง ควรจัดเวทีเรียนรู้และหรือฝึกอบรมกระบวนการกลุ่มให้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการ

3. วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่แท้จริง ดังนั้นการส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิสาหกิจชุมชนแก่วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้วและกำลังที่จะเริ่มเข้าสู่วิสาหกิจชุมชน

4. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีไม่เพียงพอดูแลไม่ทั่วถึง ดังนั้น สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร มอบหมายให้สำนักงานเกษตรอำเภอ(เขต) สายไหม ควรจัดระบบการทำงานให้เหมาะสมกับจำนวนเจ้าหน้าที่สร้างความเข้าใจกับหน่วยงานภาคีและให้การสนับสนุน

ช่วยเหลือในการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่วิสาหกิจชุมชนตั้งอยู่ในเขตนั้นๆ ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะในระดับอำเภอให้มีมากเพียงพอต่อจำนวนวิสาหกิจชุมชน เช่น เจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อวิสาหกิจชุมชน 2 แห่ง เป็นต้น

5. ยังไม่มีการส่งเสริมการตลาดในท้องถิ่น จึงควรเพิ่มกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์สินค้า มีตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำหน้าที่รวมสินค้าเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง

6. บรรจุภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน ควรจัดให้มีการอบรมด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบและจัดทำบรรจุภัณฑ์ควรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

7. ขาดความรู้เรื่องระบบการทำบัญชี ควรมีการจัดทำระบบบัญชีมาตรฐาน ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสดเพื่อจะได้นำข้อมูลมาพยากรณ์การใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้อง

8. อาคารสถานที่ประกอบการไม่สมบูรณ์เจ้าหน้าที่ควรสำรวจและหาแนวทางในการพัฒนาสถานที่ประกอบการให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น จัดหางบประมาณในการก่อสร้าง หรืออาจเป็นการให้ยืมใช้สถานที่ว่างเปล่าของวัดหรือโรงเรียนที่อยู่ใกล้ในชุมชนนั้นไปก่อน

9. ควรกระตุ้นปลูกจิตสำนึกให้กับสมาชิกกลุ่มให้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น การจัดประชุมในรูปแบบเวทีชาวบ้านเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางออกของปัญหาในการบริหารงานกลุ่มควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของแต่ละคนการนำหลักการวิเคราะห์ SWOT มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของกลุ่มการระดมเงินทุนจากสมาชิกในกลุ่มมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนแทนที่จะพึ่งพิงทรัพยากรปัจจัยการผลิตจากภายนอก ทั้งนี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกว่ามีคุณค่าที่รักษาและดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยตรงเพื่อจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์มากขึ้น

2. ควรวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตติกา แสนโกชน. (2546). **การพัฒนาศักยภาพการดำเนินการธุรกิจชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. ชัยนาท: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ปรียานุช ป้องภัย. (2547). **“ธุรกิจชุมชนหรือธุรกิจทางเลือก” ชุมชนเข้มแข็ง: บทเรียนภาคปฏิบัติ. คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.) ภาคอีสาน.**
- พรทิพย์ ไชยสมศรี. (2550). **ผลกระทบของศักยภาพการบริหารจัดการที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ลำแพน จอมเมือง. (2546). **ผ้าทอไทลื้อ: เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อาคารมหานครยิบซัม.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและพยากรณ์ทางการเกษตร. (2556). **วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน.** สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2556, จาก http://www.maejpoll.mju.ac.th/gallery_show.php?id=MTUwODIyMDI=&type=MTUwNzIzIjg=&lang=.
- สมิต รัชฎการ. (2541). **“วัฒนธรรมองค์กรการ”.** วารสารเพิ่มผลผลิต. 5 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2541): 27-30.

สยามรัฐรายวัน. (2552, มกราคม). **วิสาหกิจชุมชนสร้างฐานการพัฒนา.** (16): 29.

สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร. (2556). **รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน กรุงเทพมหานคร 2555.** กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานเขตสายไหม. (2555ก). **ประวัติความเป็นมาของสำนักงานเขตสายไหม.** สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2555, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>.

_____. (2555ข). **ข้อมูลสารสนเทศ.** สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2555, จาก <http://portal.bangkok.go.th/subsite/index.php?strOrgID=001053>.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2554). **เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานกำกับกำกับการดำเนินงานสำหรับการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน. ค.ศ.2012 (Rio +20): ด้านสารัตถะ.ครั้งที่ 1/2554”** 20 กันยายน 2554 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2547). **กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองการรักษาดินแดน.

โสภารัตน์ จารุสมบัติ และ นนท์ นุชหมอน. (2556). **เหลียวหลังแลหน้า: 20 ปีหลังริโอกับเส้นทางพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.

Best, John W. (1981). **Research in Education.** Englewood Cliff, New Jersey: Prentice- Hall.

Cronbach, L. J. (1970). **Essential of Psychological Testing.** 3rd ed., New York: Harper and Row.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.** 30(3): 607-610.

Payne, Adrian. (1993). **The Essence of Services Marketing.** New York: Prentice-Hall.

ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมไทยของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Customers' Decision-Making in Buying the Thai Silk Products in Pakthongchai District, Nakhonratchasima Province

ดร.ณิชารัตน์ แสงทอง *

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมไทยของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นผู้ที่ซื้อผ้าไหมจากร้านค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสุ่มที่ไม่ทราบขนาดของประชากร (Infinite Population) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างที่มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Cochran ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ เท่ากับ 384 แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดจึงสำรวจกลุ่มตัวอย่างไว้ 400 คน ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

2. ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ตัดสินใจซื้อผ้าไหม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยการตัดสินใจซื้อ, ผ้าไหม, อำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

The purpose of this research was to study the factors affecting decision-making on buying Thai silk products of customers in Pakthongchai district, Nakhonratchasima province, classified by gender, age, education level, occupation, domicile, and average income per month. Samples were 400 people who had bought Thai silk from the shops in Pakthongchai district, Nakhonratchasima province. The sample size criteria used in case of unknown size of population (Infinite Population) to determine the sample size, with a 95% confidence level and statistically significance at .05. Sample group size was calculated by using Cochran's sample size formula and it got 384 people, but used 400 people instead as an error allowance for 16 people, by convenience sampling. A questionnaire with a reliability of 0.90 was used as an instrument and the statistical analysis composed

* อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
วิทยาลัยนครราชสีมา

of percentage, mean, Standard Deviation, t-test and F test (One-way ANOVA).

Research found that

1. The factors affecting the decision to purchase Thai silk of customers in the Pakthongchai district, Nakhonratchasima province are at a high level in all 4 aspect, as follows: price, product, place, and promotion, respectively.

2. Gender, age, education level, occupation, domicile and income per month had no influence on their decision-making.

Keywords: Factors Affecting a Customer Decision Making in Buying, Thai Silk Products, Pakthongchai District, Nakhonratchasima Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผ้าทอพื้นเมืองมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมานานนับศตวรรษ จนอาจเรียกได้ว่าเป็นมรดกของสังคมไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีต การย้ายถิ่น โครงสร้างทางสังคม ระบบการค้ำ รวมทั้งความเชื่อ ประเพณีศาสนา และวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่มชน ผ้าไหมไทยนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ของชาติไทย ซึ่งคนไทยตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทยได้สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ มาจนถึงปัจจุบัน โดยแหล่งผลิตผ้าไหมคุณภาพดี และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภค ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่หลายแหล่งทั่วประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ด้วยเหตุนี้การศึกษาเกี่ยวกับผ้าไหมจึงถือเป็นการศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของคนในชาติในเวลาเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ไทยเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติที่โดดเด่นด้านความสวยงามและความทนทาน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ใช้งาน ณ ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการตื่นตัวของการบริโภคผลิตภัณฑ์ไหมภายในประเทศอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้ความ

ต้องการสินค้าประเภทผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ไหมไทย มีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็ว (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2557: ออนไลน์)

ดังจะเห็นได้จากข่าวในสยามธุรกิจ (2557: ออนไลน์) เปิดเผยว่า ผ้าไหมโคราชยึดตลาดครองแชมป์ยอด 4 พันล้าน โดย นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการโครงการไหมไทยสู่สากล กล่าวว่า ตลาดผ้าไหมโคราช มีการเติบโตมากกว่า 20% ทำให้ยอดการจำหน่ายผ้าไหมโคราชขยายตัวดี ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดนครราชสีมา มีการผลิตผ้าไหมออกสู่ตลาดมากกว่า 10 ล้านหลาต่อปี สามารถทำรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 4,000 ล้านบาท จึงกล่าวได้ว่า ผ้าไหมจากจังหวัดนครราชสีมาถือว่ามีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมนครชัยบุรินทร์ 4 จังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ซึ่งมีรายได้รวมปีละ ประมาณ 5,000 ล้านบาท อำเภอปักธงชัย นับว่าเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่ใหญ่ที่สุด โดยพิจารณาได้จากปริมาณการใช้ไหมเส้นยืน ซึ่งมีอัตราการใช้ในพื้นที่ปักธงชัย กว่า 70% ของปริมาณการใช้ไหมเส้นยืนทั้งประเทศ อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่มีคุณภาพ มีความสวยงาม และมีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย ประมาณการผลผลิตผ้าไหม จำนวน 10 ล้านหลาต่อปี คิดเป็นมูลค่าของผ้าไหมที่ส่งขายในประเทศและต่างประเทศไม่น้อยกว่า 3,600 ล้านบาท ต่อปี ซึ่งเป็นการเสริมรายได้ให้แก่ประชาชนเพื่อให้พ้นจากความยากจน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ซึ่งจากศักยภาพการผลิตผ้าไหมในพื้นที่อำเภอปักธงชัย กอปรกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดผลักดันให้โคราชเป็นศูนย์กลางของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทั้งด้านการผลิตและการจำหน่าย กระทรวงอุตสาหกรรมจึงมีนโยบายยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสู่ระดับสากล

การจำหน่ายผ้าไหม และกิจกรรมการท่องเที่ยว ถือว่ามีความเป็นสัมพันธ์กันในแต่ละปี โดยพบนักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายส่วนหนึ่งเพื่อซื้อของที่ระลึก ไม่น้อยในแต่ละปี ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิตและร้านค้าผู้จำหน่าย สินค้าด้านสิ่งทอที่เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีการเลือกซื้อจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากไหม ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มและของชำร่วยต่างๆ ซึ่งจาก

การศึกษาของนักวิจัย พบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ (สมาคมไหมไทย, 2557: ออนไลน์) ดังนี้

1. ราคาสินค้า
2. คุณภาพสินค้า
3. ประเภทร้านค้า
4. ชนิดการทอผลิตภัณฑ์
5. ชนิดผลิตภัณฑ์
6. บรรจุภัณฑ์
7. การรับรองคุณภาพสินค้า
8. ความหลากหลายของสี และขนาดผลิตภัณฑ์
9. เพศของนักท่องเที่ยว

ผู้ที่ยังไม่เคยซื้อสินค้าจะให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ และป้ายข้อมูลฉลาก ซึ่งเป็นไปตามนิสัยผู้บริโภค คือ ต้องการความมั่นใจและการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เชื่อถือได้ สำหรับผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ นอกจากจะให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังให้ความสำคัญมากกับการบริการของผู้ขาย หรือพนักงานเช่นกัน จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิจัยว่าปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร และอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการ เป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด ตลอดจนเพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ วุฒิ

การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหม แตกต่างกันไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยได้ ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตเนื้อหา เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่จัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

3. ขอบเขตของพื้นที่ พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ ในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

4. ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะเริ่ม ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2557

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นของประชาชนต่อปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นตาราง มีลักษณะคำถามเป็นเชิงบวก ได้แก่

1. ด้านผลิตภัณฑ์	จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านราคา	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านสถานที่จัดจำหน่าย	จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	จำนวน 4 ข้อ
รวม	จำนวน 27 ข้อ

ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการตอบข้อคำถามในตอนที่ 2 ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (Best, 1981) เป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าเฉลี่ยในการประเมินความสำคัญของปัจจัยพิจารณาจากการจัดช่วง (class interval) ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลมีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลมีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)}\end{aligned}$$

จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนน ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผู้วิจัยนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนนโดยกำหนดความหมาย ดังนี้

ค่าคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดนครราชสีมา ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดนครราชสีมา ในระดับมาก

ค่าคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดนครราชสีมา ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดนครราชสีมา ในระดับน้อย

ค่าคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดนครราชสีมา ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษารายละเอียดต่างๆ จากหนังสือเอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหม

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากหนังสือวิธีการวิจัย และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหม ให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยและด้านการตลาดเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและเนื้อหา พร้อมทั้งพิจารณา ความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC และคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 0.50 ขึ้นไป

ขั้นที่ 5 นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาโดยนำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในร้านค้าจำหน่ายสินค้าผ้าไหมในอำเภออื่น จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์รวมเท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงถือว่าแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากวิทยาลัยนครรราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และสนับสนุนงานวิจัย
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเฉพาะผู้บริโภที่ซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา ถ้าพบกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงทำการแจกแบบสอบถาม การปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเริ่มดำเนินการในช่วงระยะเวลาเดือนมกราคม-มีนาคม 2557 โดยเก็บข้อมูลเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยนำค่าสถิติที่ได้มาอธิบายแล้วเสนอในรูปตารางจากการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ข้อมูลปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบชุดคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scales) จากนั้นจึงปรับค่าให้อยู่ในระดับช่วง (Interval Scales) ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F test

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด พิจารณาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และจากการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด และดำเนินการคัดฉบับสมบูรณ์ได้ จำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้วิธีทางสถิตินำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)
4. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูลมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้ F test กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 95 โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง อายุ 51-60 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ และรัฐวิสาหกิจ มีภูมิลำเนาจังหวัดนครราชสีมา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท

2. ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้านิคมเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

3. ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้านิคมเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้านิคมเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

จากความคิดเห็นในภาพรวมพบว่าปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้านิคมเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีค่าคะแนนเฉลี่ยมาก ทั้งนี้อาจจะเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้นำกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้ในการจำหน่ายสินค้า และประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย

จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่น่าจะเห็นว่าราคาของผ้าไหมไม่แพงมากนัก มีหลายราคาให้เลือก จึงเป็นไปได้ที่ราคาขายไม่แพงเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพของสินค้าจึงมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเป็นอย่างมาก อีกทั้งบรรจุกุณสยงาม มีรูปแบบทันสมัย สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐาน สินค้าไม่มีตำหนิ ขอบสีสัน เนื้อผ้ามีความสวยงาม และสินค้ายังเป็นที่ยอมรับหลายในกลุ่มของผู้บริโภค สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2557: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึง ปัจจัยในการทำการตลาดที่แข็งแกร่ง ว่า ปัจจัยสำคัญในการทำการตลาด ได้แก่ ราคาขายสินค้า และราคาบริการ เพราะราคาขายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ และยังมีผลต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์ด้วย จึงควรมีการตั้งราคาขายเหมาะสม และก่อนที่เราจะตั้งราคาขายนั้น เราต้องทำอะไรบ้าง ทำวิจัยตลาดเพื่อค้นหาราคาที่ผู้บริโภคพึงพอใจ สสำรวจราคาขายของกลุ่มคู่แข่ง สสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อราคาขายของกลุ่ม เมื่อทราบปัจจัยที่สำคัญแล้ว จะสามารถกำหนดราคาขายได้ ซึ่งราคาขายต้องเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ในขณะที่เดียวกันต้องกำหนดราคาที่ไม่แตกต่างจากคู่แข่งมากนัก แต่ต้องทำให้องค์กรอยู่รอดได้ด้วย ฯลฯ การค้นหาความเหมาะสมของราคาขายสามารถดูได้จากหลายปัจจัย ถ้ายอดขายไม่เพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะตั้งราคาแพงเกินไป เนื่องจากการกำหนดราคาไม่สามารถทำได้ ตามใจนักลงทุน แต่ต้องพิจารณาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กำลังซื้อ พฤติกรรมของผู้บริโภค ฯลฯ ประกอบด้วยเสมอ และอาจต้องใช้กิจกรรมทางการตลาดกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ไม่ว่าจะเป็นการจัดโปรโมชั่นพิเศษต่าง ๆ หรือแม้แต่การลดราคาขาย เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัชรวิษ มั่นเศรษฐวิทย์ (2548: 10) ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดยะลา ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่ากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดยะลา ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ คือ มีมาตรฐาน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สร้างจุดเน้นให้เป็นจุดขาย และสร้างเสน่ห์ดึงดูดใจ

กลยุทธ์ด้านราคา คือ ยึดถือคุณธรรม กลยุทธ์ด้านช่องทางจัดจำหน่าย คือ ให้ความสะดวกสบายและรับประกันคุณภาพ ความปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการนำกลยุทธ์ทางการตลาด ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดยะลา พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจและทัศนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีชุมชน เมื่อนำกลยุทธ์ทางการตลาดที่พัฒนาขึ้นไปใช้ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพ็ชรวิเศษ (2546: 10-11) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมทอมือพื้นเมืองสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 9 ด้าน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมทอมือพื้นเมืองสุรินทร์ในระดับมาก โดยปัจจัยในด้านรูปแบบและประเภทของผ้า ด้านลวดลายและสีของผ้า ด้านราคาจำหน่าย ด้านคุณภาพของผ้าไหม ด้านการใช้ประโยชน์จากผ้าไหม ด้านการดูแลรักษา และด้านการประชาสัมพันธ์การจำหน่ายผ้าไหม มีผลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับมาก

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จงกล ผิวดำ (2549: 7) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของข้าราชการ กรณีศึกษา: อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ ความสวยงามของลวดลายและสีของผ้าไหม ด้านราคาที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ ราคาที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพ ด้านการจัดจำหน่ายที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ การจัดวางสินค้าง่ายต่อการซื้อ ด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนลดพิเศษ ด้านพนักงาน/บุคลากรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ การให้คำแนะนำแก่ลูกค้า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ การจัดวางผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในร้าน ด้านกระบวนการบริการที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือ ความถูกต้องและ

ความสวยงามในการตัดเย็บ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา หงษ์มา (2553: 3-4) ที่วิจัย เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า OTOP ที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า OTOP โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักษ์ธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ได้แก่ ซื้อสินค้าเพราะเป็นผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าเห็นว่าผ้าไหมปักธงชัย เป็นผลิตภัณฑ์จากงานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครราชสีมา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยมือชาวบ้านเป็นหลัก มีรูปแบบและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง จึงมีส่วนให้ประชาชนที่ซื้อผ้าไหมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ พจน์มงคล ผาตุรงค์ (ม.ป.ท.) ที่ได้กล่าวถึงผ้าไหมปักธงชัยในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของชาวจังหวัดนครราชสีมา วัฒนธรรมการแต่งกาย ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดนครราชสีมา ที่น่าสนใจคือ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมปักธงชัย ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ส่งเสริมจนเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน และส่งออกจนเป็นที่ขึ้นหน้าขึ้นตา และมีชื่อเสียงเป็นที่ติดปากของผู้คนทั่วไป เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีคุณภาพดี กล่าวคือ เนื้อผ้าหนาแน่น สีคงทน ไม่ตก มีลวดลายสวยงามและวิจิตร อีกทั้ง เมื่อนำมาซักเนื้อผ้าไม่ยุบตัว เมื่อนำมาหุงเนื้อผ้าก็จะไม่ย้วย คุณภาพของผ้าถือว่าได้มาตรฐานในระดับหนึ่งและมีปริมาณการผลิตมากในทุกครัวเรือน

1.2 ด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ได้แก่ ราคาต่อรองได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ซื้อผ้าไหม ส่วนใหญ่เห็นว่าราคาต่อรองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมาคมไหมไทย (2557:

ออนไลน์) ที่กล่าวถึงปัจจัยหลายด้านที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านราคาสินค้า พบมีผลมากที่สุดในการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541: 219-246) ที่กล่าวไว้ว่า การกำหนดกลยุทธ์การตั้งราคาเพื่อการส่งเสริมการตลาด ดังนี้ 1) การตั้งราคาล่อใจ และการตั้งราคาเหยื่อล่อ เป็นวิธีการดึงให้ลูกค้าเข้าร้านของพ่อค้าปลีก โดยการโฆษณาสินค้าตัวใดตัวหนึ่งในราคาต่ำกว่าปกติหรือต่ำกว่าร้านอื่นๆ มักใช้กับสินค้าที่ตราสินค้าเป็นที่รู้จักกันดี เพื่อดึงดูดให้ลูกค้าเข้าร้าน 2) การตั้งราคาในเทศกาลพิเศษ กำหนดราคาของสินค้าให้ต่ำกว่าราคาปกติเป็นพิเศษเนื่องในเทศกาลต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าซื้อสินค้าจากพ่อค้าปลีกมากขึ้นเป็นพิเศษในช่วงเวลาดังกล่าว 3) สัญญาการรับประกันและการให้บริการ ให้การรับประกันหรือบริการฟรีแทนการลดราคาสินค้า และ 4) การให้ส่วนลดตามหลักจิตวิทยา กรณีจะลดราคาสินค้าโดยลงท้ายด้วยเลขดี

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ได้แก่ สถานที่วางขายสินค้ามีบรรยากาศที่จูงใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ซื้อผ้าไหม ส่วนใหญ่เห็นว่าร้านค้าส่วนใหญ่สามารถตกแต่งร้านค้าและการจัดวางสินค้าได้อย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับ ปิติพงษ์ ศิริพันธุ์ (2548: 6) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยของผู้บริโภค พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย และสอดคล้องกับเจริญดี มาเก็ดช้อป (2557) ที่กล่าวถึง การจัดตกแต่งร้านค้าและการจัดวางสินค้า ดังนี้ 1) แสงสว่างภายในร้าน ควรเลือกใช้แสงจากหลอดฟลูออเรสเซนต์ 2) การตกแต่งสีภายนอกและภายในร้าน นอกจากการทาสีร้านค้าให้สดใสสว่าง สวยงามแล้ว สีของหีบห่อ และตัวสินค้าก็สามารถนำมาตกแต่งให้ร้านค้าดูดีขึ้น 3) การจัดวางสินค้าบริเวณทางเข้าร้าน ใกล้เคียง ทางเข้าร้านเป็นที่เหมาะสำหรับจัดวางสินค้าที่ต้องการเสนอขายเป็นพิเศษ 4) การจัดหมวดหมู่ของสินค้า สินค้าที่มีการใช้สอยที่คล้ายคลึงกัน หรือใช้ร่วมกันจะต้องจัดวางไว้ด้วยกัน 5) การติดป้ายบอกประเภทของสินค้า เพื่อให้รู้

ว่าสินค้าอยู่ที่ใด เป็นการติดป้ายบอกชนิดของสินค้า และ 6) การติดป้ายราคาสินค้า ปัจจุบันลูกค้าส่วนใหญ่ มักสนใจในรายละเอียดของสินค้าเพิ่มมากขึ้น ทั้งรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ชื่อสินค้า คำแนะนำการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ได้แก่ มีส่วนลดราคา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ซื้อผ้าไหม ส่วนใหญ่เห็นว่าร้านค้ามีส่วนลดราคาให้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ญานุพันธ์ เขจรนนท์ (2548: 105) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการจัดจำหน่าย (Sales promotion) เป็นหัวใจสำคัญของกลยุทธ์รณรงค์ทางการตลาด ได้แก่ เครื่องมือที่จูงใจระยะสั้น เพื่อกระตุ้นผู้บริโภคหรือร้านค้าและบริการมากขึ้น รวดเร็วขึ้น จุดที่แตกต่างจากการโฆษณา คือ การโฆษณานำเสนอ “เหตุผล” (Reason) เพื่อตัดสินใจซื้อสินค้า แต่การส่งเสริมการขายมอบสิ่งจูงใจ (Incentive) ในการซื้อสินค้า เครื่องมือการส่งเสริมการขาย ได้แก่ การส่งเสริมการขายมุ่งสู่ผู้บริโภค (Consumer promotion) เช่น การแจกตัวอย่างสินค้า คู่มือ คินเงินสด ลดราคา ของแถม ชิงรางวัล ทดลองใช้ฟรี รับประกัน ขยายขอบ สวัสดิการตกแต่งจุดขาย ฯลฯ การส่งเสริมการขายมุ่งสู่คนกลาง (Trade promotion) เช่น การลดราคาให้ร้านค้า สนับสนุนการโฆษณา และตกแต่งร้านค้า สินค้าตัวอย่าง การส่งเสริมการขายมุ่งสู่ธุรกิจและพนักงานขาย (Business and sales force promotion) เช่น ร่วมงานแสดงสินค้า จัดประชุม แข่งขันการขาย และโฆษณาพิเศษต่างๆ

2. จากผลการเปรียบเทียบประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ภูมิสำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมไม่แตกต่างกันทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่ซื้อผ้าไหมมีความเชื่อว่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีอยู่ในร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีคุณภาพ ผู้ซื้อยอมรับคุณภาพและราคาซื้อขาย และอาจมีความเห็นว่าราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในร้านค้าต่างๆ ก็พอกัน ส่วนใหญ่มีมาตรฐาน และคนส่วนใหญ่นิยมใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของอำเภอปักธงชัย จังหวัด

นครราชสีมา อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่น่าจะคุ้นเคยเห็นการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จึงมีผลให้ประชาชนที่ซื้อผ้าไหมจากทางร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา อาชีพ ภูมิสำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่างกัน สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาพัฒนา OTOP ไทยสู่สากล ผ้าไหมไทยเป็นผ้าของโลก ของพรรคชาติพัฒนา (2557: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจุดแข็งทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เช่น ผ้าไหมปักธงชัย เป็นผ้าไหมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ ซึ่งการนำจุดแข็งดังกล่าวมาใช้จะสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้อีกเป็น จำนวนมาก โดยจะต้องพัฒนากระบวนการผลิตและยกระดับสินค้าให้มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละหมู่บ้านให้มีเอกลักษณ์ สร้างความแตกต่างและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สอดคล้องตามความต้องการของตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพ็ชรวิเศษ (2546: 10-11) ที่ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมทอมือพื้นเมืองสุรินทร์ พบว่า ด้านการดูแลรักษาและด้านการประชาสัมพันธ์การจำหน่ายผ้าไหม ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมทอมือพื้นเมืองสุรินทร์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านราคาจำหน่าย ด้านความสะดวกในการซื้อ และด้านการประชาสัมพันธ์การจำหน่ายผ้าไหม กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัย ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ควรพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีลวดลายที่มีความทันสมัย ดังนั้นผู้จำหน่ายควร

ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพ บรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับสินค้าแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของจังหวัด

2. ร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ควรแสดงราคาขายชัดเจน ดังนั้นผู้จำหน่ายสินค้าควรพิจารณาปัจจัยด้านราคามากที่สุดเนื่องจากมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมาก

3. ร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ควรให้ใช้เทคโนโลยีจัดจำหน่าย (ผ่านเว็บไซต์)

4. ร้านค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ควรมีของแถม ของแถม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยรูปแบบกลยุทธ์การตลาด ด้านการตั้งราคา (pricing studies)

2. ควรวิจัยปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าหัตถกรรม (ผ้าไหม) ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3. ควรวิจัยรูปแบบการส่งเสริมการตลาด เช่น การแจกของตัวอย่าง คุปอง ของแถม ฯลฯ (Promotional Studies of Premiums, Coupons, Sampling Deals, ect.)

4. ควรวิจัย การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรม (ผ้าไหม)

5. ควรวิจัยปัจจัยการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรม (ผ้าไหม) โดยศึกษาให้กว้างยิ่งขึ้นในระดับภาคและระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2557).

ปัจจัยในการทำการตลาดที่แข็งแกร่ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก http://th.jobsdb.com/TH/EN/Resources/JobSeekerArticle/marketing_editor33.htm?ID=207.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2557). ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก <http://www.dip.go.th>.

กาญจนา เพ็ชรวิเศษ. (2546). การศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าทอมือพื้นเมืองสุรินทร์ของประชาชนที่มีอาชีพรับราชการในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร-

- มหาวิทยาลัย สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. สุรินทร์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จงกล ผิวดำ. (2549). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของข้าราชการ กรณีศึกษา: อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เจริญดี มาเกิดช้อป. (2557). การจัดตกแต่งร้านค้า และการจัดวางสินค้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก <http://www.dcharoenshop.com/index.php/article/1-2010-06-06-13-42-20/68-organized-shops-and-product-placement.html>
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2548). การบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทัศน หงษ์มา. (2553). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า OTOP ที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. รายงานวิจัย วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ปิติพงษ์ ศิริพันธุ์. (2548). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยของผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการตลาด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พจนมงคล ผาดรุ่งเรือง. (ม.ป.ท.). "ผ้าไหมปักธงชัย" คู่มือการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา. สารคดี.
- พรรคชาติพัฒนา. (2557). นโยบายด้านอุตสาหกรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก <http://www.chartpattana.com/index.php?lite=article&qid=42141909>.
- ศิษฐ์วัช มั่นเศรษฐวิทย์. (2548). การพัฒนามูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการตลาดของ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. ยะลา: คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด. สถาบันราชภัฏยะลา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). กลยุทธ์การตลาด และการบริหารการตลาด และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์ม และไซเทกซ์.
- สมาคมไหมไทย. (2557). อะไรมีผลต่อการซื้อผ้าไหมของชาวต่างชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก http://thaiphamai.blogspot.com/2014/02/blog-post_26.html
- สยามธุรกิจ. (2557). ผ้าไหมโคราช ยึดตลาดครองแชมป์ ยอด 4 พันล้าน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557, จาก http://www.siamturakij.com/main/news_content.php?nt=4&nid=6031
- Best, John W. (1981). **Research in Education**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.

แนวทางการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ The Improvement Interest Rate on Loan Specified under the Civil and Commercial Code

ผศ.ญาณวัฒน์ พลอยเทศ¹ และ พิสิทธิ์ พงษ์รัตน์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในส่วนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 654 เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของประเทศไทย ที่กฎหมายบัญญัติให้คิดร้อยละ 15 ต่อปี หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายจะมีผลให้ในส่วนของดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะ ไม่มีผลในทางกฎหมาย คงมีผลเฉพาะในส่วนของเงินต้นเท่านั้น นอกจากนี้ หากผู้ให้กู้ที่คิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ด้วย โดยการศึกษาเป็นการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 654 และปรับปรุงพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ให้มีความสอดคล้องกันเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

วิธีการในการศึกษา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย และพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ศึกษาจากกฎหมายต่างประเทศ ประกอบด้วย กฎหมายของมลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา และในอาเซียน จากสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า รวมถึงการใช้วิธีการภาคสนาม (Field Research) ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลนำไปสู่การสังเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัยเอกสาร พบว่า อัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงร้อยละ 15 ต่อปี หรือ 1.25 ต่อเดือนนั้น มีเหตุและผลที่สำคัญคือ ก่อนที่จะประกาศใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 ประเทศไทยคิดดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินในอัตรา 80 บาท ต่อ 1 บาท ต่อ เดือน หรือร้อยละ 1.25 บาท ต่อเดือน หรือร้อยละ 15 บาท ต่อปี และต่อมาได้มีประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 ก็ยังคงอัตราดอกเบี้ยไว้เช่นเดิม คือ ร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือน หรือร้อยละ 15 บาท ต่อปี ซึ่งเวลาได้ล่วงเลยมากกว่าร้อยปีแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าของเงินบาทอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้มีการกู้ยืมเงินนอกระบบเพิ่มมากขึ้น

ส่วนผลการสัมภาษณ์ พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้กู้ จำนวน 10 คน เห็นว่า อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี หรือร้อยละ 1.25 ต่อเดือน เป็นอัตราที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการกู้ยืมเงินที่มีใช้สถาบันการเงิน มีการคิดอัตราดอกเบี้ยโดยเฉลี่ยอัตราร้อยละ 2 ถึง 5 ต่อเดือน ส่วนอัตราที่เหมาะสมน่าจะเป็นร้อยละ 1.50 ต่อเดือนหรือร้อยละ 18 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้ให้กู้ ที่เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยมีอัตราที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีการประกาศใช้มานาน ควรปรับเป็นอัตราร้อยละ 18 ปี และในภาคธุรกิจก็ยังมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

แนวทางการปรับปรุง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 654 ควรมีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีลักษณะของกำหนดอัตราดอกเบี้ยจากเดิม ร้อยละ 15 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 18 ต่อปี โดยอาศัยแนวของดอกเบี้ยของธนาคารเป็นหลักในการพิจารณา และผลการวิจัย พบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ จึงดูจะไม่เป็น

¹ คณบดี คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

² อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

การยุติธรรมสำหรับผู้ให้กู้หรือเจ้าหนี้ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งมีความเสี่ยงในการให้กู้ยืมเงินมากกว่าสถาบันการเงินต่างๆ

คำสำคัญ: เงินกู้, ดอกเบี้ย

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the 15% interest rate on loan specified under Section 654 of the Civil and Commercial code, the violation of overcharging the interest will cause the interest to be null and void. The other penalty attached to this overcharged interest is the penalty under the law prohibiting the overcharge of interest Act BE.2475. This study is a review and basis to improve the interest rate charge under Section 654 of The Civil and Commercial Code.

The researcher applied qualitative research method, that is the documentary research based upon The Civil and Commercial Code BE 2475, Act prohibiting overcharged interest and foreign laws such as State of Texas, USA and in Asean, Union Republic of Myanmar including field research as well as in-depth interview, non-structured interview, and focus group in order to collect data for analysis.

The result of the research has indicated that the 15% yearly or 1.25% monthly interest rate was based upon the history of Thai custom charging interest rate at 1 for 80 Baht loan per month before the adoption of the Civil and Commercial Code BE 2468. Thus, the interest rate of 1.25% monthly or 15% annually has been continually maintained even the Baht exchange rate was fluctuated. Thus, the increase of loan outside the banking system has been in use.

The result of an interview: A group of 10 participants were of the view that the 15% yearly or 1.25% monthly rate was not practical because the loan charged by the non-banking group was

averaged at 2 to 5% monthly. Therefore, the practical rate should be 1.5% monthly or 18% yearly. This will correspond with the general creditors group who viewed that the existing rate is outdated since the law has been in effect for a long period of time. The appropriate rate should be 18% yearly. This view has been generally accepted by the business sector.

Keywords: loan, interest

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรา 654 บัญญัติเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยไว้ว่า ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี เมื่อได้พิจารณาตรา 654 จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติถึงดอกเบี้ยตามหลักการยืมใช้สิ้นเปลืองทั่วไป มิใช่การกู้ยืมเงิน แม้จะเป็นการยืมใช้สิ้นเปลืองชนิดใดก็ตาม แต่การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ หากเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ไม่สามารถลดลงมาให้เหลือร้อยละ 15 ต่อปีได้ แต่ต้องนำพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาใช้บังคับ ซึ่งมีผลทำให้ดอกเบี้ยทั้งหมดเป็นโมฆะ และหากปรากฏว่า “ผู้กู้” สมควรใจที่จะจ่ายดอกเบี้ยเกินอัตราตามที่กฎหมายกำหนด แล้วจะไม่มีฐานะตามกฎหมายในการเป็นผู้เสียหาย ไม่สามารถร้องทุกข์กล่าวโทษ “ผู้ให้กู้” ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ในส่วนคดีแพ่งโดยแนวคำพิพากษา ถือว่าเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 407 ด้วย มีผลให้ไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยที่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดคืนได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 101/2554)

ในอดีตก่อนมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับแรก เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2466 และถูกยกเลิกและประกาศใช้ใหม่เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2468 อัตราแลกเปลี่ยนเงินไทยในอดีตเป็นดังนี้ 4 สลึง เท่ากับ 1 บาท 4 บาท เท่ากับ 1 ตำลึง 20 ตำลึง เท่ากับ 1 ชั่ง 1 ชั่ง จึงเท่ากับ 80 บาท ต่อมาประเทศไทยได้รับเอาวิวัฒนาการเกี่ยวกับการคิด

ดอกเบี้ยของต่างประเทศมาใช้ โดยนำเอาวิธีคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละมาใช้

ดังนั้น เมื่อเงินไทย 1 ชั่ง เท่ากับ 80 บาท จึงยังไม่ถึง 100 บาท แต่ประสงค์ที่จะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ จึงต้องนำเงินเพิ่ม 20 บาท ซึ่งเท่ากับเงิน 5 ตำลึงกับอีก 1 ชั่ง จึงจะได้เท่ากับ 100 บาท เมื่อต้องการคิดดอกเบี้ยให้เป็นอัตราร้อยละ แล้วเงิน 100 บาท ซึ่งเท่ากับ 1 ชั่งกับอีก 5 ตำลึง ในส่วนของ 5 ตำลึง จึงเท่ากับ 1 ส่วน 4 ของ 1 ชั่ง เมื่อ 1 ชั่งเท่ากับ 80 บาท 1 ส่วน 4 ของ 80 บาทเท่ากับ 20 บาท คิดดอกเบี้ย 1 บาท อีก 1 ส่วน คือ 20 บาท จึงคิดดอกเบี้ย 1 ใน 4 ของ 1 บาท ซึ่งก็คือ 25 สตางค์

สรุปได้ว่า เงิน 100 บาท คิดดอกเบี้ย 1.25 บาท ต่อเดือน เมื่อคูณกับจำนวนปีซึ่งเท่ากับ 12 เดือน จึงเท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี จนปัจจุบันนี้ พ.ศ. 2559 แล้ว เวลาล่วงเลยมาเกือบ 100 ปี ประเทศไทยไม่เคยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยตามกฎหมายในปัจจุบัน มีความแตกต่างกับอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ที่มีกฎหมายยกเว้นเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือกฎหมายรองรับจำนำยังมีการคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. 2551: 201)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินกู้ยืมเงินของต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินทั้งของไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงิน การคิดดอกเบี้ย และอัตราโทษทางอาญาเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราเพื่อให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาวะในปัจจุบันยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ในงานวิจัยทางนิติศาสตร์เป็นการค้นคว้าจากเอกสารประเภทต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารสำคัญดังต่อไปนี้

- กฎหมายของประเทศไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

- กฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา รัฐบัญญัติแห่งมลรัฐเท็กซัส หมวด 16 มาตรา 11 เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ประมวลกฎหมายการเงินเกี่ยวกับการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราแห่งมลรัฐเท็กซัส

- กฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและการคิดดอกเบี้ยของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สัญญาสนธิเชื่อตามกฎหมายพม่า Interest Act 1893, Usurious Loans Act 1918, Money Lenders Act 1945, Financial Institution of Myanmar Law 1990, Central Bank of Myanmar Law 1990, Microfinance Law 2011

- บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และคำพิพากษาของศาลฎีกาของไทย

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง นักกฎหมาย นักวิชาการ จำนวน 5 คน

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured interview) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากบุคคลทั่วไป จำนวน 5 คน

2.3 การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง บุคคลที่ใช้บริการเงินกู้และผู้ให้กู้ จำนวน 10 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ โดยการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหางานวิจัยเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis)

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ภาคสนาม เมื่อได้ดำเนินการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ตามประเด็นคำถาม นำมาจัดทำเป็นรายงานการสรุปผลการให้สัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับประเด็นงานวิจัย

3.3 ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งส่วนงานวิจัยเอกสารและงานวิจัยภาคสนาม โดยศึกษาอัตราดอกเบี้ยที่

เกิดจากการกู้ยืมเงิน รวมทั้งอัตราโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ตลอดจนวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินและอัตราดอกเบี้ยของประเทศต่างประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมประเทศไทยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้าง
2. แบบสอบถาม แบบไม่มีโครงสร้าง

สมมติฐานในการวิจัย

1. การคิดดอกเบี้ยการกู้ยืมเงินระหว่างบุคคลธรรมดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เวลาผ่านไปเกือบ 100 ปีแล้ว ไม่เคยมีการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมในปัจจุบันเลย อันเป็นเหตุให้เกิดการกู้ยืมเงินนอกระบบขึ้น ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ โดยมีสมมติฐานว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยจากเดิมร้อยละ 15 ต่อปี ให้เพิ่มขึ้นน่าจะส่งผลดีในหลายเรื่อง ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

2. การปรับปรุงพระราชบัญญัติการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด พ.ศ. 2475 ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับดอกเบี้ยการกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาแนวคิดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งอัตราโทษอาญาตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3 และกฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินของมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

สรุปผลการวิจัย

1. อัตราดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654

1) กรณี มีข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยในสัญญาแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

- กรณีแรก ที่ไม่ใช้การกู้ยืมเงิน หากเกินกว่ากฎหมายกำหนดร้อยละ 15 ต่อปี ต้องลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี

- กรณีที่สอง ที่เป็นการกู้ยืมเงิน หากเกินกว่ากฎหมายกำหนดร้อยละ 15 ต่อปี ให้ถือว่าดอกเบี้ยเป็นโมฆะทั้งหมด ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3

กรณีศึกษา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3994/2540 แม้ในหนังสือสัญญาข้อ ข. จะมีข้อความว่า การกู้ยืมเงินครั้งนี้ไม่มีดอกเบี้ย แต่ข้อความตอนต้นระบุว่าผู้กู้ยอมให้ดอกเบี้ยซึ่งละ 1 บาท ต่อเดือนนับแต่วันทำสัญญา และผู้กู้ยังได้บันทึกไว้ตอนท้ายของสัญญาว่าถ้าไม่ชำระหนี้ตามสัญญาใน 2 ปี ยินยอมให้คิดดอกเบี้ยนับจากวันครบสัญญา แสดงให้เห็นว่า ผู้กู้ยอมรับผิดชำระหนี้ดอกเบี้ยอัตราซึ่งละ 1 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 15 ต่อปี) นับแต่วันครบกำหนดชำระหนี้ หากผู้สัญญาไม่ได้ตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยซึ่งจะใช้อัตราร้อยละ 7 ครั้งต่อไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 7

กฎหมายของประเทศไทย ให้คิดดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยไม่ได้แยกประเภทของเงินกู้ โดยอาศัยหลักการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถคิดดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 1.25 ต่อเดือนหรือร้อยละ 15 ต่อปีเท่านั้น แต่กรณีของสถาบันการเงินสามารถที่จะคิดดอกเบี้ยได้มากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แยกประเภทของการกู้ยืมเงินไว้หลายประเภท อาทิ การกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน การกู้ยืมเงินเพื่อการค้า การกู้ยืมเงินเพื่อที่อยู่อาศัย หรือการกู้ยืมเงินเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยก็จะแตกต่างกันไป จะอยู่ในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปีในปัจจุบัน (เดิมมีอัตราร้อยละ 12 ต่อปี)

กฎหมายของประเทศพม่า เนื่องจากเป็นประเทศที่ปกครองโดยเผด็จการทางทหารมาเป็นเวลานาน ลักษณะของการกู้ยืมเงินจึงยังไม่มีรูปแบบที่ซับซ้อนมากนัก ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เป็นสองอัตราด้วยกัน คือ หากเป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่มีหลักประกัน ให้คิดดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 18 ต่อปี แต่หากเป็นการกู้ยืมเงินที่มีหลักประกัน ก็ให้คิดดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี

2) กรณีมิได้กำหนดดอกเบี้ยกันไว้ในสัญญาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บัญญัติว่า “ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กัน และมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี” ศาลฎีกาได้วางหลักการสำคัญไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1759/2545 ความว่า สัญญากู้ยืมเงินไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เพียงแต่ให้จำเลยชำระดอกเบี้ยทุกวันสิ้นเดือนจนกว่าจะชำระต้นเงินแก่โจทก์ครบถ้วน โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 7 แม้จำเลยจะชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์อัตราร้อยละ 2 บาทต่อเดือน ก็เป็นการชำระดอกเบี้ยตามอำเภอใจโดยรู้ตัวตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ จำเลยจึงหาสิทธิที่จะได้รับดอกเบี้ยที่ชำระไปแล้วคืนไม่ แต่เมื่อสัญญากู้ยืมเงินมิได้กำหนดเวลาให้จำเลยคืนเงินที่กู้ยืมและไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้บอกกล่าวให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา 652 กรณีนี้จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าหลังจากที่จำเลยชำระดอกเบี้ยของเดือนสุดท้ายให้แก่โจทก์เป็นวันผิดนัด แต่ถือว่าจำเลยผิดนัดและเสียดอกเบี้ยตั้งแต่วันฟ้องเป็นต้นไป

สัญญากู้ยืมเงินไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ให้ผู้กู้มีสิทธิคิดได้เพียง ร้อยละ 7.5 ต่อปี แม้ผู้กู้จะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน และแม้ผู้กู้ได้ชำระเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดผู้กู้ย่อมไม่มีสิทธิเรียกคืน ประเด็นนี้ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่สัญญาไม่ปรากฏข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยไว้ในอัตรา ร้อยละ 6 ต่อปี ส่วนกฎหมายสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า บังคับว่าสัญญากู้ยืมนั้นจำเป็นต้องมีคำตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งตามหลักกฎหมายสัญญาทั่วไป ซึ่งอาจจะเป็นดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ แต่ทั้งนี้หากไม่ได้กำหนดคำตอบแทนให้ผู้ให้กู้ใดๆ ไว้เลย ย่อมทำให้สัญญานั้น

เป็นโมฆะ นอกเสียจากเข้าข้อยกเว้นอื่นตาม Contract Act 1872 นอกจากนี้ หากสัญญากู้ยืมนั้นไม่กำหนดให้ชัดเจนว่ามีดอกเบี้ยหรือไม่ หรือเพียงแต่กำหนดว่าให้มีดอกเบี้ย แต่มิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ให้ชัดเจน ก็ไม่อาจบังคับเรียกดอกเบี้ยสำหรับการให้เงินกู้ยืมได้ อีกทั้งเอกสารนั้นยังตกเป็นโมฆะด้วย

2. อัตราดอกเบี้ย ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

ผลการวิจัยพบประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ปัญหาความล้าหลังของกฎหมาย
เนื่องจากพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ได้บังคับใช้มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475 มีบทบัญญัติ 4 มาตรา โดยบทมาตราที่กำหนดความผิดนั้นอยู่ในมาตรา 3 และ 4 ซึ่งบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) เป็นเวลา 82 ปีแล้ว แต่เนื้อหาของกฎหมายก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกแต่อย่างใด ในขณะที่สังคมมีความก้าวหน้าขึ้นทุกขณะ โครงสร้างสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการดำเนินธุรกิจในลักษณะใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยลักษณะของการกระทำความผิดบัญญัติเฉพาะกรณีที่เป็น “การให้กู้ยืมเงิน” เท่านั้น ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมักหลีกเลี่ยงกฎหมายด้วยการทำสัญญาประเภทอื่น เมื่อมีคดีเกิดขึ้นจึงไม่อยู่ในข้อห้ามของพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้

ประการที่ 2 ปัญหาด้านการดำเนินคดีอาญา
ผู้กู้ มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย การให้กู้ยืมเงินโดยเรียกดอกเบี้ย เกินอัตรา เนื่องจากผู้กู้ยินยอมให้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา จึงถือว่าผู้กู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยเนื่องจากขาดองค์ประกอบของการเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย และทำให้ผู้กู้ไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเอาผิดกับผู้ให้กู้ได้ เนื่องจากตนเองมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2(4) ที่จะมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้ตามมาตรา 28 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 968/2479 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1281/2503)

ในส่วนของสภาพบังคับทางกฎหมาย พบว่า มีโทษทางอาญา 2 ประการ คือ โทษจำคุกและโทษปรับ โทษจำคุกเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมชั่วระยะเวลาหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้บุคคลเกิดความเกรงกลัว

เนื่องมาจากการถูกจำกัดเสรีภาพอีกด้วย โทษปรับเป็นโทษที่บังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ในการนำโทษทางอาญามาบังคับใช้แก่การกระทำความผิด ข้อหาเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น พบว่า มีการบังคับใช้โทษทางอาญาน้อยมาก โดยมีสถิติดังต่อไปนี้ (เอกสารของสำนักศาลยุติธรรม. 2550: 225)

ตาราง 1 สถิติการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ให้กู้ พ.ศ. 2549

ประเภทศาล	การพิจารณาคดี	คดีที่เสร็จการพิจารณา
ศาลฎีกา	-	-
ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	42	8
ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร	126	95
ศาลจังหวัด	58	80
ศาลแขวง	58	15

จะเห็นได้ว่า จากสถิติในปี พ.ศ. 2549 มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ให้กู้ จำนวนน้อย เนื่องจาก คดีข้อหาเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรามีลักษณะพิเศษต่างจากคดีประเภทอื่น ตรงที่ผู้เสียหายอันได้แก่ผู้กู้ ยินยอมให้มีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราได้ในบางกรณี กลับปรากฏด้วยว่าผู้กู้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหนี้ในการหลีกเลี่ยงพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ เพราะตนเองมีความเดือดร้อนต้องการใช้เงินและไม่สามารถขอกู้เงินจากแหล่งเงินในระบบได้ แม้จะต้องเสียดอกเบี้ยจำนวนมากก็ตาม และเมื่อตนเองยินยอมให้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราได้ ศาลจะถือว่าผู้กู้มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยและไม่สามารถฟ้องคดีอาญาได้ เป็นเหตุให้บทบาทของการบังคับโทษทางอาญาตามกฎหมายฉบับนี้มีจำนวนน้อย

ประการที่ 3 ข้อแตกต่างระหว่างการกู้ยืมในระบบกับการกู้ยืมนอกระบบ

1. ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้ การกู้ยืมในระบบมีขั้นตอนในการดำเนินการ เช่น ขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลลูกค้า ขั้นตอนการพิจารณาหลักประกัน การดำเนินการขออนุมัติวงเงินฯ ส่วนการกู้ยืมนอกระบบพบว่า การพิจารณาให้กู้ยืมจะใช้เวลาน้อยกว่าการกู้ยืมในระบบมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในเงื่อนไขที่ตกลงกันระหว่างนายทุนผู้ให้กู้กับผู้กู้

2. อัตราดอกเบี้ย การกู้ยืมเงินในระบบจะมีขั้นตอนและต้องใช้เวลามาก แต่อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้ยืมเงินจากนอกระบบมาก

3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ การกู้ยืมเงินในระบบจะมีค่าใช้จ่ายมาก เช่น ค่าพาหนะในการดำเนินการติดต่อกับธนาคาร ซึ่งผู้กู้ในระบบจะต้องดำเนินการติดตามเรื่องสม่ำเสมอ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจหลักประกัน ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนอง และค่าเสียหายต่างๆ

อภิปรายผล

ผลของงานวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อได้วิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับดอกเบี้ยของไทยกับกฎหมายเกี่ยวกับดอกเบี้ยของต่างประเทศ มีการอภิปรายดังนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย กำหนดดอกเบี้ยที่เกิดจากการยืมเงิน ทุกประเภทในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีได้แยกประเภทอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืม เว้นแต่ถ้าเป็นสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถเข้าไปควบคุมดูแลแล้ว สามารถที่จะคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย หรือหากไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมเงินไว้โดยชัดแจ้ง ก็สามารถเรียกดอกเบี้ยในกรณีดังกล่าวได้ร้อยละ 7.5 ต่อปี เท่านั้น

2. ประเทศสหรัฐอเมริกาให้อำนาจแต่ละมลรัฐในการออกกฎหมายที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยขั้นสูงที่ชอบด้วยกฎหมายขึ้น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยนั้นในแต่ละมลรัฐจะแตกต่างกันทั้งอัตราดอกเบี้ย และประเภทของเงินกู้ เช่น ในมลรัฐเท็กซัสกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างสูงไว้ในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี (เดิมร้อยละ 12 ต่อปี) การเรียกดอกเบี้ยของเงินกู้เพื่อการอุปโภคบริโภคเพดานของอัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าเงินกู้จำนองบ้าน เป็นต้น ซึ่งการให้อำนาจแต่ละมลรัฐสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเท่าใด และกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่ไม่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาอย่างชัดแจ้งเพียงร้อยละ 6 ต่อปี เท่านั้น

3. ประเทศพม่า กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ว่า หากเป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่มีหลักประกัน ก็สามารถเรียก

ดอกเบี้ยยได้ในอัตราร้อยละ 18 ต่อปี แต่ถ้าหากมีหลักประกันก็เรียกดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละ 12 ต่อปีเท่านั้น แต่ถ้าไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญากู้ยืมเงินเลย ก็จะต้องว่าสัญญากู้ยืมเงินนั้นตกเป็นโมฆะทั้งหมดทั้งในส่วนของการเงินและดอกเบี้ย เพราะถือว่าขัดต่อกฎหมาย

การรับโทษทางอาญาเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น กฎหมายไทยบัญญัติโทษอาญาคือจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่กฎหมายสหรัฐอเมริกา มีโทษอาญาเพียงปรับและริบทรัพย์สิน ส่วนกฎหมายของประเทศพม่า มีโทษทางอาญา คือ จำคุกและปรับ

4. การบังคับใช้โทษอาญาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ พระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้นำโทษอาญามาบัญญัติไว้เพื่อป้องปรามเจ้าหน้าที่ผู้ให้กู้ไม่ให้กู้ยืมเงิน โดยเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยกำหนดสภาพบังคับ (Sanction) ให้มีโทษจำคุก และ/หรือโทษปรับด้วย วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้จึงเป็นไปเพื่อข่มขู่ (Deterrence) ตัวผู้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราให้เกรงกลัวโทษทางอาญาที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง และยังเป็นการทำให้นุคคลอื่นทราบด้วยว่า หากตนเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราแล้วก็ต้องรับโทษทางอาญาเช่นเดียวกัน อันเป็นการป้องกันมิให้บุคคลทั่วไปกล้าตัดสินใจ ที่จะกระทำความผิดขึ้น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบังคับโทษอาญา เพื่อข่มขู่ แต่โทษอาญาที่บัญญัติไว้ใน กฎหมายฉบับนี้อาจมีโทษทางอาญาไม่เหมาะสม ซึ่งโทษอาญาลักษณะเช่นนี้ไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ละเมิดกฎหมายเกรงกลัวได้ และส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายกับนายทุนที่แท้จริงได้ ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะดำเนินคดีกับลูกน้องของนายทุนเท่านั้น ประกอบกับกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติโทษอาญาในเรื่องของการริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดคือ ดอกเบี้ยที่คิดเกินกฎหมายไว้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก้ไขเกี่ยวกับสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ควรปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่อง

เงื่อนไขของการกู้ยืม หากเป็นการกู้ยืมเงินที่นำไปใช้ในการลงทุนหรือในทางธุรกิจก็ควรจะเป็นอีกอัตราหนึ่ง หากนำไปใช้ในครัวเรือนก็เป็นอัตราหนึ่ง และการกู้ยืมเงินที่มีหลักประกันควรมีอัตราน้อยกว่าการกู้ยืมเงินที่ไม่มีหลักประกัน เหตุผลในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นนั้นเพราะเหตุว่า ค่าของเงินในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง แต่อัตราดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่เคยมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุง มีแต่สถาบันการเงินเท่านั้นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยอมให้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ จึงไม่เป็นการยุติธรรมสำหรับผู้ให้กู้หรือเจ้าหน้าที่มิใช่สถาบันการเงิน ที่มีความเสี่ยงในการให้กู้ยืมเงินมากกว่าสถาบันการเงินต่างๆ แต่ไม่อาจคิดดอกเบี้ยได้มากกว่าหรือเท่ากับสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้การรับรองได้

2. ควรปรับปรุงหรือแก้ไข พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3 ให้มีความสอดคล้องกับดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 โดยเปลี่ยนแปลงโทษทางอาญากับเจ้าหน้าที่เงินกู้ที่ยังคงคิดดอกเบี้ยเกินอัตราเช่นกัน ดังนั้นเห็นสมควรที่จะปรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีบทบัญญัติการรับดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้ได้รับไปแล้วด้วย เพราะถือว่าผู้ให้กู้ได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีผลเป็นการข่มขู่ผู้ให้กู้ให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายด้วย รวมทั้งเป็นการชี้ให้เห็นประโยชน์ของการกู้ยืมเงินที่มีการเรียกดอกเบี้ยที่เป็นธรรมและเหมาะสม อันจะส่งผลให้กฎหมายเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยเกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ถวิล นิลใบ. (2557). *ราคาทองคำ: อดีต ปัจจุบัน อนาคต*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2557 www.dailynews.co.th.
- เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. (2549). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นฤมล อินทโณม. (2554). *ผลกระทบต่อการระเหินสิ้นของทหารชั้นประทวน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ-
ประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นัฐวุฒิ วิทยศักดิ์พันธ์. (2549). **อาชญากรรมทาง
เศรษฐกิจ: ศึกษากรณีหนี้ในระบบของผู้
ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ภายใต้
พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา
พ.ศ. 2475**. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจง บินกาชัน. (2557). **ฤทธิ์มหันต์ของดอกเบี้ย.
มูลนิธิสันติชน**. วันที่ 12 เมษายน 2557.

ปริศนา สมศักดิ์โยธิน. (2544). **ความผิดเกี่ยวกับ
ศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญา: ศึกษากรณี
การกระทำความผิดต่อพระพุทธศาสนา**.
วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชัยศักดิ์ หรยางกูร และ นริศรา แดงไผ่. (2557). **หลัก
ความยินยอม**. www.stou.ac.th สืบค้นเมื่อวันที่ 12
พฤษภาคม 2557.

เพ็ญศรี พัทธกัษธรรม และมัชฌิมาภิโร. (2551). **ทฤษฎี
องค์การ**. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย.

ภาคภูมิ เวทย์วิทยานวัณ. (2556). **กฎหมายเกี่ยวกับ
การคิดอัตราดอกเบี้ยจากสัญญาสินเชื่อ ศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมาย
พม่า**. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ. กรุงเทพฯ: บัณฑิต-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ และ เผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล
(2555). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ
1 ถึงบรรพ 6 แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สามารถ เตจ๊ะวงศ์. (2545). **คำนิยมและพฤติกรรมใน
การดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. เชียงใหม่: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานศาลยุติธรรม. (2550). **บริการสำนักงานศาล
ยุติธรรม**. กรุงเทพฯ: งานสารบรรณ กองกลาง
สำนักงานศาลยุติธรรม.

อดุล ขาวลออ. (2542). **ลูกหนี้ที่รัก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มติชน.

การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

A Traffic Law Enforcement in the Community of Phromaburi Municipality, Singhaburi Province

ดร. ณัฐวัฒน์ สิริพรวิทย์*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี 2) เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ และอาชีพ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 375 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรของประชาชน ด้านการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และด้านพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการใช้รถใช้ถนน

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีเพศ วุฒิการศึกษา อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาล โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะของประชาชน คือ 1) ปัญหาอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรลดความจำเป็นของการขับขีรถจักรยานยนต์ในกลุ่มวัยเรียน และควรจัดรถโรงเรียนรับส่งให้เพียงพออย่างเป็นระบบ 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดกวดขันการบังคับใช้กฎหมายจราจร และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม 3) ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแก้ไขปัญหารถจราจร เช่น จัดให้มีโครงการอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ 4) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผู้ขับขี่ใช้ถนน มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างถูกต้อง 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหารถจราจร โดยให้ความสำคัญกับระบบจราจรทั้งระบบ และ 6) ควรมีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

คำสำคัญ: การบังคับใช้กฎหมายจราจร, เขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี, จังหวัดสิงห์บุรี

Abstract

This research aimed to 1) study a traffic law enforcement in the Community of Phromaburi Municipality, Singhaburi Province, 2) to compare level of opinion as classified by gender, age, education level, and occupation, and 3) to investigate obstruction and problems related to traffic management of the police officer. The Krejcie; & Morgan's table was applied to 375 electorate in Phromaburi Municipality, Singhaburi Province. The research instrument was a rating

* รองนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

scale questionnaire with a reliability of 0.76. The statistics used for data analysis were percentage, mean, Standard Deviation, t-test, and F test.

The findings revealed that

1. All aspects of a traffic law enforcement were at a "high" level, as follows: 1) aspect of traffic law knowledge, 2) aspect of a traffic law enforcement by police, 3) aspect of people behavior in the traffic, respectively.

2. Gender, age, education level, and occupation had no influence on their opinions regarding to a traffic law enforcement.

3. Suggestion and recommendation: 1) There was found that the majority of the road accident derived from motorcycles, therefore the government agencies should promote to use a school bus instead of motorcycles. 2) The traffic police should strictly enforce of the law with transparency and equity practice. 3) Encourage the participation of the people in the community of Phromaburi Municipality to join and solve traffic problem. 4) There should be enough public relations and dissemination of traffic information or volunteer work. 5) There should have corporation among concerned agencies to solve the traffic problem, and 6) If needed, there should be amendment in traffic laws to increase traffic management effectiveness.

Keywords: Traffic Law Enforcement, Community of Phromaburi Municipality, Singhaburi Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการจราจรนั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาถนนไม่เพียงพอ ปัญหาผังเมืองไม่สมบูรณ์ ปัญหาการขาดระบบขนส่งมวลชนที่สมบูรณ์ และปัญหาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ก็เป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาจราจร เนื่องจากปัญหาการฝ่าฝืนกฎ

จราจรของผู้ขับขี่ที่มีสาเหตุมาจากข้อบกพร่องหลายๆ ด้าน ข้อบกพร่องด้านกฎหมายและความไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ ทั้งนี้เป็นการสันนิษฐานบนพื้นฐานวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติเพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการจราจร เมื่อสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่หาได้เป็นดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย (พระราชบัญญัติจราจรทางบกฉบับชาวบ้าน พ.ศ. 2522 ปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2549-2551 (ฉบับชาวบ้าน. 2547: 14, 23, 25, 53 และ 54)

ดังนั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่ากฎหมายจราจรและการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่เกิดความบกพร่องไม่อาจใช้เพื่อจัดระเบียบของสังคมได้ เช่น ผู้จับกุมต้องอยู่ในจุดหรือตำแหน่งที่เปิดเผย เห็นได้ชัดเจน ไม่แอบแฝง ซ่อนเร้น การแสดงตัวต้องแสดงตัวอย่างเปิดเผยให้ประชาชนเห็นได้ชัดเจน การดักจับโดยอำพรางหรือซุ่มดักจับควรให้ยกเลิกวิธีการดังกล่าวโดยเด็ดขาด ห้ามยึดกุญแจรถโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ การจับกุมต้องไม่เป็นลักษณะการจ้องจับผิด หรือหวังผลประโยชน์ตอบแทน ควรจับกุมในข้อหาที่มีผู้ฝ่าฝืนได้กระทำผิดชัดแจ้งแล้ว ไม่เป็นการเรียกรถเพื่อที่จะหาความผิดจับกุม และการจับกุมจะต้องทำอย่างเสมอภาคกัน (อุกฤษ มงคลนาวิน. 2558:) จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจราจรเป็นนโยบายระดับชาติ และเป็นนโยบายที่รัฐบาลทุกรัฐบาลให้ความสนใจ โดยมุ่งประเด็นไปที่การลดจำนวนผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่พบว่ามีมากขึ้น ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับ ขับรถเร็ว ขับรถตัดหน้ารถอื่นระยะกระชั้นชิด และจะหาว่าอะไรที่จะลดพฤติกรรมเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งผลการวิจัยนี้อาจจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ และอาชีพ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนในเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีเพศ วุฒิการศึกษา อายุ และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตชุมชน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) จากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 375 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index)
4. การหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .76

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามจนถูกต้องสมบูรณ์แล้ว จัดพิมพ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการติดต่อกับผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยลงพื้นที่ในชุมชนต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด และความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนั้นจนเป็นที่เข้าใจ

3. เมื่อประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ตอบแบบสอบถามแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลทางสถิติ กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน

ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent Sample) และ F test (One-way ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ใช้การเรียงลำดับความถี่และค่าร้อยละของปัญหาและอุปสรรค

สรุปผลการวิจัย

1. การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า 1) ปัญหาอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรลดความจำเป็นของการใช้รถจักรยานยนต์ในกลุ่มวัยเรียน และควรจัดรถโรงเรียนรับส่งให้เพียงพออย่างเป็นระบบ 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดกวดขันการบังคับใช้กฎหมายจราจร และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม 3) ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแก้ไขปัญหารถจักรยานยนต์ เช่น จัดให้มีโครงการอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ 4) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผู้ขับขี่ใช้ถนน มีการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างถูกต้อง 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหารถจักรยานยนต์ โดยให้ความสำคัญกับระบบจราจรทั้งระบบ และ 6) ควรมีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะได้มีการดำเนินการของตำรวจจราจรเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายจราจร อันได้แก่ การจับกุมโดยการออกไปสั่งของเจ้าพนักงานจราจร การว่ากล่าวตักเตือน และการยึดใบอนุญาตขับขี่ หรือการใช้เครื่องบังคับล้อ และมีการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด

กฎหมายจราจร แสดงว่ามีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเคร่งครัด และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจรเป็นอย่างดี และพฤติกรรมในการขับขี่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ก็มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงศ์ศิริ เพ็ชรหว่าโจ๊ะ (2558: 6-7) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสวมหมวกนิรภัยพบว่า การรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัยมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาคริต ชันนาโพธิ์ (2556: 2-3) ที่ศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบกพบว่าระดับความคิดเห็น และเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจรทางบกส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยนำมาอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรของประชาชน พบว่าในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ และเมื่อต้องจอดรถในทางเดินรถหรือไหล่ทางต้องเปิดไฟหรือใช้แสงสว่างตามประเภทลักษณะ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง มีค่าเฉพาะสูงสุด แสดงว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของจิตสำนึกของบุคคล บุคคลมีจิตสำนึกที่รู้ตัวอยู่ตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไรอยู่ มีความรู้สึกผิด ชอบชั่วดี และมีความละเอียดที่จะทำในสิ่งที่ไม่ดี มีจิตสำนึกที่บอกตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่า อะไรดีชั่ว ถูก หรือผิด และอะไรควรทำหรือไม่ควรทำและการกระทำผิดเป็นลักษณะการกระทำที่บุคคลทั่วไปเห็นว่าการกระทำผิดและถูกมองว่าเป็นคนที่มีนิสัยเอาใจตัวเองเปรียบผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่น่าละอายมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีดี เกษมทรัพย์ (2558) ว่าบุคคลทั่วไปซึ่งผิดชั่วได้ มนุษย์มีเหตุผลสามารถแยกความรู้สึกผิดชอบชั่วดีได้ ตามหลักการบางประการของความคิดสำนักกฎหมายธรรมนิยมหรือกฎหมายธรรมชาติ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2544: 240-248) ที่กล่าวถึงแสงสว่างบนท้องถนนว่า แสง

สว่างนับว่ามีความสำคัญ เพราะจากสถิติพบว่าอุบัติเหตุมักเกิดในช่วงพระอาทิตย์กำลังจะลับขอบฟ้า หรือที่เราเรียกว่าเวลาโพล์เพล้ ซึ่งไฟทางก็ยังไม่เปิดและรถก็ยังไม่เปิดไฟ และการให้แสงสว่างกับผู้ขับขี่ เป็นปัจจัยสำคัญในการลดอุบัติเหตุ

1.2 ด้านพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการใช้รถใช้ถนน พบว่า คาดเข็มขัดนิรภัยในการขับขีรถยนต์ มีค่าเฉพาะสูงสุด แสดงว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ตระหนักเป็นอย่างดีในภัยอันตรายเกี่ยวกับอุบัติเหตุตามกฎหมายจราจร ด้านความปลอดภัยคือ “3 ม 3 ข” ซึ่งสอดคล้องกับ หน่วยจัดการความรู้เพื่อถนนปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี (2547: 3-15) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์และมาตรการที่จะนำนโยบายสาธารณะไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจร ได้แก่ มาตรการด้านความปลอดภัยคือ “3 ม 3 ข” (เมาไม่ขับ สวมหมวกนิรภัย ขับขี่มอเตอร์ไซด์อย่างปลอดภัย มีใบขับขี่ คาดเข็มขัดนิรภัย และไม่ขับรถเร็วเกินกำหนด)

1.3 ด้านการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การประชาสัมพันธ์การบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานของรัฐโดยทั่วไปทำให้จำนวนอุบัติเหตุและจำนวนผู้เสียชีวิตลดลง มีค่าเฉพาะสูงสุด แสดงว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เห็นด้วยกับหน่วยงานภาครัฐที่มีการประชาสัมพันธ์การบังคับใช้กฎหมายจราจร ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยจัดการความรู้เพื่อถนนปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี (2547: 3-15) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์และมาตรการที่จะนำนโยบายสาธารณะไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายจราจรว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่องจริงจัง การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกต้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายเสมอ จึงจะได้ผลในการเปลี่ยนพฤติกรรมประชาชน

2. จากผลการเปรียบเทียบประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีเพศ วุฒิ การศึกษา อายุและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตชุมชนไม่แตกต่างกัน

ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมา ประชาชนส่วนใหญ่ก็มีความรู้ ความเข้าใจในกฎจราจร ดีขึ้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงศ์ศิริ เพ็ชรหาว่าโง๊ะ (2558: 6-7) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสวมหมวกนิรภัย ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสวมหมวกนิรภัย พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนความต้องการของเยาวชน และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เมื่อได้ศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อเสนอจากงานวิจัยของชาคริต ชันนาโพธิ์ (2556: 2-3) ที่ศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบกในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายจราจร กระบวนการบังคับใช้กฎหมายจราจร และควรมีการรณรงค์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร การปฏิบัติตนของผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ใช้นพาหนะ 2) ควรมีการอบรมด้านกฎหมายจราจรเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งจรรยาบรรณเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเสมอภาค อันจะเป็นสิ่งที่ประชาชนสนใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายจราจร 3) ควรมีการจัดสวัสดิการ เงินเดือน รวมทั้งประโยชน์ด้านต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรอย่างเพียงพอ รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงานจราจรควรให้ความเชื่อมั่นแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัย การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรให้ความรู้กับผู้ขับขี่ โดยเฉพาะการกระทำความผิดที่ผู้ขับขี่มักจะทำผิดที่ทางร่วมทางแยก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบรวมทั้งการอบรม ให้ความรู้

และปลูกฝังการจราจรแก่เยาวชน และประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรม และให้ความรู้กับผู้ใช้รถที่มักจะใช้ความเร็วมากกว่าที่กฎหมายกำหนด

3. ควรมีการกวาดล้างจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อมีส่วนช่วยลดจำนวนอุบัติเหตุ และจำนวนผู้เสียชีวิตได้เป็นอย่างดี และควรมีการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรคุณลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์

2. ควรมีการวิจัยเพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรกับยานพาหนะชนิดอื่นๆ

3. ในด้านของเครื่องมือในการวิจัยควรใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเข้ามาเพิ่มเติมในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น มีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจได้อย่างแท้จริง

4. ควรวิจัยปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแก้ไขปัญหารถจราจร เช่น ปัญหาการจัดโครงการอาสาสมัครจราจรในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตชุมชน มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาคริต ชันนาโพธิ์. (2556). **ทัศนคติต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบกในจังหวัดมหาสารคาม: กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2558). **คนไทยทุกคนต้องรู้กฎหมาย**. (ออนไลน์ easylaw4u.blogspot.com/), สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2558.

พงศ์ศิริ เพ็ชรหว่าโง๊ะ. (2558). **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสวมหมวกนิรภัยของนักเรียนโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการสาธารณภัย: Disaster Management หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยฯ.

หน่วยจัดการความรู้เพื่อถนนปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ. (2547). **แนวทางการทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจร. (Practice Guideline of Enforcement for Road Safety)**. การประชุมเชิงปฏิบัติการการถอดบทเรียนการทำงานแก้ไขอุบัติเหตุจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ 2547 ห้องแกรนด์บอลรูมรัชดา ชั้น 5 โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค). หน้า 3-15.

อุกฤษ มงคลนาวิน. (2558). **ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจราจร**. (ออนไลน์ www.nrlcthailand.org/nrlc2013/download/20141110.pdf, 2558). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2558.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
ตำแหน่งงาน	1. รองนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี 2. อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จังหวัดกาญจนบุรี

การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน

ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

A Development of Creative Tourism Model in Thai Phuen Community,

Kohwai Sub-district, Pak Phli District, Nakhon Nayok Province

ไพวรรณ เกาศรี¹, ชุติ วังศรีรัตน์², คมพล สุวรรณภูมิ² และลำสัน เลิศกุลประหยัด²

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น โดยการบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นชุมชนหนึ่งที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมสูงที่สามารถนำมาเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไปในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน 3) ศึกษาความพึงพอใจความต้องการ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว 4) สร้างรูปแบบการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed method research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) การ Focus group การสัมภาษณ์เชิงลึกและสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 1) บริบทพื้นที่ 2) การเรียนรู้ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น 3) การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม 4) การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย 5) การมีสื่อภาพในการบริหาร

จัดการ 6) การมีแหล่งเงินทุนเพียงพอ 7) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ส่วนองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) กิจกรรมหรือสินค้าสร้างสรรค์ 3) ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ 4) ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) การสร้างเครือข่าย 6) การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวนนี้เป็นการเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรม สินค้าหรือบริการอย่างสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถมาสัมผัส มีส่วนร่วม ตลอดจนการเรียนรู้ในชุมชนจนเกิดความจดจำ ในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่จะช่วยเน้นย้ำยืนยันในคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของชุมชน จนเกิดการเสริมสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชน และผู้ลงทุนประกอบการ โดยมีความสมดุลของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม นำมาสู่ความยั่งยืนในการท่องเที่ยวของชาวไทยพวนต่อไป

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน, ชุมชนชาวไทยพวน, รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purpose of the research was to examine creative tourism model suitable for the local Thai Phuen Community, Kohwai Sub-District, Pak Phli District, Nakhon Nayok Province by stating the research methodology, which includes the following: 1) to analyze related research and to make observations based on actual tourism areas in order to receive critical feedback. This may result in searching for the influential factors

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขา กิฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว

คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

related to creative tourism; 2) holding in-depth interviews for stakeholders in government agencies, the private sector, community activists and ten Thai Phuen residents in order to study a possible potential of tourism in their community; 3) interviews with 400 visitors to the Thai Phuen Community regarding the demands, intentions to participate in tourism activities and level of satisfaction. The data were collected through questionnaires. The statistics used in this study included frequency, percentage, t-test and F test.

The results of this research indicated that there were five main factors related to the development of the Creative Tourism Model in Thai Phuen Community, which consisted of the following: 1) Sustainable tourism development; 2) Creative tourism as a base for the creation and maintenance sustainable communities; 3) Creative tourism through innovative cultural activities, products and events; 4) The differences between cultural and creative tourism; 5) The Creative tourism model.

The style of creative tourism for Thai Phuen Community was based on six components: 1) tourism resources; 2) creative activities or products; 3) creative entrepreneurship; 4) co-operation of stakeholders; 5) building of networks and 6) creative communication. Therefore, to develop Thai Phuen community to become a startup model of creative tourism, it must encourage Thai Phuen people to willingly to corporate with government agencies, in the private sector and the community to build or add value to their own resources through creative innovation, and launch new tourism products or services which encourage the participation of tourists to learn new skills.

Keywords: Sustainable Tourism Development, Thai Phuen Community, Creative Tourism Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เดินทางมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่และเป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว (Richards; & Raymond. 2000) เพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้คนที่เป็เจ้าของวัฒนธรรม (UNESCO. 2003) นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น วิธีการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน ศิลปะหัตถกรรม และอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนและผู้คนที่เป็เจ้าของพื้นที่ (Urry. 1990) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ผ่านการพูดคุยสนทนา และผ่านกิจกรรมทดลองปฏิบัติต่างๆ เช่น การทดลองทำอาหาร การทดลองทำศิลปะหัตถกรรมดังเช่นคนในพื้นที่นั้นๆ ตลอดจนการทดลองใช้ชีวิตตามแบบอย่างผู้คนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ของผู้คนและสถานที่นั้นๆ ผ่านประสบการณ์ตรงจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านศิลปะมรดกทางวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (Wurzbarger. 2009)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นและประเทศชาติ ผ่านงานเทศกาล ประเพณี และกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยในท้องถิ่น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2555) การบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พื้นที่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ การจัดกิจกรรม และงานแสดงสินค้า และบริการสร้างสรรค์เพื่อเป็นช่องทางหรือเวทีในการพัฒนาและแสดงออกของนักคิดและนักสร้างสรรค์สาขาต่างๆ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวง

การท่องเที่ยวและกีฬา. 2555) โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

ชุมชนชาวไทยพวน (Thai Phuen) ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นชุมชนหนึ่งที่มีประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และความผูกพันในระบบเครือญาติเผ่าพันธุ์ เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านาน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ อาทิ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิถีการดำเนินชีวิต การแต่งกาย อาหารที่บริโภค และฝีมือในการทอผ้า ซึ่งการมีต้นทุนทางวัฒนธรรมนี้จะเป็นโอกาสที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วยการนำต้นทุนวัฒนธรรมของตนมาเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไปในรูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Cultural Tourism) โดยการหยิบยกเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ ศิลปะท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน วิถีความเป็นชุมชน หัตถกรรม ความงดงามของฝีมือช่าง มาจัดการให้เกิดความน่าสนใจสอดคล้องตามคุณค่าของชุมชน เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้ด้วยการท่องเที่ยว โดยใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการแสดงหรือเป็นการสร้างขึ้นใหม่ เช่น นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและมาสัมผัสกับวิถีชีวิตของการเป็นชาวนา ได้มีโอกาสที่ร่วมทำนากับชาวบ้านที่ยังคงรักษาชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย หรือการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสมาพักโฮมสเตย์ในชุมชนพร้อมกับได้เรียนรู้วิถีการประกอบอาหารท้องถิ่น (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. 2555) ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อใช้เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวคล้ายกันนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อหาตัวแปรด้านปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีดังนี้

1.1. ทบทวนวรรณกรรม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) โดยการ Focus group ร่วมกับตัวแทนชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ใน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน 2) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน 3) กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรม การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม 4) ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1.2. นำตัวแปรด้านปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่มีองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ไปเป็นฐานในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

2.1. สัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชน ประชาชนไทยพวน จำนวน 10 ราย เกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2.2 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 400 ราย เกี่ยวกับความพึงพอใจ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test (One way ANOVA) และ Chi-Square test (χ^2 -test)

2.3 นำข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยมาบูรณาการเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 7 ปัจจัย คือ

1.1 บริบทพื้นที่ ชุมชนชาวไทยพวนนั้นมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อกระจายตัวอยู่ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ประเพณีสารทพวน การทอผ้าไหม อาหารพวน การใช้ภาษาพวน

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวไทยพวนที่มีภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนให้เกิดความสร้างสรรค์ในกิจกรรมนั้นๆ โดยใช้สิทธิของการเป็นเจ้าของชุมชน

1.3 การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม โดยปราชญ์ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยพวนได้นำมรดกทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไทยพวนเองมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยการต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัด และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

1.4 การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนไทยพวนและรอบๆ ชุมชน เช่น เจ้าของธุรกิจที่พักโฮมสเตย์ ร้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1.5 การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นเอง

1.6 มีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ ปัจจุบันมีหลายองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจน

1.7 การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการดำเนินงานโดยชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงต้องถูกพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่ต้องมีวิสัยทัศน์และทักษะในการพัฒนาคนด้วย เพื่อช่วยกำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า

2.1 ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ชาวไทยพวนมีกิจกรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ มีวัฒนธรรมประเพณี และพิธีกรรมของชาวไทยพวนที่ยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้

เรียกว่า “ฮัตสึบะสองคองสึบะ” ซึ่งหมายถึง จารีตประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบกันมา คือ ในรอบ 1 ปี หรือ 12 เดือน “ฮัตสึบะสองคองสึบะ” มีแนวปฏิบัติในแต่ละเดือนของทุกปี จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การนำเสนอวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งชาวไทยพวนมีกิจกรรมที่สำคัญและสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ คือ 1) กิจกรรมการทอผ้าไทยพวน 2) กิจกรรมการทำปลาตุ๋น 3) กิจกรรมการทำสารทพวน 4) กิจกรรมการทำข้าวจี๋ 5) กิจกรรมการทำไข่เค็มใบเตย 6) กิจกรรมการแสดงพื้นบ้านลำพวน เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง เพราะล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างความผูกพัน/เข้าใจอย่างลึกซึ้ง/จดจำประทับใจ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม/ส่งผ่านประสบการณ์ ยังผลให้เกิดประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม/เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม/มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานของตน และล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่มีความจริงแท้ทั้งในกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของนักท่องเที่ยวและแก้ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้จะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในชุมชนไทยพวนมากขึ้น

2.2 ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว ชุมชนชาวไทยพวนมีวันผึ้งคลองเป็นศูนย์ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว อาทิ ห้องรับรองนักท่องเที่ยว ห้องสุขาที่มีจำนวนเพียงพอ มีลานแสดงวัฒนธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรม มีอาหารท้องถิ่น รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนยังได้จัดที่พักในลักษณะ โฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวด้วย

2.3 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนชาวไทยพวนได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแนวทางการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดการงบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกัน อาทิ กลุ่มสภาวัฒนธรรม กลุ่มสภาองค์กรชุมชน กลุ่มประชาคมเทศบาลเกาะหวาย ซึ่งผู้นำแต่ละหมู่บ้านจะเป็นตัวแทนมาประชุมร่วมกัน รวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมอยู่เรื่อยๆ ซึ่งจะมีตัวแทนจากสำนักวัฒนธรรมนครนายก มาให้การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายกจะเข้ามาดูแลให้คำปรึกษากับผู้นำชุมชนและประชาชนไทยพวน และชุมชนเองยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ของชุมชนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชน มีการรวมกลุ่มในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำปลาตุ๋น การทอผ้าไทยพวน เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มสตรีได้มีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ในครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ชุมชนบ้านเกาะหวายมีความเข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมผู้นำชุมชนเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมอยู่เสมอ

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบดังนี้

3.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและร้านขายของที่ระลึก ด้านคมนาคม ด้านศูนย์บริการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวพิจารณาตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนไทยพวนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า

ด้านแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ด้านแหล่งท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี ด้านแหล่งท่องเที่ยวการแสดงพื้นเมือง ด้านแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวในเชิงศาสนา นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต และด้านแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในประเด็นจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว พาหนะที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง รูปแบบลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว การเข้าชมสถานที่วัด สถูปเจดีย์ การเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง การตีกลองโพน ทำบุญพระเวส หรือเทศน์มหาชาติ ตักบาตรเทโวหนะลำพวน การเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า เพศ อายุ กับพฤติกรรมกับการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ทุกประเด็น ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนรายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ กับพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในทุกประเด็นมีความสัมพันธ์กัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของไทยพวน ความพึงพอใจความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับชุมชน และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวในชุมชนไทยพวนของนักท่องเที่ยวผู้วิจัยได้นำประเด็นค้นพบมาประยุกต์บูรณาการเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Model) ที่เหมาะสมกับพื้นที่การท่องเที่ยวใน

ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยการประยุกต์มาจากทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ Richards; & Raymond, Urry, Wurzburg, นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนธิ และ UNESCO ดังนี้

1. ทฤษฎีการท่องเที่ยว (Tourism Material) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งต้องพัฒนาความโดดเด่น และดึงดูดนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนธิ (2556) ที่กล่าวว่าทฤษฎีการสร้างสรรค่นั้นเป็นการนำความคิดเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการปรับปรุงเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ สร้างบรรยากาศของสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จากทฤษฎีที่มีอยู่สร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งทฤษฎีการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) อาทิ พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั่งคลอง โดยชุมชนควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดงานแสดงแสง สี เสียง เพื่อสื่อความหมายและสร้างจินตนาการแก่นักท่องเที่ยว บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของไทยพวนในอดีตที่ผ่านมา ตลอดจนการสร้างสรรคกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของไทยพวน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและการจัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนโบราณ การสาธิตศิลปหัตถกรรมไทย และการแสดงดนตรีไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ ยูเนสโก (UNESCO, 2000) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ และสอดคล้องกับแนวคิดของ นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนธิ (2556) ที่ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเกี่ยวเนื่องกับมรดกวัฒนธรรม อาทิ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม

1.2 กลุ่มวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน การดำเนินชีวิตประจำวัน และการนำกลิ่นอายของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนมาปรับปรุงให้เป็นที่พักแบบ “โฮมสเตย์” เพื่อให้คนต่างถิ่นมาพัก และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นในบรรยากาศที่สอดคล้องกัน พร้อมกับนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนที่ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตสอดคล้องกับแนวคิดของ เออร์รี่ (Urry, 1990) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น อาทิ วิถีชีวิตการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน และศิลปหัตถกรรม

1.3 กลุ่มศิลปะ (Arts) อาทิ การแสดงศิลปะพื้นบ้านลำพวน สอดคล้องกับแนวคิดของ นาฬิกาอดิศักดิ์ (2556) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่บนพื้นฐานของศิลปะ วัฒนธรรม อาทิ ศิลปะการแสดง เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์ และการแสดงละคร

2. กิจกรรม หรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์ (Creative Activities & Products) ชาวไทยพวนมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่จะสามารถนำทรัพยากรต่างๆ ที่มีมาพัฒนาเป็นกิจกรรมหรือสินค้าเพื่อนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เพื่อมอบประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมและเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ การทอผ้าไทยพวน การทำกระยาสารทพวน การทำข้าวจี การทำไข่เค็มใบเตย การทำปลาตุ๋น การแสดงศิลปะพื้นบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดและเรย์มอนด์ (Richards; & Raymond, 2010) ที่กล่าวว่า กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นรูปแบบกิจกรรมหรือสินค้าที่สร้างประสบการณ์หรือทักษะ เป็นการขายสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งความประทับใจประสบการณ์ที่ดี เมื่อนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว

3. ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) ชุมชนไทยพวนจะต้องรวบรวมผู้ประกอบการสร้างสรรค์ในชุมชน เพื่อผสมผสาน

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยี วัฒนธรรม และการจัดการด้านธุรกิจสร้างสรรค์ ซึ่งผู้มีความคิดสร้างสรรค์ควรสร้างสรรค์กิจกรรมให้เกิดมูลค่าเพิ่มกับสินค้า และให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมทดลองปฏิบัติจริงในกิจกรรมนั้นๆ ผู้ประกอบการในชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ทำเป็นเชิงพาณิชย์ อาทิ กลุ่มทอผ้า ไทยพวน กลุ่มทำไข่เค็มใบเตย และกลุ่มทำปลาตุ๋น 2) กลุ่มที่ทำเพื่ออนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม อาทิ กลุ่มลำพวน กลุ่มทำข้าวจี กลุ่มทำสารทพวน ซึ่งสอดคล้องกับภุริวัจน์เดชอุดม (2556) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบการสร้างสรรค์เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพราะผู้ประกอบการถือว่าเป็นผู้นำในความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยสามารถส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4. ความร่วมมือ (Partnerships) คือ การร่วมมือของคนในชุมชน วัด โรงเรียน ในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าเพิ่มและรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้คงอยู่ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชนต่างๆ โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนเรื่องที่พักและการขนส่ง นอกเหนือจากโฮมสเตย์ของชุมชนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดและเรย์มอนด์ (Richards; & Raymond, 2010) ที่กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ

5. เครือข่าย (Networks) คือ ผู้ประกอบการต้องใช้ประโยชน์จากการรวมตัวกันในการแบ่งปันแนวคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นรวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่าย ประสานงานร่วมกันสร้างแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์กับทุกภาคส่วนให้สามารถพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของไทยพวน และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน รวมถึงชุมชนใกล้เคียง

ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ คริสปิน และเรย์มอนด์ (Crispin; & Raymond. 2003) ที่ได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการจัดการในประเทศนิวซีแลนด์โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท่องเที่ยวประจำจังหวัด และเครือข่ายของศิลปินพื้นบ้าน เพื่อนำไปสู่การจัดอบรม (Workshop) เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย อาทิ การแกะสลักไม้/กระดุก หรืองานโลหะ และเซรามิก และสอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดและเรย์มอนด์ (Richards; & Raymond. 2010) ที่กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายเป็นการหาพันธมิตรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

6. การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (Creative Communication) การสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ รวมถึงการสื่อสารต่อนักท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องอาศัยสื่อต่างๆ ในการสื่อสาร ปัจจุบันมีช่องทางที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเข้าถึงได้เกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย และเกือบทุกพื้นที่ในโลก เทคโนโลยีการสื่อสารสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง สื่อมีหลากหลายขึ้นไม่ว่าจะเป็นสื่อในลักษณะดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ใบปลิว และสื่อในรูปแบบใหม่ เช่น Social Media ต่างๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารการท่องเที่ยวได้อย่างดี และนักท่องเที่ยวเองก็สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น สะดวกและรวดเร็วขึ้นซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวนนี้จะต้องได้รับการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบโดยอาศัยการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทั้งจากบุคคล เอกเทศ และจากสื่อต่างๆ เช่นกัน สอดคล้องกับกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ที่ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมการลงทุนทำธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) พบว่า นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

ท่องเที่ยวหรือกิจกรรมท่องเที่ยวจากสื่อหลากหลายช่องทาง โดยสื่อที่นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ เพื่อน/ญาติ/ครอบครัว อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ นิตยสาร หนังสือ/คู่มือท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ดังองค์ประกอบตามภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก สามารถเป็นกระบวนทัศน์และทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวของชุมชนไทยพวน โดยเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย เพื่อสร้างธุรกิจกรรม สินค้า หรือบริการอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนเสนอแก่นักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาสัมผัส มีส่วนร่วม ตลอดจนการเรียนรู้ในพื้นที่การท่องเที่ยวเป็นผลให้เกิดความประทับใจ การได้จดจำ และการได้ค้นพบอย่างลุ่มลึกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่จะช่วยเน้นย้ำยืนยันในคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของชุมชนจนเกิดการเสริมสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชนผู้ลงทุน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ชุมชนไทยพวนควรรวบรวมผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อรวมกลุ่มสร้างสินค้าและบริการสร้างสรรค์ และให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาทิ ผู้ประกอบการในชุมชนประชาชนไทยพวน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลทุกระดับ และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนควรส่งเสริมและพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ทั้งด้านระบบฐานข้อมูล และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. ควรทำการศึกษา เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://www.m-culture.go.th>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.
- นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท. (2556). นโยบายท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2557. จาก <http://dasta.23perspective.com>.
- ภูริวัจน์ เดชอุ่ม. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย ปีที่ 33(2): 331-366.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2555). โครงการต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โครงการฯ.

Raymond, S.P. (2003). **Principles of teaching**. Retrieved January 10, 2011, from <http://teacherworld.com/potdale.html>

Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development. In R. Wurzbürger et al. (Eds.). **Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide**. (pp.78-90). Santa Fe: Sunstone Press.

Richards, G., & Raymond, C. (2000). **Creative Tourism**. ATLAS News.

UNESCO. (2003). **Convention for Safeguarding of Intangible Cultural Heritage**. Paris: UNESCO.

Urry, J. (1990). **The Tourist Gaze: Leisure and Travel in Contemporary Societies**. London: Sage.

Wurzbürger, Rebecca. (2009). **Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide**. As Presented at the 2008 Santa Fe, New Mexico, USA.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวไพวรรณ เกาศรี
สถานที่อยู่ 612/128 Aspace ตึก D
ถนนอโศก-ดินแดง
แขวง/เขตดินแดง
กรุงเทพฯ 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 บริหารธุรกิจบัณฑิต
สาขาการบัญชี
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ฉะเชิงเทรา

พ.ศ. 2548 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2559 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขากีฬา นันทนาการและ
การท่องเที่ยว คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพมหานคร

การพัฒนาดัชนีชี้วัดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืน ของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดชลบุรี

A Development of Indicators and Factors Affected Sustainable Success on Communities' Spa and Thai Traditional Massage Business in Chonburi

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปา และนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ 3 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จากหัวหน้าธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน จำนวน 111 แห่ง และผู้ใช้บริการแห่งละ 5 คน รวม 555 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการศึกษา พบว่า ดัชนีชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ ประกอบด้วย 1) ร้อยละของรายได้ที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน 2) ร้อยละของรายได้ต่อต้นทุน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับร้อยละ 12.62 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านสังคม ประกอบด้วย 1) ร้อยละของการทำงานอย่างต่อเนื่องของพนักงาน 2) ร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรมของพนักงาน 3) ร้อยละของการแลกเปลี่ยนหรือร่วมมือของบุคลากรกับสถานประกอบการอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับร้อยละ 65.71 อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ร้อยละของการใช้ทรัพยากรในชุมชน 2) ร้อยละของการผลิตทรัพยากรใช้เอง 3) ร้อยละของการใช้สมุนไพรแทนสารเคมี และ 4) ร้อยละของจำนวนครั้งที่บำบัดของเสีย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

ร้อยละ 5.90 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และโดยรวมทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด พบว่า มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 28.07 อยู่ในระดับน้อย

ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ ธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน ได้แก่ รายได้การศึกษาเฉลี่ยของสมาชิกสปาชุมชนและนวดแผนไทย และความเป็นปึกแผ่นของสมาชิก ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีเครือข่ายระหว่างกลุ่ม การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อลดต้นทุน การจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่พนักงาน การตกแต่งสถานที่ให้มีเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของตนเอง พนักงานควรแต่งกายสะอาดและอุปกรณ์ที่ใช้สะอาดและปลอดภัย

คำสำคัญ: ชุมชน ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ความยั่งยืน

Abstract

This research regarding development of indicators and factors affecting sustainable success on communities' spa and traditional Thai massage (CS & TTM) business in Chonburi, had three objectives: 1) to study and develop success indicators, 2) to study factors affecting the success, and 3) to study guidelines for development and administration of CS & TTM business. Questionnaires were used for collecting data from 111 respondents of CS & TTM business and 555 respondents of service user. Data were analyzed

* รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

by descriptive statistics and multiple regression analysis.

Results of the study revealed that there were 3 aspects of CS & TTM business: 1) economic aspect comprising percentage of an increasing compare with the previous year and percentage of income per yearly costs which was 12.62 percent, considered as a low level; 2) social aspect comprising percentage of continual working of staff; percentage of training attendance of staff; and percentage of exchange or coordination of personnel with other entrepreneurs which was 65.71 percent, considered as a high level; 3) environmental aspect comprising percentage of community resource exploitation; percentage of self-resource production; percentage of herb using instead of chemicals; and percentage of a number of times of sewage dispersal with and average value of 5.90 percent, considered as the lowest level. As a whole, the nine indicators were found to have an average value of 28.07, considered as a low level. Factors affecting the success of CS & TTM business were income and educational attainment of its member as well as number unity. For guidelines for the development of the effective management of successful CS & TTM business by the community, the following were found: 1) business network; 2) promotion of herbal plants growing for cost reduction; 3) provision of training and knowledge extension for staff; 4) unique decoration of the spa; 5) neat dressing of staff; and 6) clean and safe equipment.

Keywords: Communities, Spa and Traditional Thai Massage Business, Indicators of Success, Sustainable

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง นับตั้งแต่มีการจัดตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2503 มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคเพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ที่ต่อเนื่องกันเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจคมนาคมขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร บริการนำเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก การจัดประชุม การลงทุนในสาธารณูปโภค (Cohen. 1996: 1-6) การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะแรกมุ่งเน้นด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นสำคัญ ในต้นปี ค.ศ. 1970 มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศประมาณ 500,000 คน ต่อปี แต่เมื่อปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นถึง 10 ล้านคนต่อปี แม้ว่าอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม แต่เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมายังขาดการเอาใจใส่ในด้านการบริหารจัดการสังคม-วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยถูกผลกระทบจากการท่องเที่ยวตามรูปแบบของชาวตะวันตก (Boniface; & Cooper. 2008: 370) ซึ่งภายหลังได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบตามมาเป็นจำนวนมากจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ปัญหามลพิษในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค ปัญหาการเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การสูญเสียวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ทศนุจอจาดในแหล่งท่องเที่ยว การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมจากการบริหารของนายทุนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2546 เป็นปีปฏิรูปการท่องเที่ยว ตั้งเป้าหมายให้การท่องเที่ยวเป็นแหล่งนำเข้าเงินตราต่างประเทศ ขณะเดียวกันส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อให้เศรษฐกิจหมุนเวียน ทุกประเทศรวมทั้งไทยต่างต้องหากลยุทธ์ใหม่ๆ ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่เสมอ ในช่วงที่

กระแสนิยมธรรมชาติได้รับความสนใจมากขึ้น มีการอนุรักษ์ พื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้คนนิยมความสงบ ศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ทำให้เกิดโอกาสที่ประเทศไทยจะนำภูมิปัญญาไทยมานำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นการวาดแผนไทย การใช้สมุนไพรไทยเพื่อการบำบัดร่างกาย การส่งเสริมอาหารไทย ตลอดจนการนำเอาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยมาผสมผสานให้เป็นธุรกิจท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นการให้บริการสุขภาพ ทั้งในการบำบัดรักษาโรคและเพื่อการผ่อนคลายจากความเครียดที่เกิดจากการทำงานหรือการอยู่อาศัยในภาวะแวดล้อมที่เป็นมลพิษ ให้โอกาสบุคคลได้สัมผัสกับความสงบ รื่นรมย์ เกิดเป็นธุรกิจสปา รัฐบาลโดยองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประกาศให้สปาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนอันดับหนึ่ง และรายงานว่าสปามีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวและนำเงินรายได้เข้าประเทศปีละไม่น้อย จึงทำให้ผู้ประกอบการให้ความสนใจในธุรกิจสปามากยิ่งขึ้น ชลบุรีไม่เพียงแต่เป็นเมืองท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังพร้อมไปด้วยวัตถุดิบมากมายที่เปิดโอกาสแก่ธุรกิจสปา ไม่ว่าจะเป็นความงดงามของธรรมชาติ ความเป็นกันเองของผู้คน ความมีสำนึกในจิตบริการ ความเก่าแก่และมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของภูมิปัญญาพื้นบ้าน ฯลฯ หากสิ่งเหล่านี้ได้ถูกพัฒนาและนำมาผสมผสานในธุรกิจสปา จะสามารถสร้างเอกลักษณ์ของธุรกิจสปาในชลบุรี ให้เน้นความเป็นต้นแบบและความยั่งยืน

หลักการพัฒนายั่งยืนนี้เป็นแนวคิดที่กว้างและยากต่อการหาแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น WTO จึงได้เสนอตัวชี้วัดในระดับประเทศครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบและแต่ละพื้นที่ก็มีลักษณะเฉพาะที่ต่างกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจง (Jafari, 2000: 567) สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการบริหารจัดการ คือ การวัดและประเมินผลความสำเร็จในมิติต่างๆ เพื่อให้สามารถตรวจวัด วิเคราะห์และแสวงหาหนทางแก้ไข ปรับปรุง สร้างกลยุทธ์ และกลวิธีในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อให้ชุมชนที่ดำเนินธุรกิจสปาและนวดแผนไทย สามารถวัดและประเมินผลความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมบนกรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ชุมชนต่างๆ ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจสปาโดยชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต นอกจากนั้นยังสามารถนำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินระดับความสำเร็จสำหรับการบริหารจัดการธุรกิจสปาโดยชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาธุรกิจสปาโดยชุมชนต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาตัวชี้วัดความยั่งยืนเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดชลบุรี ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากตัวชี้วัดจะเป็นเครื่องมืออันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว และเป็นสารสนเทศเพื่อเตือนให้ระวังถึงผลกระทบด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ศึกษาธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนเท่านั้น และอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการธุรกิจการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนมีดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลไปใช้เปรียบเทียบกับชุมชนต่างๆ ได้
2. ชุมชนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนมีแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ชุมชนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทราบถึงระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สามารถนำวิธีการพัฒนาดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการได้ต่อไปในอนาคต
5. สำนักพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น
2. ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับประชากร เป้าหมายซึ่งได้แก่ หัวหน้าหรือผู้แทนที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีของธุรกิจสปานั้นๆ โดยจะได้ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ

พื้นที่ที่ทำการศึกษา

สำหรับพื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ จังหวัดชลบุรี

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการศึกษานี้ ได้แก่ ธุรกิจสปาชุมชนที่ดำเนินการโดยชุมชนหรือองค์กรในชุมชน ซึ่งไม่ใช่เอกชน ในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนสนธิคม อำเภอนันทบุรี อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง

หน่วยวิเคราะห์

หน่วยวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ธุรกิจสปาชุมชนและนวดแผนไทย โดยหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้ที่สามารถจะให้ข้อมูลได้ดีที่สุดของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยนั้นๆ เป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 111 ราย
2. ผู้ให้บริการธุรกิจสปาชุมชนและนวดแผนไทย แห่งละ 5 คน รวม 555 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติทั้งสถิติเชิงพรรณนา เช่น อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์หลายตัวแปร ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจ ของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีดังนี้

1.1 กลุ่มธุรกิจสปาชุมชนและนวดแผนไทย จากการศึกษาความสำเร็จอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมตัวชี้วัด 9 ตัว พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีความสำเร็จอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด 2 ตัว ได้แก่ ร้อยละของรายได้เมื่อเทียบกับปีก่อน และรายได้ต่อต้นทุน ส่วนความสำเร็จอย่างยั่งยืน ด้าน

สังคม มีความสำเร็จอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของการทำงานอย่างต่อเนื่อง (ไม่ลาออก) ร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรม และร้อยละของการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับสถานประกอบการอื่น ส่วนความสำเร็จอย่างยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว ได้แก่ ร้อยละของการใช้ทรัพยากรในชุมชน ร้อยละของการผลิตทรัพยากรใช้เอง ร้อยละของการใช้สมุนไพรแทนสารเคมี และร้อยละของการบำบัดของเสีย จะเห็นได้ว่าดัชนีชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนในภาพรวมทั้งสามด้าน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนพบว่า มี 2 ปัจจัยได้แก่ การศึกษาของสมาชิกและความสามัคคีกลมเกลียวกันของสมาชิก

1.2 ผู้ใช้บริการธุรกิจสปาชุมชนและนวดแผนไทย จากการศึกษาความพึงพอใจด้านต่างๆ จากผู้ให้บริการสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน สรุปได้ว่าผู้ให้บริการมีความความพึงพอใจด้านบริการอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านบริการ ประกอบด้วย ปัจจัยความเหมาะสมของเวลาเปิด-ปิด กฎระเบียบในการให้บริการของสถานที่ ขั้นตอนในการให้บริการของสถานที่ พนักงานพูดจาสุภาพ การให้บริการมีความรวดเร็ว พนักงานมีเพียงพอในการให้บริการ และพนักงานแต่งกายสุภาพเหมาะสม ความพึงพอใจในการใช้บริการด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านความปลอดภัย ประกอบด้วยปัจจัยการรักษาความปลอดภัยที่เพียงพอ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการป้องกันอัคคีภัย ความปลอดภัยในทรัพย์สินของผู้มาใช้บริการ และมีสินค้าให้เลือกมากมาย ส่วนความพึงพอใจในการใช้บริการด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านสถานที่ ประกอบด้วยปัจจัยความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง สภาพบรรยากาศภายในห้อง ความสะอาดและความเป็นระเบียบ และมีห้องน้ำเพียงพอและสะอาด

2. ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบไปด้วย 3 ด้าน ด้วยกัน คือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ของหัวหน้ากลุ่มสปาและนวดแผนไทย ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ คือการศึกษาเฉลี่ยของสมาชิกสปาชุมชนและนวดแผนไทย และการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ แสดงให้เห็นว่า การให้การศึกษาแก่บุคลากรหรือสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาธุรกิจของชุมชน ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากภาครัฐก็จะทำให้การพัฒนานั้นอยู่ในทางที่ดีและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาความสำเร็จ แยกเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

3.1 ผู้ใช้บริการธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ด้านการบริการ/สินค้า ร้านสปาควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยให้บริการอย่างมีขั้นตอนที่ได้มาตรฐานความรวดเร็วทันใจ รักษาคุณภาพของการให้บริการ ด้านความปลอดภัย ควรหามาตรการหรือคนมาดูแลความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นพาหนะหรือทรัพย์สินของลูกค้า เพื่อความมั่นใจระหว่างการใช้บริการ ด้านสถานที่ ควรอยู่ในแหล่งชุมชน เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางมาใช้บริการได้สะดวก และควรจัดหาที่จอดรถที่สะดวกและเพียงพอสำหรับลูกค้า และข้อเสนอแนะ ด้านอื่นๆ ผู้ใช้บริการให้ความเห็นว่าควรมีการพัฒนาในรูปแบบสมัยใหม่ที่ต้องใช้เทคโนโลยีและความรู้ด้านวิชาการเข้ามา เพื่อความมั่นใจในความเป็นสากล และเพื่อเสนอทางเลือกในสังคมปัจจุบัน โดยต้องคำนึงถึงมาตรฐานและความใส่ใจต่อผู้ให้บริการนำไปสู่ทางเลือกที่เหมาะสม

3.2 ธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชน ด้านการให้บริการ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในด้านนี้มากขึ้น การศึกษาดูงานสถานบริการสปาของเอกชนที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของสปาของ

ตนเอง ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมสปาชุมชนและ
 นวดแผนไทยในแต่ละแห่งล้วนมีเอกลักษณ์ในท้องถิ่น
 ของตนเอง การค้นหาและนำเสนอข้อความเป็น
 เอกลักษณ์นั้น จะเป็นหนทางหนึ่งในการดึงดูด
 ผู้ใช้บริการ ด้านเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ อุปกรณ์
 บางชนิด ชุมชนมีศักยภาพในการผลิตออกมาได้
 เพียงแต่ภาครัฐควรเข้ามาควบคุมดูแลหรือมีการอบรม
 การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในสปาเพื่อให้เกิดมาตรฐานและ
 เป็นที่ยอมรับ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม
 ธุรกิจสปาอย่างมากในด้านการพัฒนาคุณภาพ พร้อม
 ทั้งการยกระดับมาตรฐานของธุรกิจสปา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแบ่งเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ
 ข้อเสนอแนะด้านนโยบายภายใต้กรอบการพัฒนา
 อย่างยั่งยืนทั้งสามด้านจากหัวหน้ากลุ่มสปาและนวด
 แผนไทยโดยชุมชน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย
 ครั้งต่อไป จากการวิจัย พบว่า ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
 อย่างยั่งยืนของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวด
 แผนไทยโดยชุมชน ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อม
 ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก เนื่องจากปัญหาต่างๆ หลาย
 ประการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง
 ความสำเร็จของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวด
 แผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่
 ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากการบริหารจัดการความสำเร็จอย่าง
 ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อมของสปาและ
 นวดแผนไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ดังนั้นหัวหน้า
 กลุ่มและคนในชุมชนที่เป็นสมาชิกจึงต้องมีการทบทวน
 การบริหารจัดการด้านการเงิน เช่น การหาช่องทางลด
 ต้นทุน ส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบโดยชุมชน เป็นต้น อีกทั้ง
 ยังให้ความสำคัญและตระหนักต่อคุณภาพของ
 สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ควรร่วมกันหาวิธีการในการ
 บำบัดของเสียจากธุรกิจสปาและนวดแผนไทย เช่น น้ำ
 เสีย ควันไฟ เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ
 ในลำดับถัดมา คือ การแบ่งปันองค์ความรู้ไม่ว่าจะเป็น
 ระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสถานประกอบการจะเป็น

การทราบแนวทางในการอนุรักษ์และการป้องกันแก้ไข
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐมีส่วนกำกับดูแล รวมทั้งสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็น
 ด้านเงินทุน การประชาสัมพันธ์ การพัฒนา
 คุณภาพ ภาพลักษณ์ พร้อมทั้งการยกระดับมาตรฐาน
 ของธุรกิจสปา ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มเพื่อความเป็น
 ปึกแผ่นและมั่นคงแก่หน่วยธุรกิจระดับชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาปัจจัยที่มี
 ผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการธุรกิจสปาและ
 นวดแผนไทยโดยชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการ
 พัฒนาที่ยั่งยืน อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น
 ทำการศึกษาดังนี้ที่มีผลต่อการพัฒนาความสำเร็จ
 อย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบซึ่งพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่
 ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม การ
 วิจัยครั้งนี้จึงมีส่วนที่ไม่สมบูรณ์อยู่ ทั้งในด้านกลุ่ม
 ประชากรที่ทำการศึกษายังไม่ทั่วถึง หรือมีปัจจัยอื่นๆ
 ที่ไม่ได้ศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงมี
 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบธุรกิจสปา
 และนวดแผนไทยโดยชุมชน วิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ที่
 จัดการโดยชุมชนที่มีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับ
 เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จอย่างยั่งยืนใหม่ๆ มา
 พัฒนากับธุรกิจสปาและนวดแผนไทย
2. ควรทำการศึกษาอนุรักษ์ทรัพยากรสมุนไพร
 โดยเปรียบเทียบกับภาคเอกชนเพราะจะเป็นแนว
 ทางการพัฒนาให้กับธุรกิจของชุมชน
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 ในการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดแผนไทยเพิ่มเติม ไม่
 ว่าจะเป็นคนในชุมชน การส่งเสริมจากองค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นหรือจากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น
4. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมด้วย เช่น
 การอบรมและการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้
 เอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

Boniface, Brian G; & Cooper, Christopher P.
 (2005). *The Geography of Travel & Tourism*.
 London: Heinemann.

Cohen, E. (1996). **Towards a Sociology of International Tourism. Social Research.** 39: 1-6.

Jafari, J. (2000). **The Encyclopedia of Tourism Routledge.** London ISBN 0415154057 (Associate Editor): 567.

การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

A Development of Transformational Leadership Style of the Secondary School Administrators in Thanyaburi District, Pathum Thani Province

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ตามการรับรู้ของครูและผู้ปกครองนักเรียน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 136 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การรับรู้ของครูและผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศและสถานภาพต่างกัน เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน เขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

Abstract

This research aimed to study a transformational leadership style of the secondary school administrators in Thanyaburi district, Pathum Thani province as perceived by teachers and students' guardians, classified by their gender and status. Samples included 136 teachers and students' guardians, by simple random sampling. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire which had a reliability of 0.95. The statistics used for data analysis were percentage, mean, Standard Deviation and t-test (independent samples).

The findings revealed that

1. The development of transformational leadership style of the secondary school administrators in Thanyaburi district, Pathum Thani province was at a "high" level in every aspect.

2. Gender and status had no influence on their perception concerning transformational leadership style of the secondary school administrators in Thanyaburi district, Pathum Thani province, in every aspect.

* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Keywords: Development, Transformational Leadership Style, The Secondary School Administrators, Thanyaburi District, Pathum Thani Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย และรวดเร็ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทัน (ศุภชัย เจียรนนท์. 2556: 19-25) ผู้นำทุกๆ องค์การต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กร ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล ทั้งในสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีและอื่นๆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ต้องเปรียบเทียบกับ คู่แข่งทั้งในด้าน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ปัญหาต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นและความ เร่งด่วนในการที่จะต้องปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง ตนเอง ซึ่งรัตนติกรณ์ จงวิศาล (2551: 1-5) ได้กล่าวว่า ในองค์กร ผู้บริหารและพนักงานจะต้องมีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง เพื่อปรับตัว และยอมรับต่อการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรต้องการ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความกล้า เสี่ยง สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจน รวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสมในทุกสถานการณ์ เพื่อช่วยขับเคลื่อนให้ องค์กรดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ดังนั้น องค์กรควรตระหนักและให้ความสำคัญ ต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทางการ ศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่เขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังเจตนารมณ์ของการ ปฏิรูปการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 35 ให้ กระทรวง ศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งาน งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงาน ทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำสูง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550) ในทศวรรษที่ผ่านมา

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนมาก แต่มีแนวคิดหนึ่ง ที่ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงกันมาก คือ ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่ง มีงานวิจัยมากมายที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ในทั่วโลก และ ยืนยันว่าทฤษฎีนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และ สามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ในทุกองค์กร ในประเทศ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่อยู่ในอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย สำหรับในเอเชียมีการศึกษาวิจัยในองค์กร ธุรกิจอุตสาหกรรม ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้มี อิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร ผลการปฏิบัติงาน ทั้งของกลุ่มและของผู้ใต้บังคับบัญชา เจตคติต่อการ ทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อ องค์กร พฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ดี รวมถึงการ พัฒนาบุคลากรในองค์กร ด้วยหลักการและเหตุผล ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน เขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสามารถใช้ข้อมูล เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารให้ เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ักเรียน จำแนกตามเพศและสถานภาพ

สมมติฐานในการวิจัย

ครูและผู้บริหารนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศและ สถานภาพต่างกัน มีการรับรู้ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน เขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 136 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ที่ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 วิธีการสุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-rating scale questionnaire) โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคอตเตอร์ (Kotter. 1999); เฮาส์ (House. 1996); โคเฮน และ ทิชี (Cohen; & Tichy. 1997: 1-21); ประพันธ์ ผาสุกยัต (2541: 87); คอตเตอร์ (Kotter (2012: 1); เบิร์นส์ (Burns. 1978) และ แบลสส์ และอวอลิโอ (Bass; & Avolio. 1994: 3-4) จากนั้นได้นำหลักการ แนวคิดต่างๆ มาบูรณาการ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิด และสร้างแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม จำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาในแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบาย

ข้อมูลที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศและสถานภาพ

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (Best. 1981: 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

จากนั้นเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent Sample)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูและผู้บริหารนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูและผู้บริหารนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ

พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน เช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและผู้บริหารอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและคุณสมบัติเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เป็นผู้นำวิชาชีพในโรงเรียน ทำงานร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สามารถให้วิสัยทัศน์ และทิศทางแก่โรงเรียน ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้ทั้งครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมศักดิ์ พรหมจารีย์ (2547) ที่ได้ทำการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมงคล มีทอง (2549: 117-122) ที่ทำวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ครูและผู้บริหารนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารมีสมรรถภาพ ตั้งใจ และเชื่อมั่นในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของเบสส์ และอวลีโอ (Bass, 1999: 9-32; Bass; & Avolio, 1994:

2-6) ที่เสนอภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ติดตามโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ติดตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง ซึ่งผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความมีสมรรถภาพ ความตั้งใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ความเชื่อและค่านิยมของเขา

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ครูและผู้บริหารนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารจงใจให้ครูสัมผัสสภาพที่งดงามในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ เบสส์และอวลีโอ (Bass; & Avolio, 1994: 114-122) อีกทั้งยังกล่าวถึงการที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่จงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ติดตามโดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและท้าทายในเรื่องราวของผู้ติดตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมงานให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น ทำให้ครูสัมผัสกับภาพที่งดงามของอนาคต ผู้นำจะสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการได้อย่างชัดเจน

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ครูและผู้บริหารนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ระบุปัญหาโดยการให้เหตุผล สอดคล้องกับควินน์และคณะ (Quinn; et al. 1991: 222-252) ที่ได้เสนอวิธีการที่ผู้นำใช้ในการกระตุ้นปัญญา โดยการใช้เหตุผล ซึ่งผู้นำจะโน้มน้าวจงใจให้สมาชิกใช้ความคิดอย่างอิสระ การใช้ความสัมพันธ์โดยพยายามกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำจะสนับสนุนให้ผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้านในการวิเคราะห์ทางเลือกที่ดี และผู้นำจะสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาญาณ และความต้องการที่มีอยู่ในจิตใต้สำนึก ผนวกกับข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อวิเคราะห์และหาข้อมูลสรุป

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ครูและผู้บริหารนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติต่อครูและผู้บริหารนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ ทองใบ สุตซารี (2550) ที่กล่าวว่า ผู้นำควรยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล และพยายามโน้มน้าวให้บุคคลยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน โดยนำส่วนดีของแต่ละคนมาใช้ให้เป็นพลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาความก้าวหน้าของหน่วยงานมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธรา ทิพย์ทัศน์ (2558) ที่กล่าวถึงผู้นำกับการพัฒนาความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้ 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่อการทำงานของบุคลากร 2) ความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้เกิดปัญหาในองค์กรได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องยอมรับในความแตกต่างของบุคคลแต่ละบุคคล 3) การที่ผู้นำจะพัฒนาหน่วยงานได้อย่างมีความสุข ควรจะเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างของผู้ร่วมงานที่คิดทำสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกันว่า “เป็นเรื่องธรรมดา”

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศและสถานภาพไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ พรหมจารีย์ (2547) ที่วิจัยพบว่าข้าราชการครูที่เพศต่างกัน สถานภาพต่างกัน และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑล มีทอง (2549: 117-122) ที่ทำการวิจัยคุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทฤษฎีของครูผู้สอนและนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ และสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ควรเป็นผู้ที่ใช้ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นว่าครูสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ควรรับฟังความคิดเห็นของครู

และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาด้านศีลธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรวิจัยการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรวิจัยการเสริมสร้างและการกระตุ้นการใช้ปัญญาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ทองใบ สุตซารี. (2550). ภาวะผู้นำ: กลไกขับเคลื่อนองค์การแห่งการเรียนรู้. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประพันธ์ ผาสุกยัต. (2541). ทางเลือก ทางรอด. กรุงเทพฯ: เออาร์ อินฟอร์เมชั่น แอนด์พับลิเคชั่น.
- พัธรา ทิพย์ทัศน์. (2558). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/377182>.
- มณฑล มีทอง. (2549). คุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทฤษฎีของครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- รัตติกรณ จงวิศาล. (2551). ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory). สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2558, จาก www.sarutnipong.com/port/document/299-701/299-701-13.pdf.
- ศุภชัย เจียรวนนท์. (2556). True Leadership Book#3 บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).

- วิสัยทัศน์ทรู. กรุงเทพฯ: บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- สมศักดิ์ พรหมจารีย์. (2547). ภาวะผู้นำทางวิชาการของศึกษานิเทศก์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Bass, B. M. (1985a). **Leadership and Performance beyond Expectation**. New York: Free Press.
- Bass, Bernard, M.; & Avolio, Bruce J. (1994). **Improving Organization Effectiveness through Transformational Leadership**. California: Sage Publications, Inc.
- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice – Hall.
- Burns, J. M. (1978). **Leadership**. New York: Harper and Row.
- Cohen, E. & Tichy, N. (1997). How Leaders Develop Leaders. **Article Copyright of ASTD: The American Society Training & Development**. pp. 1-21.
- House, R. J. (1977). A 1976 Theory of Charismatic Leadership. In Hunt, J.G.; & Larson, L.L., eds., **Leadership: The Cutting Edge**. Carbondale: Southern Illinois University Press.
- Kotter, John P. (1999). **John P. Kotter on What Leader Really Do?** Boston, Mass: Havard Business School Press.
- _____. (2012). **The 8-Step Process for Changing Leadership. Kotter International because Change Is Essential**. Retrieved November 9, 2013, from <http://www.Kotterinter-national.com>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3): 607-610.
- Quinn, R. E.; Spreitzer, G. M.; & Hart, S. (1991). Challenging the Assumption of Bipolarity: Interpenetration and Managerial Effectiveness. In Sivastva, S.; & Fry, R., eds., **Executive and Organizational Continuity**. (pp. 222-252) Sanfrancisco: Jossey.

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เปลี่ยนรูปลายเส้นให้ขาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชนิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีคำรับรองจากประธาน หรือ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220
2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com
3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 502
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.northbkk.ac.th/journal/>
5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

☐ บทความวิชาการ (Academic article)

☐ บทความวิจัย (Research article)

☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)

☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

.....ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

■ Contents

บทวิจารณ์หนังสือ

1

- การเขียนรายงานและการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะ

■ รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขามันต์

บทความวิชาการ

4

- สถาปัตยกรรมองค์กร: เครื่องมือบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่

■ ผศ.สุรเดช บุญถือ

บทความวิจัย

10

- รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษหน้า

■ วิษุตา ถาวรกุลปชัย

ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล

รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขามันต์

■ ผศ.ดร.ธนวรรธ ศรีธรรมย์

19

- การใช้วงจรคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

■ ภาณุศักดิ์ หงษ์ทอง

รศ.ดร.สุพัตราวรรณ ตันตริจนวนวงศ์

รศ.ดร.พัชรี พลโยธิน

29

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

■ เบญจวรรณ เสวีวัลลภ

ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล

รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขามันต์

40

- รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

■ อัญญา หลายพัฒน์

ฉัตรพันธ์ ดุสิตกุล

■ ดร.เกตุจันทร์ทา ศรีธรรมย์

■ ผศ.ดร.เสถียรวัฒน์ ศรีธรรมย์

■ ดร.ณิชาต์ แสงทอง

■ ผศ.ญาณวัฒน์ พลอยเทศ

พิสิทธิ์ พงษ์รัตน์

■ ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ

■ ไพวรรณ เชาศรี

ดร.ลำสัน เลิศกุลประยัด

ผศ.ดร.คมพล สุวรรณภู

รศ.ชูศรี วงศ์รัตน์

■ ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

48

- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาของนิสิต

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษา

■ รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขามันต์

54

- แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

65

- ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

78

- ปัจจัยการตัดสินใจซื้อผ้าไหมของลูกค้าในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

88

- แนวทางการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

96

- การบังคับใช้กฎหมายจราจรในเขตเทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

103

- การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

113

- การพัฒนาดัชนีวัดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนใน

จังหวัดชลบุรี

120

- การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

■ วิทยาเขตสะพานใหม่ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220

Tel. 0-2972-7200 Fax. 0-2972-7751

■ วิทยาเขตรังสิต

59 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 3) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130

Tel. 0-2533-1000 Fax. 0-2533-1020

www.northbkk.ac.th